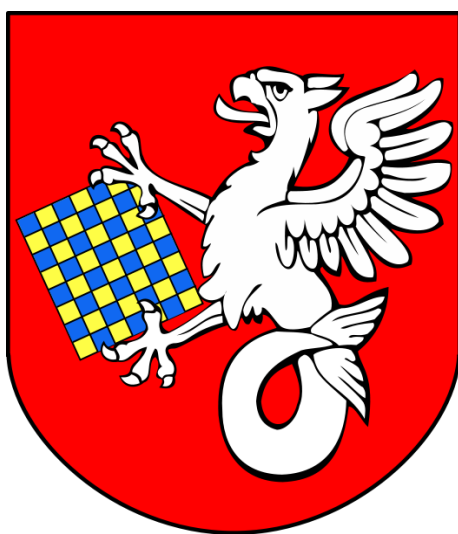

STAROSTWO POWIATOWE W SŁAWNIE

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU SŁAWIEŃSKIEGO Na lata 2011 -2014 z perspektywą do 2018 r.

**OPRACOWANIE:
ZESPÓŁ
ZAKŁADU TECHNICZNYCH USŁUG KOMUNALNYCH
NARODOWEJ FUNDACJI OCHRONY ŚRODOWISKA
W SZCZECINIE**

**DR INŻ. RYSZARD MILUNIEC
MGR INŻ. JOLANTA WRZOSEK
KOREKTA: MAREK KRUCZYŃSKI**

SZCZECIN, LIPIEC 2011

SPIS TREŚCI:	
SPIS SKRÓTÓW.....	5
I. WSTĘP.....	
7	
I.1.Ogólna charakterystyka powiatu sławieńskiego	9
II. STAN ŚRODOWISKA W POWIECIE	
SŁAWIEŃSKIM.....	22
II.1. Zasoby przyrodnicze	
powiatu.....	22
II.1.1. Prawne formy ochrony przyrody.....	23
II.1.1.1. Podsumowanie.....	37
II.1.2. Lasy.....	39
II.1.2.1.Podsumowanie.....	42
II.2. Wody powierzchniowe i	
podziemne.....	43
II.2.1 Wody powierzchniowe.....	43
II.2.2.Wody podziemne.....	46
II.2.3. Gospodarka wodno – ściekowa.....	48
II.2.4. Zagrożenie zjawiskami ekstremalnymi - powódzie i susze	53
II.2.5. Zagrożenia jakości wód.....	
55	
II. 2.6 Jakość wód	
powierzchniowych.....	57
II.2.7. Jakość wód podziemnych.....	62
II.2.8. Podsumowanie.....	63
II.3 Stan powietrza atmosferycznego w powiecie sławieńskim	65
II.3.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza.....	65
II.3.2. Ocena jakości powietrza... ..	67
II.3.3. Zamiany jakości powietrza w latach 2005 – 2009.....	70
II.3.4. Potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazów do powietrza	73
II.3.5. Podsumowanie.....	74
II.4. Klimat akustyczny.....	75
II.4.1.Podsumowanie.....	7
8	
II.5. Pola elektromagnetyczne	77
II.5.1. Podsumowanie.....	79
II.6. Gospodarka odpadami.....	79
II.6.1. Podsumowanie.....	86
II.7. Kopaliny.....	88
II.8. Jakość gleb.....	90
II.8.1. Podsumowanie.....	92
II.9. Zapobieganie poważnym awariom.....	93
II.9.1. Podsumowanie.....	94
II.10. Działalność kontrolna WIOŚ w Szczecinie na terenie powiatu sławieńskiego.....	94
II.10.1.Podsumowanie.....	95
III. OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA	
POWIATU SŁAWIEŃSKIEGO W LATACH 2003 - 2010.....	96
Cel 1. - Gospodarka wodno-ściekowa.....	96
Cel 2. - Gospodarka odpadami.....	97
Cel 3. - Ochrona brzegu morskiego.....	98
Cel 4. - Wody powierzchniowe.....	99

Cel 5. - Powietrze atmosferyczne.....	99
Cel 6. - Klimat akustyczny.....	99
Cel 7. - Pola elektromagnetyczne.....	100
Cel 8. Lasy.....	100
Cel 9.- Edukacja ekologiczna.....	100
Cel 10. - Monitoring środowiska.....	101
IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA NA LATA 2011 - 2014	
Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2018.....	102
Cel 1. - Poprawa jakości środowiska naturalnego.....	103
Cel 2. - Poprawa gospodarki odpadami.....	113
Cel 3. - Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.....	116
Cel 4. - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego.....	116
Cel 5 - Ochrona strefy brzegowej i zaplecza brzegów Morza Bałtyckiego.....	118
Cel 6. - Ochrona złóż kopalin.....	119
Cel 7. - Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego.....	120
Cel 8. - Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.....	122
Cel 9. - Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.....	124
V. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	
V.1. Zasady zarządzania programem.....	126
V.2. Finansowanie programu ochrony środowiska.....	128
V.3. Monitoring realizacji zadań.....	132
VI. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA.....	
	134

SPIS SKRÓTÓW:

ANR - Agencja Nieruchomości Rolnych
ARiMR - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
bd. – brak danych
BRT – Brutto Rejestrowanych Ton
BZT₅ - Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu
ChZT - Chemiczne zapotrzebowanie tlenu
DLGR – Darłowska Lokalna Grupa Rybacka
DW- Droga Wojewódzka
GIOŚ – Generalna Inspekcja Ochrony Środowiska
GPZON – Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych
GUS - Główny Urząd Statystyczny
IMGW- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
IOŚ – Inspekcja Ochrony Środowiska
IUNG - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
JCW – Jednolite części wód
LDWN – Długookresowy średni poziom dźwięku

LKP – Leśny Kompleks Promocyjny
LZO – Lotne Związki Organiczne
MPGKiM – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszankowej
MPGO - Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami
MŚ - Ministerstwo Środowiska
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR - Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OWO - Ogólny węgiel organiczny
PEM - Promieniowanie Elektromagnetyczne
PFOŚiGW - Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PGR-Państwowe Gospodarstwo Rolne
PIG - Państwowy Instytut Geologiczny
PMŚ - Państwowy Monitoring Środowiska
POP - Program Ochrony Powietrza
POŚ - Program Ochrony Środowiska
PPIS – Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny
ppk – punkt pomiarowo-kontrolny
PPOŚ - Powiatowy Program Ochrony Środowiska
PSP – Powiatowa Straż Pożarna
PZW - Polski Związek Wędkarski
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW - Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM - Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SCh-R - Stacja Chemiczno Rolnicza
UE - Unia Europejska
UM – Urząd Morski
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ -Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR – Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ws. – w sprawie
WWA – Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
WZMiUW - Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZMiUW- Zakład Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZODR - Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

I. WSTĘP

Obowiązek wykonania aktualizacji Programu Ochrony Środowiska przez samorząd powiatu wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 roku Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami). Ustawa narzuca obowiązek sporządzenia programu, który służyć będzie realizacji polityki ekologicznej państwa. Program opracowywany jest na cztery lata z perspektywą na cztery kolejne. Aktualizowany Program Ochrony Środowiska dla powiatu sławieńskiego, przedstawia szeroko rozumianą problematykę ochrony środowiska. Ujmuje zagadnienia z zakresu ochrony powietrza, wód, powierzchni ziemi, środowiska akustycznego oraz zasobów przyrodniczych. Ocenia realizację celów w latach 2004-2010 oraz określa cele i priorytety ekologiczne, ustala harmonogram realizacji działań proekologicznych na lata 2011 – 2014, w perspektywie do 2018 roku oraz prezentuje mechanizmy niezbędne do osiągnięcia założonych celów.

Program ten jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej powiatu sławieńskiego określającym wynikające z niej działania. Tak ujęty „Program” będzie wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania powiatem w zakresie ochrony środowiska.

Źródłami informacji dla niniejszego dokumentu były, między innymi, materiały uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Sławnie oraz poszczególnych gmin powiatu, Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Marszałkowskiego a także takich instytucji jak RDOŚ i WIOŚ.

Realizacja celów wytyczonych w „Programie” powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie powiatu. Program ochrony środowiska przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię niezbędnych działań zmierzających do poprawy tego stanu, ponadto umożliwia koordynację decyzji administracyjnych.

Zakres niniejszego opracowania jest zgodny z przepisami oraz dokumentami takimi jak:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 – Prawo ochrony środowiska, wraz z rozporządzeniami wykonawczymi – oraz inne przepisy prawne w swoim zakresie obowiązywania w szeroko rozumianej ochronie środowiska;
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego oraz cele długoterminowe do roku 2015;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2009-2012, z uwzględnieniem perspektywy 2013-2018;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Sławieńskiego na lata 2003-2007, z perspektywą do roku 2015;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Sławieńskiego na lata 2003-2007, z perspektywą do roku 2015;
- Strategia Rozwoju Powiatu Sławieńskiego do roku 2015;

- Plany Rozwoju Lokalnego poszczególnych gmin powiatu;
- Plany Rozwoju Lokalnego dla jednostek podległych powiatowi sławieńskiemu na lata 2007-2013;
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami na lata 2008-2011;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powiatu sławieńskiego;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2007-2013;
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020;
- Strategia Gospodarki Wodnej.

W polityce ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, zwraca się uwagę na zadania, których realizacja jest niezbędna dla osiągnięcia dalszej poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Poprawę tę można będzie uzyskać w szczególności poprzez:

- zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód przez modernizację istniejących i budowę nowych oczyszczalni ścieków,
- zmniejszanie potrzeb transportowych i ograniczanie emisji ze środków transportu jako element poprawy jakości powietrza na terenach zurbanizowanych,
- wspieranie działań mających na celu unikanie wytwarzania odpadów i zapewniających bezpieczne dla środowiska ich unieszkodliwianie,
- podniesienie poziomu odzysku odpadów komunalnych,
- ograniczanie zagrożenia dla zdrowia ludzi i jakości środowiska spowodowanego stosowaniem substancji chemicznych,
- wycofywanie z obrotu i stosowania substancji zubażających warstwę ozonową,
- wspieranie działań mających na celu ograniczanie uciążliwości hałasu,
- ochronę ludności i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,

Ponadto polityka ekologiczna państwa podejmuje wyzwania, dotyczące realizacji założeń dyrektywy unijnej, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów oraz o konieczności redukcji o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach.

Zadania te zostały uwzględnione w POŚ powiatu sławieńskiego na lata 2011 – 2014 z perspektywą do roku 2018 poprzez wyznaczenie poszczególnych celów:

Cel 1 – Poprawa jakości środowiska.

Cel 1.1 – Poprawa gospodarki wodnej.

Cel 1.1.1 – Poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Cel 1.2 – Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.

Cel 1.3 – Poprawa klimatu akustycznego.

Cel 1.4 – Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Cel 2 – Poprawa gospodarki odpadami.

Cel 3 – Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Cel 4 – Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacji ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego.

Cel 5 - Ochrona strefy brzegowej i zaplecza brzegów Morza Bałtyckiego

Cel 6 – Ochrona złóż kopalin.

Cel 7 – Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno - gospodarczego.

Cel 8 – Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.

Cel 9 – Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Niniejsze opracowanie składa się z:

- oceny stanu środowiska w powiecie sławieńskim,
- celów przewidzianych do realizacji w ramach POŚ na lata 2011 – 2014, z perspektywą do roku 2018,
- rozdziału dotyczącego zarządzania programem.

I.1. Ogólna charakterystyka powiatu

Tab.I.1 Charakterystyka obszarowa powiatu: (Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2008)

gmina, miasto	powierzchnia [km²]	[%] powierzchni powiatu	liczba miejscowości
Gmina Sławno	284	27,2	31
Gmina Darłowo	269	25,8	45
Gmina Malechowo	227	21,8	44
Gmina Postomino	227	21,8	35
Miasto Darłowo	20	1,9	1
Miasto Sławno	16	1,5	1
razem	1 043 km²	100 %	157

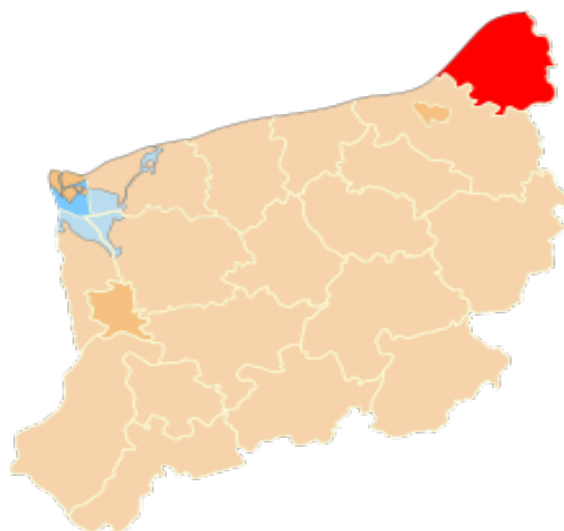
Powiat sławieński zajmujący powierzchnię 104 326 ha, leży w bezpośrednim sąsiedztwie Morza Bałtyckiego (które wyznacza jego północna granica o długości 44 kilometrów), w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Od zachodu graniczy z powiatem koszalińskim, natomiast od wschodu i południa z powiatem słupskim. Powiat sławieński tworzy sześć jednostek administracyjnych: miasto Sławno, gmina Sławno, miasto Darłowo, gmina Darłowo, gmina

Malechowo i gmina Postomino. Siedzibą powiatu jest czternastotysięczne miasto Sławno, położone nad rzeką Wieprzą. W powiecie jest 101 sołectw oraz 157 miejscowości.

Powiat zamieszkuje 57 727 osób, natomiast wskaźnik zaludnienia wynosi 55,5 osób na 1 km².

Tab. I.2. Ludność powiatu sławieńskiego (Dane : GUS 31.12.2009).

lp	gmina, miasto	ludność ogółem	mężczyźni	kobiety
1.	Miasto Darłowo	14021	6782	7239
2.	Miasto Sławno	13108	6199	6909
3.	Gmina Sławno	8885	4 473	4412
4.	Gmina Darłowo	7677	3830	3847
5.	Gmina Postomino	7024	3488	3 536
6.	Gmina Malechowo	6583	3279	3304
razem powiat sławieński		57298	28051	29247

Rys. 1. Położenie powiatu sławieńskiego na mapie Województwa Zachodniopomorskiego

Rys.2. Podział administracyjny powiatu sławieńskiego

Teren powiatu, zróżnicowany pod względem geograficznym, położony jest na Wybrzeżu Słowińskim, Równinie Słupskiej oraz Równinie Gryfickiej. Teren ten został ukształtowany przez zlodowacenie bałtyckie, dzięki czemu występują tu równiny, krajobraz wybrzeża morskiego, a także liczne lasy oraz krajobraz wiejski. Teren nadmorski, atrakcyjny turystycznie, tworzą wydmy porośnięte lasami sosnowymi i mieszanymi. Spotkać tu można również liczne stanowiska sosny czarnej.

W miejscowościach powiatu zachowało się wiele zabytków stanowiących istotne walory kulturowe regionu (budynki, liczne kościoły, pałace, cmentarze).

Dużym walorem są również zabytkowe parki wiejskie, jednak nadal wymagają one uporządkowania i odpowiedniego zagospodarowania. W obrębie wszystkich parków wiejskich znajduje się cenna dendroflora, reprezentowana przez gatunki rodzimego pochodzenia (buk, dąb, klon, grab, wiąz, świerk), jak i gatunki egzotyczne (kasztanowiec, jodła, świerk kaukaski, cyprysiki).

Na terenie powiatu występują liczne stanowiska archeologiczne. Najcenniejsze z nich objęte są strefą bezwzględnej ochrony archeologicznej jak np. klify położone na zachód od Jarosławca, które odsłaniają budowę wzniesień morenowych o silnie zaburzonej glacytektonicznie strukturze wewnętrznej.

Ponadto istnieje wiele zabytków historycznych jak np. zabytek okresu neolitu – „Grobowiec Megalityczny” sprzed 5 tysięcy lat, stanowiący jedyny do tej pory zachowany obiekt tego typu w Europie, znajdujący się na terenie wsi Borkowo (gm. Malechowo).

Szczegółowy wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków, zakwalifikowanych do wpisu do rejestru zabytków, oraz ujętych w ewidencji konserwatorskiej znajduje się w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin powiatu.

Powietrze w powiecie sławieńskim jest czyste, nie wykazuje zanieczyszczeń pyłami i gazami. Przeważa klimat morski. Cechuje go występowanie bryz, cieplejszych zim i nieco chłodniejszych jesieni. Zmienność klimatu wynika ze ścierania się w jego obrębie wpływów klimatu morskiego i lądowego, a także wpływu czynników lokalnych (jak ukształtowanie terenu i jego wyniesienie nad poziom morza). Sąsiedztwo Bałtyku przyczynia się do lokalnego zróżnicowania poszczególnych czynników meteorologicznych, które zmieniają się podczas wiatrów o dużych prędkościach i przemieszczaniu się układów niżowych. Im dalej od morza i w kierunku wschodnim tym wyższe temperatury latem i niższe zimą, oraz znaczne amplitudy temperatur w ciągu dnia i dłuższe zimy z zalegającą pokrywą śnieżną. Przy pasie nadmorskim obserwuje się wyraźny wzrost częstości występowania zjawisk niekorzystnych, takich jak duże dobowe sumy opadów czy burze. Według danych z automatycznej stacji meteorologicznej w Resku teren powiatu charakteryzują chłodne i wilgotne lata oraz łagodne zimy. Średnia temperatura roku wynosi 7,5 stopnia, natomiast średnia temperatura lipca i stycznia odpowiednio 17 i – 1,5 stopnia Celsjusza. Na terenie powiatu dominują wiatry zachodnie i północno zachodnie. Przeciętna wietrzność wynosi 5,3 m/s. Roczne sumy opadów kształtują się na poziomie 710 mm, okres wegetacyjny trwa ok. 220 dni.

Budowa geologiczna strefy przypowierzchniowej powiatu sławieńskiego zawiera utwory z lokalnie występującymi torfami wieku holoceniowego i piaskami. Budowa geologiczna podłoża głębszego zawiera utwory trzeciorzędowe w postaci mułków z soczewkami piasków drobnych zagłębiających się pod utwory czwartorzędowe wykształcone w postaci glin i piasków.

W gospodarce powiatu duże znaczenie odgrywają:

- rolnictwo i leśnictwo,
- turystyka,
- działalność usługowa,
- połowy i przetwórstwo ryb.

Sąsiedztwo Morza Bałtyckiego, specyficzny mikroklimat oraz istniejące walory przyrodnicze i środowiskowe powiatu, sprzyjają rozwojowi turystyki i działalności uzdrowiskowej. Do najbardziej znanych miejscowości turystycznych należą: Darłówko, Jarosławiec oraz Dąbki.

Czyste powietrze i woda oraz liczne szlaki turystyczne i bogata sieć ścieżek leśnych zachęca do rowerowych i pieszych wędrówek. Istotnym jest również fakt, iż gmina Postomino zaliczana jest do zielonych "płuc Polski".

W powiecie sławieńskim zlokalizowanych jest 20 gospodarstw akwakultury. W rzekach odbywa się, między innymi, hodowla pstrąga, łososia, lina i lipienia pospolitego.

Najważniejszym portem, jeśli chodzi o ilość wyładowywanej ryby oraz obsługiwanych kutrów rybackich jest Darłowo. Port ten ponadto sprzyja rozwojowi żeglarstwa, oraz handlu. Istnieje tu również stocznia remontowa, zakłady przetwórstwa rybnego, wytwórnia sieci rybackich, przemysł

przetwórstwa spożywczego, metalowy i drzewny. Gospodarka morska i turystyka rozwija się intensywnie również w Jarosławcu i w Dąbkach.

Tab.I.3. Wykaz gmin nadmorskich, portów i przystani rybackich w powiecie

Gmina	Akwen	Urząd Morski	Porty i przystanie
Darłowo (miasto i gmina)	Morze	Słupsk	Darłowo, Dąbki
Postomino	Morze	Słupsk	Jarosławiec

W Darłowie ponadto utworzona została Darłowska Lokalna Grupa Rybacka w dorzeczu Wieprzy, Grabowej i Unieścia (DLGR), której strategia działania jest zgodna z Programem Operacyjnym „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”.

Obejmuje swym zasięgiem 6 gmin:

- Gmina Malechowo,
- Gmina i Miasto Sianów,
- Miasto i Gmina Polanów,
- Gmina Darłowo,
- Gmina Sławno,
- Miasto Darłowo.

Opracowana „Strategia Rozwoju Obszarów Rybackich Darłowskiej Grupy Rybackiej”, zakłada racjonalną gospodarkę rybacką oraz ochronę miejscowych zasobów wodnych i przyrodniczych poprzez:

- Zachowanie różnorodności biologicznej i chronionych gatunków ryb lub innych organizmów wodnych związane z utrzymaniem dobrej jakości wód dorzecza rzek Grabowa, Wieprza i Unieść.
- Preferowanie zarybiania i hodowli rodzimych gatunków ryb.
- Inwestycje melioracyjne związane z rekultywacją i utrzymaniem zbiorników wodnych oraz racjonalnym gospodarowaniem zasobami wodnymi (z wyłączeniem inwestycji melioracyjnych dotyczących obiektów chowu i hodowli ryb lub innych organizmów wodnych).
- Zabezpieczanie i promocja obszarów objętych szczególnymi formami ochrony przyrody w tym Natura 2000.
- Regulację możliwości retencyjnych wód przez realizację programu małej retencji.
- Remont i adaptację statku rybackiego do prowadzenia działalności gospodarczej związanej z przyjaznymi środowisku formami turystyki.
- Cykliczne szkolenia hodowców ryb.
- Utworzenie zaplecza turystyczno-edukacyjnego wzdłuż rzek.

- Zabezpieczenie i oznakowanie obiektów objętych różnymi formami ochrony przyrody na obszarach zależnych od rybactwa.

Realizacja tych działań niewątpliwie przyczyni się do poprawy środowiska regionów rybackich oraz rozwoju gospodarstw akwakultury, produkujących dobrej jakości ryby.

Według danych GUS (2005) Około 57 % powierzchni powiatu zajmują użytki rolne, łącznie 59 293 ha. Gleby zaliczane są do gleb polodowcowych, przeważają gleby bielicowe i brunatne. Większość terenu stanowią grunty IV klasy bonitacyjnej.

Tab.I.4. Struktura agrarna na terenie powiatu sławieńskiego i gmin powiatu (według danych ZDR Darłowo).

L.p	Powiat gmina	Ogółem pow. [ha]	Użytki rolne [ha]	w tym				Lasy [ha]	Pozostałe grunty [ha]
				Grunty orne	Łąki [ha]	Pastwiska [ha]	Sady [ha]		
1.	Darłowo	28977	17411	11490	3280	2582	59	6187	5379
2.	Malechowo	22663	13735	9989	2540	1177	29	7091	1837
3.	Postomino	22724	13922	11213	1708	988	13	4760	4042
4.	Sławno	29998	15184	10624	2799	1697	64	11661	3153
Razem powiat		104362	60252	43316	10327	6444	165	29699	14411

Powiat sławieński można zaliczyć do obszarów, gdzie struktura użytków rolnych oraz położenie geograficzne sprzyja uzyskiwaniu wysokiej jakości plonów, oraz wysokiej produkcji zwierzęcej. Obszar powiatu w znacznej mierze tworzą wsie „popegeerowskie”.

Główną formą własności są indywidualne gospodarstwa rolne oraz spółki i przedsiębiorstwa rolne. Wiele gospodarstw zajmuje się produkcją rolniczą w celu zaspokojenia potrzeb własnych.

Procentowo największą powierzchnię zajmują gospodarstwa małe od 1 do 10 ha ok. 70 %. Przeważającą dziedziną chowu jest hodowla trzody chlewnej, następnie bydła, owiec i koni. W mniejszym zakresie hoduje się kozy. Wśród upraw przeważa uprawa zbóż, drugie miejsce zajmuje zaś uprawa roślin przemysłowych (głównie rzepaku). Z roślin okopowych największą powierzchnię uprawy zajmują ziemniaki i buraki pastewne.

Dość znaczną powierzchnię powiatu zajmują ugory i odłogi. Realne staje się więc przeznaczenie części gruntów pod uprawę rzepaku i żyta na biopaliwa, a także stosowanie bardziej ekologicznych metod produkcji zbóż. Niosą one szczególnie istotne korzyści dla rolnictwa i środowiska naturalnego.

Na terenie powiatu sławieńskiego istnieje wiele gospodarstw agroturystycznych. Ponadto działają 3 stowarzyszenia agroturystyczne, skupiające gospodarstwa agroturystyczne i właścicieli kwater. Są to: Stowarzyszenie Agroturystyczne Ziemi Darłowskiej "Zagroda", Bałtyckie Stowarzyszenie Agroturystyczne oraz Stowarzyszenie Agroturystyczne "Strzecha". Według danych na 30 marca 2011 istniało 46 gospodarstw ekologicznych.

Sieć drogowa powiatu jest dobrze rozwinięta, obsługująca wszystkie jednostki osadnicze. Ponadto tworzy dogodne połączenie komunikacyjne z sąsiednimi powiatami. Problem stanowi jednak

jej zły stan techniczny. Modernizacja i usprawnienie płynności ruchu jest jednym z celów w zakresie poprawy środowiska powiatu uwzględnionym w niniejszym dokumencie.

Drogi są o nawierzchni utwardzonej stanowią ponad 90% wszystkich dróg gminnych.

Drogi występujące na terenie powiatu:

- krajowe
 - [nr 6](#): Szczecin – Gdańsk (*przez Malechowo i Sławno*). Jest częścią międzynarodowej drogi E- 28 Berlin- Królewiec.
 - [nr 37](#): Darłowo – Karwice /droga krajowa nr 6/ Trasa ta łączy port w Darłowie i jego nadmorską dzielnicę – Darłówko z centrum miasta, a dalej po najkrótszej możliwej trasie przez Domasławice i Sławino z drogą Krajową DK6.
- wojewódzkie
 - nr 203: Koszalin – Darłowo – Postomino – Ustka,
 - nr 205: Darłowo – Sławno – Polanów – Bobolice,
 - nr 208: Barcino – Kępice – Polanów
 - nr 209: Sławno – Korzybie – Bytów

pozostałe to drogi gminne i powiatowe.

Ponadto przez teren powiatu przebiega linia kolejowa łącząca Szczecin z Gdańskiem.

Według danych Zarządu Dróg Powiatowych łączna długość dróg powiatowych na koniec 2010 roku wynosiła 353,8 km, natomiast gminnych 428,3 km, z tego:

- Miasto Sławno – 33 km;
- Miasto Darłowo – 34,6 km;
- Gmina Sławno – 106,0 km;
- Gmina Darłowo – 171 km;
- Gmina Malechowo – 41 km;
- Gmina Postomino – 42,7 km;

Transport morski jest realizowany w porcie Darłowo, gdzie mogą zawijać statki o nośności do 1000 BRT, długości całkowitej nie przekraczającej 75 m i zanurzeniu do 4 m. Znajduje się tu także przejście graniczne. Z „Pasażerskiego Terminalu Odpraw Granicznych” darłowskiego portu można odbywać rejsy do Nexo na Bornholmie .

Na terenie powiatu sławieńskiego istnieją zakłady mające istotny wpływ na jakość środowiska (hałas, woda, powietrze, gleba, promieniowanie EM). Poniżej wymienione są zakłady według układu terytorialnego (dane baza WSO 2009 oraz dane z gmin i PIWet. Sławno):

MIASTO i GMINA SŁAWNO:

Lp	Nazwa	Nr	Ulica	Miejscowość
1	Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska"	14	Rapackiego	Sławno
2	"Społem" Powszechna Spółdzielnia Spożywców	4	Ks. Kard. S. Wyszyńskiego	Sławno

3	Adam Rybicki - Gospodarstwo Rolne – reprodukcja drobiu - gęś	12		Żabno
4	Zakład Odchowu Drobiu - Eugeniusz Ginda	11		Bobrowice
5	Zakłady Wylęgu Drobiu	47	ul. Polanowska	Sławno
6	Arkadiusz Błachy - Gospodarstwo Rybackie			Pomiłowo
7	Gospodarstwo Rybackie Krzysztof Żywicki	25a/3		Łętowo
8	Zakłady Drzewne POLDAN Eksport-Import Zygmunt Kroplewski	65a	Gdańska	Sławno
9	PIEKARNIA Wyrób i sprzedaż Tadeusz Jakubowski	27	Cieszkowskiego	Sławno
10	Gospodarstwo Rybackie Pomiłowo Andrzej i Sławomir Olszewscy, Warszkowo 54 A, 76-100 Sławno			Pomiłowo
11	Młyn SŁAWNO S.C. Jerzy Kowalski, Jacek Kostrzewski	1A	Cieszkowskiego	Sławno
12	INDYWIDUALNA PRAKTYKA STOMATOLOGICZNA ELWIRA FENGLER	23	Basztowa	Sławno
13	PW "JUKA" Eugeniusz Piotrowicz	47	Chełmońskiego	Sławno
14	ZAKŁAD UBOJU I PRZETWÓRSTWA MIĘSNEGO Grzegorz Sendeki	4		Bobrowiczki
15	Usługi Transportowe Michał Stanisławski	59		Żukowo
16	Gospodarstwo Rolne "M i Ś" Tychowo, P. Mikoński, W. Śledź (rybactwo)			Tychowo
17	NZOZ Pielęgniarek Środowiskowych Rodzinnych s.c.	23	Basztowa	Sławno
18	Zakład Ogólnobudowlany Sławomir Mirosław Wardak	6/15	Grottgera	Sławno
19	Hodowla Zwierząt Futerkowych Arkadiusz Figura, Warszkowo 163A, 76-100 Sławno	163	Warszkowo	Wrześnica 46a
20	INDYWIDUALNA SPECJALISTYCZNA PRAKTYKA LEKARSKA WŁODZIMIERZ SAJDAK	90/3 6	Jedności Narodowej	Sławno
21	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Artur Pietrzykowski	1/35	Chrobrego	Sławno
22	NZOZ STOMED SP. CYWILNA PIOTR I DANUTA GÓRNIAK	9	Chełmońskiego	Sławno
23	NIEPUBLICZNY SPECJALISTYCZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "NO" S.C. BOŻENA I MARIUSZ HRYMNIAK	9	Chełmońskiego	Sławno
24	Szpital Powiatowy w Sławnie	9	I Pułku Ułanów	Sławno
25	ABWood Sp. z o.o.	64	Koszalińska	Sławno
26	Grzegorz Łajeczko - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	27A		Warszówko
27	"TROTY" S.J. Grażyna i Eugeniusz Ludwikowscy	42	Chełmońskiego	Sławno
28	OPTIWOOD PL MONIKA ZWOLIŃSKA	37 A		Łętowo
29	PPHU "KOSMET" Damian Kos	113		Sławsko
30	Gospodarstwo Rybackie - Radomił Dadon		Staszica	Sławno
31	"Trans-Kachel" Janusz Kachel	3	Mikołaja Reja	Sławno
32	Przedsiębiorstwo Budowlane TELMET Eugeniusz Tymoszek	13 i 15	Chełmońskiego	Sławno
33	Zakład Robót Wiertniczych Andrzej Kubera	64c	Gdańska	Sławno
34	Usługi Transportowe Nr 11, Roman Wiczorek	6A	Daszyńskiego	Sławno
35	Solarnia i hurtownia przetworów rybnych "MORENA" Spółka Jawna	1b	Sławsko	Sławno
36	Ubojnia Drobiu „LINDROB” Bożena i Henryk Lińscy	19a		Kwasowo
37	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej	19A	Rapackiego	Sławno

	Sp. z o.o.			
38	"WIK" Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.	23	Koszalińska	Sławno
39	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.	43	Polanowska	Sławno
40	Ubojnia Drobiu Robert Sielecki	57A		Bobrowiczki
41	Piekarnia Wyrób i Sprzedaż Tadeusz Jakubowski	27	Cieszkowskiego	Sławno
42	Zakład Ogólnobudowlany Ireneusz Olszewski	4	Wyspiańskiego	Sławno
43	HYDROGEOBUDOWA Sp. z o.o.	60	Koszalińska	Sławno
44	Fabryka Przetworów Rybnych "MIESZKO" Sp. z o.o.	117a	Warszkowo	Sławno
45	GABINET STOMATOLOGICZNY - ELŻBIETA KATARZYŃSKA-LALKO	3A	Basztowa	Sławno
46	INDYW. SPECJALISTYCZNA PRAKTYKA LEKARSKA ELWIRA SZURDAK	9	J.Chełmońskiego	Sławno
47	Usługi Transportowe Kazimierz Smutek	61c	Armii Krajowej	Sławno
48	Ubojnia Drobiu "KO-KO" Wiesław Małozyc	44		Bobrowice
49	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "MEDYK"	8	Wyspiańskiego	Sławno
50	Zakłady Wylęgu Drobiu „ZEDWUD” Sp. zo.o.w Sławno	47	Polanowska	Sławno
51	Usługi Transportowe Piotr Kwiatek	32		Warszkowo
52	Zakład Budownictwa Ogólnego s.c. Mieczysław Kubera i Ryszard Tomczyk	64c	Koszalińska	Sławno
53	Piekarnia - Ciastkarnia Czesław Orłowski	13a	Armii Krajowej	Sławno
54	Zakład Ciesielsko-Dekarski Zdzisław Świącki	93b		Wrześnica
55	NZOZ "ARS MEDICA"	1A	Kossaka	Sławno
56	Roman Bujko - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne p. z.			Warszkowo
57	PH "AGROMOR"	11/4 6	Koszalińska	Sławno
58	Gorzelnia Rolnicza			Tychowo
59	Przedsiębiorstwo budownictwa specjalistycznego Olszewski i synowie	60	Koszalińska	Sławno
60	Józef Kuśmierk,- prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne		Polanowska	Sławno
61	Grzegorz Mazur - ul. B.Chrobrego 9 , Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne		Polna	Sławno
62	Marta Hołowata - Kwasowo 10, prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	33	Kol. Ugacie	Pomiłowo
63	Andrzej Czyżewski, Cieszkowskiego 12/1, Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	34		Pomiłowo
64	Grażyna Janakiewicz - ul. Okrzei 10, Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne			Warszkowo
65	Tomasz Gajzler, ul. Chełmońskiego 34/10, Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	21a		Bobrowiczki
66	Zbigniew Wiśniewski, ul.Gdańska 59, Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych			Warszkowo

	wykorzystujących produkty uboczne			
67	Marzena Niewielska, ul. Gdańska 69/2, Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne			Warszkowo
68	Aneta Jakób - Wilczewska, Pl. Wolności 3 a, Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	4		Pomiłowo
69	Zdzisław Wolsza, ul. Jedności Narodowej 6/21, Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne			Warszkowo
70	Grażyna Tworek, Warszkowo 63, Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	63		Warszkowo
71	Alfred Marciniak Pomiłowo, prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne			Pomiłowo
72	Henryk Chałubińska, ul Gdańska 69/1 - Sławno - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	55/2		Kwasowo
73	Bogdan Kuśmierek, Sławsko, prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne			Sławsko
74	Ryszard Leśniewski - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne		Polanowska ,	Sławno
75	Mariusz Wyciszkievicz - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	126		Warszkowo
76	Dariusz Kuśmierek - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	11/4 7	Armii Krajowej	Sławno
77	Dariusz Mizerski - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	2/1	Kisielewskiego	Sławno
78	Mariusz Smutek - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	10	3 Maja	Sławno
79	Damian Leśniewski - prowadzenie fermy mięsożernych zwierząt futerkowych wykorzystujących produkty uboczne	14/2	Gdańska	Sławno

MIASTO i GMINA DARŁOWO:

Lp	Nazwa	Nr	Ulica	Miejsco-wość
1	Jednostka Wojskowa Nr 1191	2	Zwycięstwa	Darłowo
2	Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska"	32	Al. Wojska Polskiego	Darłowo
3	Przedsiębiorstwo Projektowo-Wykonawcze "PROBUD" Sp. z o.o.	1		Wiekowo
4	PAM-PROFIL Jarosław Struś	14	Powstańców Wielkopolskich	Darłowo
5	"Szczepanik" Phu Z. Szczepanik Sp. z o.o.	2	Pocztowa	Darłowo
6	DROBDAR S.C. Przetwórstwo Spożywcze T.M.K. Jędrzejczyk	35 A	Al. Wojska Polskiego	Darłowo

7	SPECJALISTYCZNY GABINET CHOROÓB KOBIECYCH I POŁOŻNICTWA JAN NAWRACAJ	8a	Wypianskiego	Darłowa
8	Firma Usługowa Bożena Kaganiuk	3a	Chopina	Darłowo
9	USŁUGO-PRODUCENT M.Szubert Spółka Komandytowa NZOZ DOKTOR	1a	Podzamcze	Darłowo
10	SLAVBUD Sławomir Błedkowski	1	Splawie	Darłowo
11	FHU "KOMET" Brygida Kowalewska	20	Mlyńska	Darłowo
12	"Mechanizator" Stacja kontroli pojazdów	1B	Wiekowo	Darłowo
13	PGH LECH POL Teresa Dydyna	43	O. D. Tynieckiego	Darłowo
14	KOMETAL sp. z o.o. Odlewnia żeliwa	4		Darłowo
15	Przedsiębiorstwo Transportowo-Spedycyjne i Usług Różnych "TRANS-HANDLE"	11	1-ego Maja	Darłowo
16	FUHP "GAMA-EKO" Marek Szygenda	13 A	Leśna	Darłowo
17	BANAŚ PPHU T. Banaś	59	Żeromskiego	Darłowo
18	Apteka" ARNIKA"	10	Morska	Darłowo
19	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	1	1-go Maja	Darłowo
20	P.W. TRANS EKO Ryszard Lebioda	31		Bukowo Morskie
21	Przedsiębiorstwo Handlowe Hurt-Detal Jadwiga Peplińska	12	Chopina	Darłowo
22	EXCELSIOR-DELIKATESY Sp. z o.o. Zakład Przetwórstwa Ryb Darłowo - Kowalewice	25	Skłodowskiej	Darłowo
23	Przedsiębiorstwo Transportowo-Handlowe "Lewar" Ryszard Szczygieł	84 B	Słowino	Darłowo
24	Skup Surowców Wtórnych i Złomu Metali Nieżelaznych Zdzisław Reiman	16 b	Leśna	Darłowo
25	Lilia International Sp. z o.o. – MULTI SUPORT Kristopher Bols	2	Gen. Sowińskiego	Darłowo
26	Gospodarstwo Rybackie PROAQUA - Daniel Krysiński			Jeżyczki
27	Gospodarstwo Rybackie "MIELNO"Sp. z o.o. ul. Bolesława Chrobrego Mielno	43		Bukowo Morskie
28	Silver Perch	19	Przemysłowa	Darłowo
29	Zakład Produkcyjno-Handlowy "DARPOL" Mirosław Omylak	8		Barzowice
30	GABINET LEKARSKI - CHOROBY DZIECIĘCE GRAŻYNA BATURA-NAWRACAJ	8A	Wypiańskiego	Darłowo
31	ARBUD Sp. z o.o. Produkcja Artykułów Budowlanych			Wiekowo
32	Usługi Transportowe i Rolnicze Dariusz Łobacz	48		Jeżyczki
33	Gospodarstwo Rybackie - GRABOWSKI			Jeżyczki
34	ROKO-DAR Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Piotr Dassuj	33	Rusko	Darłowo
35	Stawiany Tomasz Sprzedaż Części Samochodowych TEST-CAR	35 B	Aleje Wojska Polskiego	Darłowo
37	Gminny Zakład Użyteczności Publicznej w Dąbkach		Dąbkowicka	Dąbki
39	ZAKŁAD GARMAZERYJNY "WIEK-POL"	29	Wiekowo	Darłowo
41	PLUTON INVESTMENT Sp. z o.o.	25	Skłodowskiej	Darłowo
42	Jednostka Wojskowa 4653 Komenda Lotniska nr 2 Darłowo	2	Zwycięstwa	Darłowo

43	"PIRS" Sp. z o.o.	1	Conrada	Darłowo
44	Przetwórnia ryb: Solmar – Rusko			Rusko
45	Wiek-Pol przetwórnia spożywcza			Wiekowo

GMINA MALECHOWO

Lp	Nazwa	Nr	Miejscowość
1	AGROTERM Sp. z o.o.	30	Ostrowiec
2	Firma Usługowo - Handlowa Karolina Chruszcz	1/13	Sulechówko
3	FHU SOKO International Grażyna i Marian Laskowscy S.C.	27B	Malechowo
4	Zakład Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych "FOL-PAK" Jerzy Kęsik	55b	Przystawy
5	KOMPOZYCJE OZDOBE-KARWICE Sp. z o.o.		Karwice
6	Gospodarstwo Drobiarskie Jacek Bieliński	60	Niemica
7	Firma Handlowa "KARLEN" S.C.	3	Malechowo
8	Prywatne Gospodarstwo Drobiarskie - Aleksandra Bielińska	60	Niemica
9	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Malechowie	37	Malechowo
10	Zakład produkcyjny Stanisław Przybysz (produkcja wyrobów z mięsa);		Malechowo
11	Zakład Handlowo-Usługowy Damian Rominkiewicz		Malechowo
12	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	30	Podgórk
13	"LAMINER" Sp. z o.o.	23	Sęczkowo
14	Firma B.N. FARN S.C. Józef Bejnarowicz, Roman Nadiak;		Malechowo
15	Gospodarstwo Drobiarsko – Sadownicze – Bieliński Jerzy;		Malechowo
16	Ferma Tuczni Drobiu w Przystawach		Malechowo
17	PPH „FOKA” (przetwarzanie i konserwowanie ryb);		Malechowo
18	A.M.G. PPU Gutowski Jerzy (produkcja konstrukcji metalowych , pieców, palenisk);		Malechowo
19	Sławomir Karczmarczyk – reprodukcja drobiu - gęś	15	Malechówko
20	Ewa Wrzolek – Bielińska - Gospodarstwo Specjalistyczne - Drobiarskie	60	Niemica
21	Grzegorz Pindur – Gospodarstwo rybactwo		Zielenica
22	Gospodarstwo Rolne- Hodowla Ryb Łososiowatych - Grzegorz Materka	1 i 347/2	Nowy Żytnik
23	Gospodarstwo Rolne Hodowla Pstrąga - Czesław Galek, Adam Muszyński	1	Drzeńsko
24	Gospodarstwo Rolne Drzeńsko - Barbara Pokorska (rybactwo)		Drzeńsko
25	Ośrodek Hodowli Pstrąga - Klaudiusz Skibiński	37	Paproty
26	Gospodarstwo Rybackie "ZIELENICA" - Anna i Łukasz Skowrońscy		Zielenica
27	Gospodarstwo Rybackie - Kazimierz Kazimierski		Zielenica
28	Gospodarstwo Pstrągowe "GRABOWA"SC Nowy Żytnik 3, Rolski, Wojciechowicz, Zawadzki	3	Nowy Żytnik
29	Gospodarstwo Rybackie - mgr inż. Malwina Grabowska - Hinc	1	Nowy Żytnik
30	Gospodarstwo Rybackie Świącianowo - Mirosław Podpirko, Jarosław Dadoń	49a	Świącianowo
31	Hodowla Ryb Łososiowatych - Janusz Skołysz, Mirosław Skołysz	2	Kusieczki
32	Firma Handlowa "WIG" Wiesław Papuga 76-142 Malechowo	2B	Pękanino
33	Ferma Hodowlana Zwierząt Futerkowych, Tomasz Jędruszczak	31	Kosierzewo

GMINA POSTOMINO

LP.	Nr lokalu	Nr	Miejscowość
1	Przedsiębiorstwo Specjalistyczne Produkcji Drobiu zakład odchowu drobiu - kura domowa – H. Kowalska	69a	Pieszcz
2	LAMINOPOL KONSTRUKCJE Sp. z o.o.	2B	Postomino
3	Gospodarstwo Rolne w Kębłowie - Ferma Drobiu Tyń		Staniewice
4	Sklep Spożywczo-Przemysłowy Czesław Pieniążek	15	Pieszcz
5	PW "AGRO-WAP" Angelika Staniszevska	36	Marszewo
6	Usługi Ogólnobudowlane TWARDUD Jan Twardowski	4/1	Tyń
7	Zakład Produkcji Kłóśnik-Cegielnia		Postomino
8	Zakład Budowlany Waldemar Boś sp. z o.o. Włocławek		Postomino
9	NZOZ Pomorskie Centrum Rehabilitacji Szpital-Sanatorium "PANORAMA MORSKA"	15	Jarosławiec, ul. Uzdrowskowa

II. STAN ŚRODOWISKA W POWIECIE SŁAWIEŃSKIM

II. 1. Zasoby przyrodnicze powiatu

Zbiorowiska i zespoły roślinne występujące na terenie powiatu to:

- Roślinność szuwarowa i turzycowiskowa;
 - Roślinność źródliskowa;
 - Roślinność wodna;
 - Roślinność synantropijna;
 - Roślinność leśna i zaroślowa;
 - Roślinność wilgotnych łąk i ziołorośli;
 - Roślinność torfowiskowa i mszarna;
 - Roślinność suchych muraw;
 - Roślinność nadmorska.

Na terenie powiatu występuje wiele obszarów o wysokich walorach przyrodniczych. W większości przypadków są to siedliska naturalnych zbiorowisk roślinnych, cennych w skali regionalnej (Pomorza, Polski, Europy), stanowiące ostoje przedstawicieli rzadkiej, zagrożonej i ginącej flory oraz fauny.

Roślinność charakteryzuje się dużą różnorodnością gatunków, z których wiele objętych jest ochroną. Cenne zespoły roślinności rodzimej występujące w dawnych parkach podworskich, objęte są ochroną Konserwatora Zabytków. W lasach występuje również bogata fauna: zwierzyna łowna oraz liczne gatunki ptaków lądowych, a na terenach podmokłych rzadkie gatunki awifauny.

W powiecie znajdują się dość liczne torfowiska, siedliska boru wilgotnego i olsu, a także nadmorska roślinność wydymowa z chronionym mikołajkiem nadmorskim.

Według przeprowadzonej „Inwentaryzacji przyrodniczej powiatu”, szata roślinna nosi duże piętno gospodarki rolniczej. Grunty rolne, w przeszłości PGR-owskie nie są obecnie w pełni wykorzystywane, a użytki zielone stopniowo zarastają i przestają spełniać swoją rolę. Tereny nie użytkowane gospodarczo stają się jednocześnie siedliskiem różnych gatunków zwierząt, które nie niepokojone przez człowieka znajdują tu korzystne warunki bytowania i rozrodu. Ograniczenie użytkowania łąkarskiego powoduje zanikanie półkulturowych zespołów roślinnych.

W rozległych, zatorfionych dolinach rozprzestrzeniają się ziołorośla i łożowiska, co prowadzi do unifikacji roślinności, kosztem jej różnorodności. W ciągu dalszej sukcesji rozwiną się tu lasy olszowe bagienne i łęgowe, które spowodują zmniejszenie różnorodności biologicznej.

Środowisko przyrodnicze powiatu jest w dobrym stanie. Zaobserwować można jednak postępującą antropopresję powodowaną przez gospodarkę leśną, a także produkcję rolniczą, co jest związane z emisją związków biogenych do wód i gleb. Zjawiska te obniżają wartości przyrodnicze krajobrazu.

Warunki środowiskowe są kształtowane również przez wydobycie surowców, rozwój urbanizacji i niewłaściwe zagospodarowanie turystyczne. Istotnym problemem jest również zaśmiecanie oraz niszczenie terenów cennych przyrodniczo w sezonie turystycznym. Masowa turystyka powoduje również płoszenie zwierząt, szczególnie w sezonie godowym czy lęgowym.

II.1.1. Prawne formy ochrony przyrody

Podstawę działań z zakresu ochrony przyrody stanowi Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 16 września 2009 r. Nr 151, poz. 1220, Nr 157, poz. 1241). Ważnym elementem polityki ekologicznej państwa są obecnie wielkoprzestrzenne obszary chronione.

Poddanie pod ochronę następuje przez:

- ustanowienie obszaru Natura 2000;
- tworzenie parków narodowych;
- tworzenie parków krajobrazowych;
- wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu;
- uznawanie określonych obszarów za rezerваты przyrody;
- wprowadzanie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt;
- wprowadzanie ochrony w drodze uznania za:
 - pomniki przyrody;
 - stanowiska dokumentacyjne;
 - użytki ekologiczne;
 - zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;

Szczegółowy wykaz poszczególnych form ochrony przyrody, jak również bogactwa i różnorodności chronionych gatunków roślin i zwierząt a także wykaz cennych obszarów i elementów krajobrazu na terenie powiatu znajduje się w opracowanych: Waloryzacja przyrodnicza gminy Sławno, Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2004 r., Waloryzacja przyrodnicza gminy Darłowo Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2004 r., Waloryzacja przyrodnicza gminy Malechowo , Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2002 r., Waloryzacja przyrodnicza gminy Postomino Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2003 r., Waloryzacja przyrodnicza miasta Sławno, Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2004 r., Waloryzacja przyrodnicza miasta Darłowo, Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin 2004 r.,

Do obszarów i obiektów objętych ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody, występujących na terenie powiatu sławieńskiego należą (wg danych zawartych w w/w opracowaniach):

Obszary Natura 2000

„SOO Dolina Grabowej”(kod obszaru PLH320003) - Dyrektywa Rady 92/43/EWG. Cel ochrony dla całej doliny: ochrona obszaru o wysokiej różnorodności siedliskowej - 16 typów siedlisk

z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz cennych gatunków zwierząt figurujących w załącznikach Dyrektyw Siedliskowej i Ptasiej. Do najbardziej rozpowszechnionych należą: 9130 – żyzne buczyny (40 %), 9190 – dąbrowy acydofilne (10 %), 6510 – niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie (8 %). Do interesujących należą 7230 – torfowiska alkaliczne (5%). Jest to obszar o powierzchni 8255,3 ha. W powiecie sławieńskim „Dolina Grabowej” swoim obszarem obejmuje gminy: Malechowo i Sławno. Teren doliny, przez który przepływa rzeka Grabowa (o charakterze pstrągowym), jest niezwykle urozmaicony krajobrazowo, Ponadto obszar doliny porastają torfowiska, wilgotne i świeże łąki z licznymi oczkami śródpolnymi i jeziorami oraz lasy z dominującymi grądami i buczynami. Na terenie tym zachodzą bardzo intensywnie zjawiska źródliskowe, a na wysiękach wód źródliskowych utworzyły się łąki z połąciami storczyków. Ponadto zlokalizowanych jest tu ponad 600 gatunków roślin naczyniowych, wiele z nich jest rzadkich i objętych ochroną. Teren ten stanowi ważny korytarz ekologiczny. Dolinę zamieszkują takie gatunki zwierząt, jak: wydra, kuna leśna, borsuk; nietoperze: borowiec olbrzymi, karlik malutki, a wśród ptaków: derkacz, orzeł bielik, muchołówka białoszyja, dzięcioł czarny.

Dolina Wieprzy i Studnicy (Kod obszaru : PLH220038) - Dyrektywa Rady 92/43/EWG. Swoim obszarem 415 na terenie powiatu odejmuje gminę Sławno i Darłowo wraz miastami oraz gminę Postomino. Zajmuje powierzchnię 14349 ha. Obszar ten rozciąga się od źródeł koło Wąldowa i Miastka, aż po miejscowość Staniewice koło Sławna. W zlewni Wieprzy zachowały się duże połączenia mokradeł, oraz torfowiska wysokie i bory bagienne. W dolinach rzek występują starorzecza, mezotroficzne i dystroficzne jeziora, niektóre otoczone torfowiskami mechowiskowymi i podmokłymi oraz świeżymi łąkami. Występuje tu także jezioro lobeliowe (jezioro Byczyńskie). Na terenach bezodpływowych liczne są małe mszary i oczka dystroficzne. Cały obszar charakteryzuje się dużą lesistością. Dolina Wieprzy i Studnicy obejmuje szereg ważnych siedlisk z Dyrektywy Siedliskowej. Są one również bardzo ważne dla cennej fauny obszaru. Na szczególną uwagę i podkreślenie zasługuje znaczny udział roślin rzadkich i zagrożonych z Czerwonych List, rozległe kompleksy lasów łęgowych, rzeki o podgórskim charakterze, oraz liczne i bardzo dobrze zachowane biotopy dla ptaków drapieżnych. Ponadto na terenie tym występują zjawiska źródliskowe.

„Przybrzeżne wody Bałtyku” PLB 990002 – ostoja ptasia - Dyrektywa Rady 2009/147/WE. Obszar o powierzchni 211 741,2 ha. Obejmuje pas wód przybrzeżnych Bałtyku o około 15 kilometrowej szerokości i głębokości osiagającej od 0 do 20 m. Rozciąga się na odcinku 200 km, poczynając od nasady Półwyspu Helskiego po granicę z ostoją Zatoki Pomorskiej przebiegającą prostopadle do zachodnich krańców jeziora Bukowo (Łazy). Dno morskie jest nierówne, deniwelacje dna sięgają 3 m. W faunie bentosowej dominują drobne skorupiaki. Rzadko obserwowane są morskie ssaki duże - foki szare i obrączkowane oraz morświny. Obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej. Na obszarze zimują w znaczących ilościach 2 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej: nur czarnoszyi i nur rdzawoszyi. Szczególne znaczenie mają również populacje lodówki, nurnika i uhli. W powiecie sławieńskim obszar ten obejmuje miasto i gminę Darłowo oraz gminę Postomino.

„SOO Janiewickie Bagno (kod obszaru PLH320008) - Dyrektywa Rady 92/43/EWG. Ochrona jednego z najlepiej zachowanych w Polsce torfowisk kopułowych oraz 4 innych typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Obszar Janiewickie Bagno pokrywa się z obszarem istniejącego rezerwatu „Janiewickie Bagno”. Powierzchnia rezerwatu (stan na dzień 01.01.2003) – 162 ha, z czego 119,58 ha to powierzchnia zalesiona, 19,03 – niezalesiona, 19,31 - bagna 0,84 ha – rowy, 0,41 ha – rzeki, 0,81 ha łąki i 0,99 ha linie podziału powierzchniowego. Ekosystemy wodne naturalne i zbliżone do naturalnych nie występują. Są tam cieki zniekształcone przez regulację i sztuczne rowy melioracyjne, w większości zamulone, bez głębszej wody. Torfowisko kopułowe typu bałtyckiego na południowym skraju zasięgu tego typu torfowisk w Europie, unikatowo położone na styku dwóch głęboko wciętych dolin rzek Reknicy i Grabowej (kopuła tworzy lokalny wododział), w strefie kontaktu moreny dennej i sandru. Złoże torfowe w obrębie kopuły o zróżnicowanej geologii, zachowane niemal w całości, rozcięte kanałem odwadniającym, otoczone pokładami torfu niskiego. Na wierzchołku kopuły fragmenty otwartego torfowiska w stadium zastoju wzrostu, na jej zboczach zróżnicowane postaci borubagiennego i brzeziny bagiennnej, strefa okrajka sztucznie odwadniania. Zbocza i częściowo dno doliny Reknicy i Grabowej porośnięte są przez lasy. Gleby murszowo-torfowe, torfy przejściowe, torfy wysokie. Typy ekosystemów: leśno-torfowiskowe, bezleśne torfowiska, łąki, wodne, nieleśne łądowe. Charakterystyka fauny: w roku 2006 stwierdzono, że dla płazów jest to obszar mało atrakcyjny - brak odpowiednich zbiorników wodnych nadających się na masowe godowiska. Występują nielicznie – pojedyncze osobniki pięciu gatunków (traszka zwyczajna, ropucha szara, żaby trawna i moczarowa i wodna). W roku 2006 wykryto 3 gatunki gadów (jaszczurka żyworodna, padalec, żmija), a w roku 2003 – odnotowano zaskrońca (Herbichowa i in. 2004). W roku 2003 znaleziono zajęte gniazdo bielika, odnotowano dzięcioła czarnego i zimorodka-na brzegu Reknicy (Herbichowa i in. 2004). W roku 2006 ptaków tych nie spotkano. W 2006 stwierdzono parę żurawi oraz dzięcioła zielonego. Ssaki – w okolicy rezerwatu przebywa samica łosia obserwowana w roku 2006. Rezerwat jest bardzo ważną ostoją zwierzyny łownej, ponieważ został wyłączony z gospodarki łowieckiej. Obszar ten na terenie powiatu obejmuje gminę Sławno.

Jeziro Bukowo (Kod obszaru : PLH320041) – ostoja siedliskowa. Dyrektywa Rady 92/43/EWG. Na terenie powiatu sławieńskiego swoim obszarem obejmuje gminę Darłowo. Zajmuje powierzchnię 3263 ha. Na terenie obszaru znajduje się duże jezioro Bukowo, wraz z mierzeją oraz dwoma przylegającymi do jeziora kompleksami leśnymi: borów i brzeziny bagiennych, łągów w odmianie przymorskiej oraz bagien z woskownicą porastających torfowisko wysokie typu bałtyckiego. Jest to jeden z lepiej zachowanych fragmentów wybrzeża bałtyckiego w Polsce. Na tym obszarze znajduje się jedna osada – Dąbkowice. Jezioro zachowuje naturalny rytm połączenia z morzem w okresie jesienno-wiosennym i zamknięcia latem, zwykle także zimą. Ten naturalny rytm jest sam w sobie unikatowy. W akwenie jeziora żyje 20 gatunków ryb (unikatowa populacja płoci, wędrująca między jeziorem, a Bałtykiem). W skład obszaru wchodzi też fragment mierzei sąsiedniego jez. Jamno, najdalej wysuniętym na zachód na polskim wybrzeżu - ważnym z powodów biogeograficznych. Bardzo ceniona jest tu roślinność związana z wydmami (zarośla rokitnika i bory).

„Słowińskie Błota” PLH 320030 ostoja siedliskowa. Dyrektywa Rady 92/43/EWG - zajmuje powierzchnię 192.6 ha. Jest to torfowisko kopułowe typu bałtyckiego na południowej granicy zasięgu geograficznego tego typu torfowisk w Europie, położone na wododziale rzek Grabowej i Wieprzy, w płytkim obniżeniu moreny dennej, zbudowanej z ciężkich glin zwałowych. Specyficzna geneza i historia rozwoju złoża, związana z bezpośrednim zabagnieniem podłoża mineralnego. W niewielkiej części wyeksploatowane lecz regenerujące. Czynny stary rów opaskowy oraz 2 ok 40 letnie rowy rozcinające kopułę. Na wierzchowinie pozostałości kompleksu zespołu przygiełki białej i mszaru kępowego oraz młode postaci boru bagiennego. Złoże zachowane w około 90%, o klasycznym układzie warstw i kształcie kopuły, względnie dobrze uwodnione (rowy rozcinające kopułę funkcjonują dopiero około 35 lat, rów opaskowy starszy). Wierzchowina torfowiska w większości w stadium zastoju wzrostu, zbocza kopuły z typową zonacją boru bagiennego; w obu zespołach pierwsze pokolenie drzew. W otoczeniu torfowiska na mineralnym podłożu dominują lasy liściaste, głównie bukowo-dębowe i bukowe. Rosną tam chronione rośliny: co najmniej 11 gatunków torfowców, rosiczka okrągłolistna, wełnianeczka darniowa, malina moroszka, modrzewica zwyczajna, bagno zwyczajne i widłak jałowcowaty. Obszar ten, objęty Dyrektywą Siedliskową swoim zasięgiem obejmuje gminę Darłowo.

Przymorskie Błota (Kod obszaru : PLH220024). Swoim obszarem 325 ha na terenie powiatu obejmuje gminę Postomino. Zajmuje powierzchnię 1724.4 ha. Obszar ten objęty jest Dyrektywą Siedliskową . Obejmuje fragment równiny błot przymorskich na zachód od Ustki, wraz z Jeziorem Modła. Dominującym zbiorowiskiem roślinnym są dobrze zachowane szuwały trzcinowe i turzycowe, które zarastają eutroficzne Jezioro Modła. W obszarze wyróżniono 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zajmujących łącznie ok. 50% powierzchni. Bardzo dobrze zachowane są wartościowe zbiorowiska torfowiskowe i szuwarowe oraz zarośla woskownicy europejskiej. Bogata jest tu flora roślin naczyniowych, z rzadkimi i zagrożonymi gatunkami. Obszar ten ma także duże znaczenie dla ochrony ptaków. Jego zagrożenie stanowią melioracje bagien, zanieczyszczenia wód, eutrofizacja i wypływanie wód oraz ekspansja gatunków szuwarowych na siedliska łąkowe.

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspakajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Ustanowienie OChK nie wyklucza działalności człowieka na obszarze chronionym, jednakże nie może być ona sprzeczna z potrzebami zachowania stanu przyrody. Należy podkreślić, że jest to bardzo korzystne dla człowieka i przyrody rozwiązanie umożliwiające zachowanie walorów krajobrazowych i środowiskowych chronionego terenu, tym samym stanowiąc o jego ciągłej atrakcyjności.

Celem obszaru chronionego krajobrazu jest:

- zatrzymanie procesu degradacji środowiska i zachowanie równowagi ekologicznej,
- utrzymanie dotychczasowych wartości krajobrazu naturalnego i kulturowego,

- tworzenie osłony dla obszarów o surowszych rygorach ochrony,
- wypracowanie racjonalnych zasad turystycznego wykorzystania obszaru,
- ochrona obszarów stanowiących część systemu ekologicznego.

Na terenie powiatu występuje:

Gmina Sławno – obszar chronionego krajobrazu (OChK) „Jezioro Łętowskie i okolice Kępic”.

Obiekt o powierzchni 1280,0 ha. Obszar utworzony w celu ochrony fragmentu doliny Wieprzy (położonego w gminie Kępice), jeziora Łętowskiego i jego okolic oraz związanych z nimi terenów lęgowych licznych gatunków ptaków, min. orła bielika. Do głównych walorów „Obszaru”, w części położonej w granicach gminy, należą rozległe kompleksy leśne, z przewagą zbiorowisk suboceanicznego boru sosnowego świeżego oraz jezioro Łętowskie, największy zbiornik wodny w obrębie Równiny Sławieńskiej (pow.402 ha). Położone w zagłębieniu terenu jezioro, otoczone jest płatami różnych typów fitocenozy związanych z siedliskami hydrogenicznymi. W toni wodnej przy północnym brzegu zwracają uwagę płaty zespołu „lilii wodnych”, z udziałem grzybieni białych i grążela żółtego.

W strefie litoralu występują płaty kilku zbiorowisk szuwarowych, wśród których główną rolę odgrywa szuwar trzcinowy. Wokół zabagnionych w większości brzegów jeziora pasmowo rozwijają się płaty łągi jesionowo-olszowej, miejscami olsu. Przy północno-zachodnim odcinku brzegu, na gytiovisku, grupują się stanowiska gatunków storczyków, jak: kukulka plamista i kruszczyk błotny, charakteryzujące się znaczną liczebnością populacji. Z kolei na obszarach borów sosnowych otaczających jezioro od wschodu i południa, zachowały się miejscami powierzchnie ze starodrzewami sosnowymi w wieku powyżej 100 lat. Lasy te są uznane za ochronne (wodochronne). W roku 2006 w jeziorze wykryto cztery gatunki godzących płazów, na obrzeżach trzy gatunki gadów, a w strefie przybrzeżnej i na wilgotnych łąkach - 20 gatunków ptaków lęgowych, związanych ze środowiskiem podmokłym lub wodnym. Stwierdzono 25 par perkoza dwuczubego, 14 par trzciniczka, 10 par łyski, 7 par brodźca samotnego, 5 par trzciniaaka, 3 pary łabędzia niemego, 2 pary zimorodka i pojedyncze pary kilkunastu innych gatunków. Na skraju lasu od strony E gniazdują dzięciołek i kruk, a w starych świerkach – zniczek. W obrębie tej części „Obszaru” występują niektóre siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I DH, wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów ochrony Natura 2000. Należą do nich siedliska leśne: borów i lasów bagiennych (o znaczeniu priorytetowym, kod 91DO), niżowego łągi jesionowo-olszowej (o znaczeniu priorytetowym, kod 91EO-2) oraz nieleśne: torfowiska wysokiego z roślinnością torfotwórczą (o znaczeniu priorytetowym, kod 7110), torfowiska wysokiego zdegradowanego, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji (kod 7120).

Zwierzęta ujęte w załącznikach Dyrektywy:

Płazy: żaba trawna, żaba moczarowa, żaba wodna,

Gady: żmija.

Gmina Darłowo OChK - „Koszaliński Pas Nadmorski” - obejmuje wąski pas nadmorskich borów i lasów mieszanych oraz jezior przyworskich w gminach Dygowo, Kołobrzeg, Ustronie Morskie,

Będzino, Mielno, Koszalin, Manowo, Sianów, Darłowo i miastach: Darłowo, Koszalin, Kołobrzeg. OChK „Koszański Pas Nadmorski” zajmuje powierzchnię 36229,0 ha.

Obszar charakteryzuje się bardzo zróżnicowanym ukształtowaniem terenu. Deniwelacja wynosi 70 m najniższy punkt to brzeg Bałtyku, a najwyższy to podnóże Barzowickiej Góry, która jednakże nie leży w granicach tego obszaru. W skład OChK wchodzi obok wzniesień morenowych również mierzeje i wydmy nadmorskie, a także obniżenia terenu będące pod względem geomorfologicznym równią denno-morenową, w obrębie których położone są płytkie, dwa duże jeziora przymorskie Bukowo i Kopań. Powstały one kilka tys. lat temu z dawnych zatok morskich. Obecnie od morza odgradzają je mierzeje zbudowane z piasku morskiego. Teren OChK jest miejscem występowania gatunków ptaków umieszczonych na liście Dyrektywy Ptasiej. Zgodnie z tą dyrektywą (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979r. w sprawie ochrony dzikich ptaków) ustanowiono kompleksowy program ochrony dzikich ptaków osiadłych wędrownych oraz ich siedlisk. Są to gatunki wymierające lub zagrożone przez zmiany ich biotopów, gatunki rzadkie oraz inne wymagające ochrony ze względu na charakter siedlisk. Gatunki z dyrektywy to: bąk, łabędź niemy, gęgawa, cyranka, płaskonos, kszyc, derkacz, błotniak stawowy, rybitwa zwyczajna, rybitwa białoczelna i in.

Gmina Postomino: OChK - "Pas Pobreża na zachód od Ustki" - obszar o powierzchni 5016,0 ha utworzony w celu ochrony fragmentu wybrzeża Bałtyckiego z występującymi tu charakterystycznymi zbiorowiskami roślinnymi plaż, wydm i klifów oraz rozległych, zatorfionych równin, wraz z jeziorem Wicko na ich zapleczu oraz dla zachowania unikalnych krajobrazów Pomorza Środkowego, w celu zabezpieczenia ich dla turystyki i wypoczynku. Do głównych walorów „Obszaru” należą: charakterystyczny, równoleżnikowy układ siedlisk i zróżnicowana w tym układzie szata roślinna, reprezentująca większość zbiorowisk roślinnych związanych z wydmowym i klifowym typem brzegu Bałtyku, obniżeniami równin przymorskich wraz z ograniczającymi je od południa pasmami wzgórz. Do najbardziej interesujących należą zbiorowiska wydm: białej i szarej z charakterystycznymi gatunkami, jak trawy - wydmuchrzyca i piaskownica, mikołajek nadmorski, storczyk kruszczyk rdzawoczerwony, postaci nadmorskiego boru bażynowego, fragmenty acidofilnego lasu brzoźowo - dębowego na zapleczu wałów wydmowych, zbiorowiska mokrych łąk, zarośli wierzbowych i brzeziny bagiennej na równinach oraz jedno z eutroficznych, przymorskich jezior - Wicko, otoczone rozwiniętymi zbiorowiskami różnych typów szuwarów. Występują gatunki cenne znajdujące się w Dyrektywie Ptasiej : mewa śmieszka, łabędź niemy, łabędź krzykliwy, gęś gęgawa, kszyc, żuraw, bocian biały.

Gmina Malechowo: OChK „Dolina rzeki Grabowej” – (obszar proponowany do ochrony). Przedmiotem proponowanej ochrony jest wyróżniające się pasmo doliny Grabowej o różnych typach ekosystemów wraz z bytującą tu cenną florą i fauną. Istotną sprawą jest ochrona i zachowanie równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych i krajobrazowych w dolinie Grabowej oraz stworzenie powiązanego układu w krajowym systemie obszarów wielkopowierzchniowych. W obrębie proponowanego OCHK znalazłyby się m.in.:

- rozległe obszary podmokłych łąk, szuwarów, turzycowisk oraz lasów łągowych i olsów bagiennych (typowane do ochrony)
- obszary źródliskowe doliny Grabowej i jej dopływów,
- liczne jeziora i torfowiska w krajobrazie rolniczym,
- fragment doliny Bielawy,
- wąwozy koło Gorzycy z żyznymi buczynami.

Na obszarze tym znajduje się wiele rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Z roślin występują tu: złoć pochwołistna, paprotka zwyczajna, storczyk Fuscha, kokorycz wątła. Z fauny występują tu: orlik krzykliwy, traszka zwyczajna, ropucha szara, żaba jeziorkowa, żaba wodna, myszołów zwyczajny, derkacz, padalec zwyczajny, jaszczórka żyworodna, świerszczak, łyska, bóbr, wydra i inne.

Rezerwaty przyrody

"Janiewickie Bagno" – zajmuje powierzchnię 161, 46 ha. Znajduje się w gminie Sławno. Położony jest w dolinie rzeki Reknicy i Grabowej. Rezerwat ten stanowi torfowisko wododziałowe typu bałtyckiego-prześciowego. Celem jego utworzenia jest zachowanie fragmentu boru bagiennego na torfowisku ze stanowiskiem reliktovej maliny moroszki, wełnianki pochwowatej, sosny karłowej oraz przygiełki białej.

„Sławińskie Dęby”- rezerwat ten jest rezerwatem leśnym o powierzchni 34,31 ha, położony w gminie Sławno. Celem ochrony jest zachowanie cennego, około 200-letniego drzewostanu dębowego w naturalnych biocenozach żyznych lasów liściastych grodu gwiazdnicowego, łągu jesionowo-olszowego, olszyny bagiennej oraz rzadkich i wymierających gatunków roślin i zwierząt. Nadzór nad rezerwatem pełni Nadleśnictwo Sławno.

"Słowińskie Błota" - to rezerwat torfowiskowy o powierzchni 192,55 ha. Znajduje się w gminie Darłowo. Jest jednym z najlepiej zachowanych torfowisk wysokich typu bałtyckiego w Polsce. Na terenie rezerwatu występują bezleśne mszary torfowcowe. Celem jego utworzenia jest zachowanie kopułowego torfowiska bałtyckiego, z bardzo cennymi pozostałościami naturalnych torfotwórczych fitocenz mszarnych oraz licznych gatunków roślin chronionych typowych dla oligotroficznych i kwaśnych siedlisk wysokotorfowiskowych. Nadzór nad rezerwatem prowadzi Nadleśnictwo Sławno.

"Zaleskie Bagna" - Zajmuje powierzchnię 401,99 ha. Swoim obszarem na terenie powiatu obejmuje gminę Postomino. Na terenie powiatu sławińskiego są to złoża torfu o łącznej powierzchni 114,24 ha, w których zapisana jest historia klimatu i zjawisk, jakie zachodziły w długim okresie tworzenia się i wzrostu torfowiska. Około 50 procent powierzchni rezerwatu zajmują bagienne bory oraz brzeziny. Występują tu ekosystemy mszarne, bagienne, wodne i leśne. Celem utworzenia tego rezerwatu jest ochrona wysokiego torfowiska bałtyckiego. Cechą charakterystyczną jest występowanie gęstych zarośli woskownicy europejskiej. Na obszarze dominują bory i brzeziny bagienne. Dużą wartością są stanowiska reliktovej maliny moroszki oraz długosza królewskiego.

Największym zbiornikiem wodnym rezerwatu jest jezioro Złakowo znajdujące się w jego południowo-wschodniej części. Na kopule torfowiska utrzymała się rozległa powierzchnia atlantyckiego mszaru z

wrzoścem bagiennym. Na „Zaleskich Bagnach” rosną gatunki widniejące na Polskiej Czerwonej Liście Roślin - kukulka Fuchsa, malina moroszka czy rosiczka okrągłolistna. Inne reliktowe rośliny występujące w tym miejscu to m.in.: woskownica europejska, wrzosiec bagienny, bagno zwyczajne, widłak jałowcowy, bobrek trójlistkowy czy pływacz pospolity. Rezerwat licznie zamieszkują bezkręgowce, których stwierdzono ponad 81 gatunków – najwięcej ważek, motyli i chrząszczy. Doliczono się też 33 gatunków kręgowców, w tym ponad 20 gatunków ptaków i 10 gatunków ssaków. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Nadleśniczy Nadleśnictwa Ustka.

„**Sięciemińskie Rosiczki**” obejmuje dobrze zachowane na powierzchni 12,22 ha torfowisko przejściowe zarastające wody jeziora dystroficznego. Jako klasycznie wykształcone pło mszarne rezerwat charakteryzuje się wysokimi walorami dydaktycznymi i krajobrazowymi. Obszar rezerwatu wyróżnia się szczególnie dobrze wykształconą i zachowaną florą typową dla pła mszarnego. Na obszarze rezerwatu występuje bogactwo flory chronionej, rzadkiej i zagrożonej. Wśród cenniejszych roślin stwierdzono tu obecność wszystkich trzech rosnących w Polsce gatunków rosiczek, tj.: rosiczki długolistnej *Drosera anglica*, rosiczki okrągłolistnej *Drosera rotundifolia* i rosiczki pośredniej *Drosera intermedia* oraz obecność bagna zwyczajnego *Ledum palustre*, modrzewnicy północnej *Andromeda polifolia*, turzycy bagiennej *Carex limosa*, bagnicy torfowej *Scheuchzeria palustris*, narecznicy grzebieniastej *Dryopteris cristata*, przygielki białej *Rhynchospora alba*, pływacza drobnego *Utricularia minor*, pływacza zaniedbanego *Utricularia australis*, grzybieni północnych *Nymphaea candida* i torfowców: *Sphagnum contortum*, *S. cuspidatum*, *S. fallax*, *S. fimbriatum*, *S. papillosum*, *S. magellanicum*, *S. palustre*, *S. rubellum*, *S. squarrosum*.

Ponadto na obszarze obiektu występują dwa siedliska wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 [wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. Nr 94, poz. 795)], tj.: torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140) oraz naturalne jezioro dystroficzne (3160) o łącznej powierzchni 4,01 ha. Dotychczas obszar rezerwatu chroniony był w formie użytku ekologicznego zatwierdzonego Uchwałą Nr XV/85/96 Rady Gminy Malechowo z dnia 29 kwietnia 1996 r. w sprawie uznania gruntów za użytki ekologiczne (§1.1 uznanie kompleksów leśnych oznaczonych numerami 422f i 437 f obręb ewidencyjny Kusice za użytek ekologiczny). Potrzeba utworzenia rezerwatu została przedstawiona w szczegółowej "Waloryzacji i koncepcji ochrony wybranych obiektów mokradłowych na terenie Nadleśnictwa Karnieszewice" (J. Kujawa-Pawlaczyk, P. Pawlaczyk, 2004, maszynopis) wykonanej na zlecenie Nadleśnictwa Karnieszewice.

Utworzenie rezerwatu nie spowoduje skutków dla gospodarki leśnej prowadzonej w Nadleśnictwie Karnieszewice. Rozporządzenie spowoduje skutki finansowe w postaci kosztów sporządzenia planu ochrony rezerwatu przyrody oraz kosztów wykonania niezbędnych zabiegów ochronnych.

W ramach zadań ochronnych planuje się wykonanie pomostu udostępniającego obiekt do celów dydaktyki przyrodniczej oraz włączenie obiektu do planowanej ścieżki przyrodniczej. Możliwość takiego udostępnienia bez szkody dla walorów przyrodniczych rezerwatu została udokumentowana w

szczegółowej w/w waloryzacji przyrodniczej. Udostępnienie rezerwatu przyczyni się do lokalnego rozwoju turystyki.

Korytarze ekologiczne

Korytarz ekologiczny jest drogą przepływu materii, energii i migracji organizmów. Pełni funkcję przewodząco-łącznikową (generująco-zbierającą). Rozróżniane są dwa typy korytarzy – liniowe i pasowe. Istotną cechą korytarza są jego wymiary. Szerokość obszaru pełniącego rolę korytarza nie powinna być mniejsza niż 500 m, a korytarza rangi europejskiej powinna być kilkukilometrowej szerokości. Miejsca zwężenia powinny być uważane za obszary zwiększonego zagrożenia ich ciągłości. Cechą istotną jest także jego długość. Można przyjąć założenie, iż im dłuższa jest długość korytarza, tym efektywność jego funkcjonowania jest mniejsza. Warunki bytowania gatunków roślin i zwierząt w korytarzach są gorsze niż w obszarach węzłowych. Dzięki nim zachowana jest ciągłość procesów naturalnych zachodzących w fitocenozach, a także wzrasta bioróżnorodność. Korytarze liniowe są to wąskie obszary, pozostające na ogół pod dużym wpływem antropogenicznym. Sieć ich tworzy roślinność przydrożna oraz między łąkami itp. Są one miejscami osiedlania się gatunków synantropijnych, towarzyszących działalności człowieka. Sieć korytarzy liniowych w centralnej części gminy tworzą głównie łąki, przecinające pola uprawne, oraz drogi polne. Natomiast w północnej, wschodniej i południowo-wschodniej części główną rolę odgrywają drogi między oddziałami leśnymi. Z punktu widzenia ochrony przyrody większą rolę odgrywają korytarze pasowe, które są znacznie obszerniejsze powierzchniowo i w związku z tym odznaczają się większą dynamicznością w nich zachodzących procesów.

Korytarze pasowe w odróżnieniu od liniowych mają odpowiednio wyższy poziom organizacji i są znacznie szersze od poprzednich. W jego obrębie może rozwinąć się mozaika (agregacja) zbiorowisk różnych kręgów dynamicznych roślinności. Korytarzami o charakterze pasowym są strefy wododziałowe i dolinne. Są to ciekły wodny i systemy połączonych jezior pełniące rolę „korytarzy” dla wody i substancji mineralnych. Mogą być wykorzystane jako trasy przenoszenia diaspor. W dolinach strumieni, które mają wielką rolę jako miejsca przenoszenia diaspor, oraz nad jeziorami istnieją już tereny ochronne - lasy wodochronne. Na obszarze powiatu sławieńskiego można wyróżnić korytarz transeuropejski - jest nim obszar wód przybrzeżnych Bałtyku oraz wybrzeże morskie wraz z pasem wydym, lasów nadmorskich i zadrzewień i zakrzaczeń rosnących u podnóża wydym oraz z oboma jeziorami przymorskimi. Jest on ważny dla migracji bezkręgowców, ryb, ptaków wodnych i wodno - błotnych, ptaków drapieżnych, śpiewających, dużych ssaków morskich. Liro (1995) uznała, że pobrażenie Bałtyku jest obszarem węzłowym o znaczeniu międzynarodowym. Nadała mu symbol 2M.

Gmina Darłowo i miasto Darłowo - Na terenie gminy Darłowo znajduje się korytarz ekologiczny doliny Wieprzy i Grabowej. Posiada on rangę korytarza o znaczeniu krajowym (Liro 1995), Jest to korytarz łączący pobrażenie Bałtyku z obszarem wysoczyzny morenowej leżącej na południu województwa. Jest on szczególnie ważny dla ptaków drapieżnych, wodno – błotnych i śpiewających. Ponadto znajdują się tu korytarze o znaczeniu lokalnym. Do tej kategorii korytarzy należy zaliczyć

małe lokalne ciekie, kompleksy leśne, szpalery drzew, które są ważne dla lokalnej migracji bezkręgowców, ptaków śpiewających i ssaków.

Gmina Malechowo - Na terenie gminy Malechowo można wyróżnić 4 lokalne korytarze ekologiczne, przez które odbywa się liniowy przepływ materii, energii i gatunków. Dodatkowo korytarze tworzą ważne powiązania zewnętrzne gminy. Do wyróżniających się lokalnych korytarzy ekologicznych należy:

- dolina rzeki Grabowej (korytarz o znaczeniu krajowym),
- dolina rzeki Reknicy z kompleksami leśnymi we wschodniej części gminy,
- dolina rzeki Bielawy oraz kompleksy leśne w południowo-zachodniej części gminy,
- zwarte kompleksy leśne z doliną Zielenicy w południowo-wschodniej części gminy.

Należy zauważyć, że zwarte i rozległe kompleksy leśne w południowo-wschodniej i wschodniej części gminy łączą się z wielkimi powierzchniami leśnymi w kierunku południowym. Są to obszary leśne o wysokiej bioróżnorodności, które uznane zostały w Krajowej koncepcji Sieci Ekologicznej -ECONET-Polska za obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym (obszar 9M-Pojezierze Kaszubskie). Ponadto na terenie gminy można wyróżnić sieć luźniejszych powiązań ekologicznych, związanych z obecnością: ekstensywnie użytkowanych użytków zielonych, podmokłych łąk i zarośli wierzbowych, śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych, wąwozów, małych wysp leśnych, torfowisk i bagiennych lasów olszowych oraz skarp przy liniach komunikacyjnych.

Gmina Postomino - W krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL zarejestrowany jest korytarz ekologiczny "Dolina Rzeki Wieprzy" o znaczeniu krajowym, ponadlokalnym. Znaczny odcinek tego korytarza znajduje się w granicach gminy Postomino. Obejmuje on całą dolinę Wieprzy w gminie. Korytarz ten jest drogą wymiany fauny (przemieszczenia i regularne migracje) pomiędzy Bałtykiem a obszarami węzłowymi i biocentrami w południowej części Pomorza Środkowego. Korytarz ekologiczny „Dolina Rzeki Wieprzy” spełnia bardzo ważną rolę w skali lokalnej i należy go uwzględniać w planach zagospodarowania przestrzennego gminy. W granicach gminy Postomino Korytarz Ekologiczny „Dolina Rzeki Wieprzy” jest łącznikiem dla fauny wód biejących oraz związanej z różnymi siedliskami nadrzecznymi. W Wieprzy występują ryby wędrownie – łosoś i troć wędrowna (również inne gatunki), w Dolinie - około 60 gatunków ptaków lęgowych i zalatujących, wszystkie gatunki płazów (8 gat.) i gadów (4 gat.) stwierdzonych w gminie, kilkanaście gatunków ssaków (w tym ryjówki i rzesorek rzeczek) i różnorodna fauna bezkręgowców (ślimaki wodne i lądowe, skorupiaki i owady). Do korytarzy ekologicznych rangi lokalnej należą doliny mniejszych rzek: Marszewki, Pijawicy, Klasztornej, Moszczeniczki, Zielonej Strugi, Świdnika, Głównicy i Główniczki oraz Stobnicy. Zaprezentowana sieć korytarzy ekologicznych na terenie gminy Postomino stanowi integralny element Ekologicznej Sieci Obszarów Chronionych Pomorza.

Gmina Sławno i miasto Sławno

Rolę korytarzy ekologicznych w gminie pełnią wszystkie rzeki i ich doliny w mieście i gminie oraz ciągi leśne i ich obrzeża, aleje przydrożne, pasy zadrzewień śródpolnych itp. Różne typy korytarzy służą różnym grupom zwierząt do przemieszczania się po całym obszarze w poszukiwaniu odpowiednich siedlisk i nowych terenów. Dolina Wieprzy wraz z dolinami dwóch jej dopływów Rakówka (Reknica – lewobrzeżny) i Wrześniczką (prawobrzeżny) są wymienione jako korytarze ekologiczne w Studium Gminy Sławno, jednakże poza jednym zdaniem dotyczącym ich ochrony, nie ma tam żadnych informacji przyrodniczych na ich temat. Przez południową część gminy przepływa rzeka Grabowa na krótkim, około trzykilometrowym odcinku – również posiada status lokalnego korytarza ekologicznego. Dolina Wieprzy jest jedynym korytarzem o randze krajowej. Proponowane do wyznaczenia przez autorów opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Sławno” jest korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym – doliny rzek Moszczenicy oraz Ściegnicy (Młynówki).

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na wyżej wymienionych obszarach zabrania się m. in.:

- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości;
- stosowania środków chemicznych i niszczenia roślinności;
- zmiany stosunków wodnych;
- wydobywania torfu;
- palenia ognisk i polowania.

Gospodarka na obszarach użytków ekologicznych powinna więc zmierzać do zapewnienia takich warunków środowiska, które gwarantują zachowanie tych cennych biotopów. W przypadku istnienia niekorzystnych elementów, powinno się zmierzać do zminimalizowania ich oddziaływania na drodze rozwiązań technicznych lub prawnych. Jednocześnie sprawą pilną staje się rekultywacja zniszczonych obszarów.

Obiekty tej kategorii, odpowiednio oznakowane, powinny być chronione przede wszystkim przed działaniami dewastacyjnymi, wysypywaniem śmieci, odprowadzaniem ścieków, plantowaniem itp.

Na terenie powiatu istnieją liczne użytki ekologiczne. Wiele z nich jest obszarami bardzo cennymi, stanowiącymi ważny element ochrony, również jako stanowiska dla roślinności i zwierząt. Ich szczegółowy wykaz znajduje się w opracowanej „Inwentaryzacji przyrodniczej powiatu sławieńskiego”.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Ochrona pomników przyrody ożywionej wprowadza następujące zakazy:

- wycinania, niszczenia i uszkodzania drzew;
- zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści;
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną pomnika przyrody;
- wchodzenia na drzewa;
- zanieczyszczania terenu i wzniesienia ognia w pobliżu drzew;
- wznoszenia budowli w zasięgu korzeni i korony drzew.

Na terenie powiatu sławieńskiego znajdują się pomniki przyrody ożywionej (drzewa, grupy drzew – 155 szt.) i nieożywionej (głazy narzutowe). Ich szczegółowy wykaz znajduje się w opracowanej „Inwentaryzacji przyrodniczej powiatu sławieńskiego” oraz dokumentacjach poszczególnych gmin.

Parki i aleje

Sławno gmina - Parki zabytkowe stanowią wartościowy element krajobrazu zarówno jako cenny składnik szaty roślinnej jak i część zasobów kulturowych. Na obszarze gminy Sławno znajduje się 14 obiektów parkowych, z których 1 jest wpisany jako obiekt zabytkowy w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora zabytków, a 10 znajduje się w ewidencji konserwatorskiej. Niestety stan zachowania tych obiektów nie jest najlepszy. Parki są w złym stanie i obecnie nie przedstawiają większych wartości estetycznych. W krajobrazie rolniczym występującym na terenie gminy obok lasów i parków znaczną rolę krajobrazotwórczą mają aleje i szpalery drzew występujące wzdłuż dróg. Na obszarze gminy zlokalizowano 14 cennych alej i szpalerów drzew przydrożnych. 6 z nich jest objęte prawną ochroną jako pomniki przyrody, a 8 pozostałych zostało zaproponowane do objęcia powyższą formą ochrony. Stanowią one cenny składnik krajobrazu jako obiekty o wysokich walorach estetycznych i ekologicznych - lokalne liniowe korytarze ekologiczne. Na szczególną uwagę zasługuje najstarsza w Polsce aleja lipowa w Kwasowie o długości 215 cm.

Sławno miasto - Na terenie miasta Sławna przeprowadzona inwentaryzacja wykazała że brak jest istniejących i proponowanych od ochrony zabytkowych parków i alej.

Postomino - Na obszarze gminy zinwentaryzowano 4 parki podworskie i 1 park przykościelny stanowiące cenne skupiska zieleni wysokiej, wszystkie obiekty uznane są za zabytki i zapisane są w rejestrze zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Większość z wymienionych obiektów zdziczała i straciła dawną funkcję reprezentacyjno-użytkową. Największym ich walorem jest obecnie znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe (skupiska cennego drzewostanu ze starodrzewem i licznymi drzewami o rozmiarach pomnikowych, korzystny wpływ na regulację stosunków wodnych przyległych gruntów, ostoja ptactwa, kształtowanie mikroklimatu najbliższej okolicy). Na skutek wieloletnich zaniedbań i użytkowania niezgodnego z ich pierwotną funkcją, nastąpiło w parkach wiele niekorzystnych zmian. Generalnie parki są zarośnięte samosiewem drzew i krzewów, zaniedbane, w niektórych dokonuje się samowolnego wycinania starych drzew na opał.

Proponuje się objąć tą formą ochrony następujących 13 obiektów, w tym 2 aleje:

- aleja kasztanowców zwyczajnych o długości 900m, w kierunku Łącka;
- aleja kasztanowców zwyczajnych o długości 2500m, od granicy gminy do Pałowa.

Malechowo - na terenie gminy Malechowo zidentyfikowano 10 parków wiejskich. W obrębie wszystkich parków wiejskich znajduje się cenna dendroflora, reprezentowana przez gatunki rodzimego pochodzenia (buk, dąb, klon, grab, wiąz, świerk), jak i gatunki egzotyczne (kasztanowiec, jodła, świerk kaukaski, cyprysik). W obrębie starych cmentarzy można spotkać cenne fragmenty drzewostanów łąkowych *Stellario-Carpinetu*, a w ich runie licznie występują gatunki prawnie chronione i zagrożone, takie jak: barwinek pospolity *Vinca minor*, śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis*, bluszcz pospolity *Hedera helix* i kokorycz wątła *Corydalis intermedia*. Obecnie na obszarze wszystkich parków występują wieloletnie zaniedbania, które doprowadziły do całkowitego zaniku układu drózek i alej parkowych. W ostatnim czasie nasiliło się również rabunkowe wycinanie drzew w parkach i tworzenie w ich obrębie „dzikich” wysypisk śmieci. Należy zaznaczyć, że tylko w trakcie wykonywania inwentaryzacji, na obszarze parku w Kosierzewie wycięto pomnikowe i zdrowe okazy modrzewi europejskich. Na terenie gminy znajdują się aleje zadrzewienia i pojedyncze drzewa, z których najcenniejsze zaproponowano do ochrony pomnikowej. Z proponowanych do ochrony alei pomnikowych największy udział na terenie gminy mają aleje: lipowe, różnogatunkowe, klonowe i kasztanowe, pozostałe występują pojedynczo – brzoza, buk, jesion. Spośród proponowanych do ochrony alei na szczególną uwagę zasługuje aleja bukowa w Podgórkach oraz dwie aleje jabłoniowe koło Gorzycy i Karwic, szczególnie piękne w okresie kwitnienia, które nie zostały wprowadzone do ochrony, ale stanowią istotny element krajobrazu gminy, pełnią rolę biocenotyczną oraz są ostoją i bazą pokarmową dla wielu gatunków ptaków.

Darłowo gmina - na terenie gminy Darłowo znajdują się dwa parki podworskie, w miejscowościach Bukowo Morskie i Palczewice. W ostatnich latach uległy one znacznym przekształceniom, w wyniku zaniechania zabiegów pielęgnacyjnych lub daleko posuniętej dewastacji drzewostanu (m.in. niekontrolowana wycinka drzew), co doprowadziło do zatarcia pierwotnych założeń architektonicznych. Do bardziej interesujących obiektów, pod względem przyrodniczym, należy park w Palczewicach. Na jego terenie rośnie jeszcze wiele drzew o wymiarach pomnikowych oraz chronionych gatunków roślin, m.in. kalina koralowa (*Viburnum opulus*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*). Proponuje się objąć tą formą ochrony jedną aleję - starodrzew dębowo-grabowy – 23 drzewa w tym 21 dębów szypułkowych (*Quercus robur*) i 2 graby (*Carpinus betulus*) w m. Domasławice.

Darłowo miasto - obecnie w granicach miasta Darłowo można wyróżnić (są wymieniane jako obiekty parkowe) trzy obiekty. Są to:

a - park miejski o pow. 4 ha przy ul. Morskiej. Zlokalizowany jest on w miejscu, gdzie wody gruntowe znajdują się na poziomie 0 – 2m. Stąd pierwotnie z pewnością występował tu ols lub łęg topolowy. Park ten istniał już na początku wieku, jako Park Roedersa. Z początku XX wieku pochodzi część rosnącego tu drzewostanu, m.in. okazałe buki i kasztanowce znajdujące się przy szosie. Młodsze, są tu nasadzone buki, brzozy, kasztanowce, klony, jesiony, olsze, topole, o dużym zwarcie. Krzewów jest tu niewiele. Trzydzieści lat temu Górski (1974) podawał, że rosły tu gęsto krzewy czarnego bzu. W obrębie parku znajduje się staw z wysepką. W wodzie tej rośnie grąziel żółty (wg przewodnika po Darłowie - nie stwierdzony w trakcie inwentaryzacji). Park wpisany jest do rejestru zabytków,

b - park miejski o pow. ok. 0,6 ha, zlokalizowany w obrębie Pl. Króla Eryka. Występuje tu starodrzew rodzimych gatunków, reprezentowanych przede wszystkim przez egzemplarze brzozy, buka, grabu, kasztanowca i klonu,

c - park miejski przy ul. Chopina, otaczający dawną fosę zamkowa, za Zespołem Szkół Morskich, liczący około stu lat. Tworzą go rodzime gatunki drzew. Inne większe skupienia drzew znajdują się również przy ul. Chopina za ul. Szymanowskiego, a także duże kompleksy drzewostanów. Cenne są także drzewostany w Darłótku, posadzone tu na początku XX wieku, głównie sosnowe ale także mieszane, rosnące przy ul. Słowiańskiej, Plażowej i Al. Parkowej.

Proponuje się objąć tą formą ochrony 2 aleje - aleja ok. 100 letnich kasztanowców rosnących wokół skweru przy ul. Wojska Polskiego oraz aleja lip drobnolistnych (*Tilia cordata*) – 16 drzew.

Stanowiska dokumentacyjne

Na terenie powiatu ustanowiono tylko jedno stanowisko dokumentacyjne. Jest to geologiczne stanowisko dokumentacyjne „Kra Cisowska” w Cisowie o powierzchni 1,9 ha, znajdujące się na terenie gminy Darłowo.

II.1.1.1. Podsumowanie

W celu zachowania cennych walorów przyrodniczo – ekologicznych należy:

- ograniczać inwestowanie na terenach cennych przyrodniczo,

- utrzymywać wszystkie naturalne struktury przyrodnicze, w tym ustawowo chronione zadrzewienia i zakrzaczenia, oczka wodne, bagna, torfowiska, itp.,
- przeciwdziałać erozji gleb w szczególności w dolinach rzecznych na skarpach i terenach o dużym nachyleniu,
- zapobiegać niszczeniu i dewastacji brzegów zbiorników wodnych oraz podziemnych złóż wód na kompleksach torfowiskowych,
- utrzymywać istniejące i wprowadzać nowe szerokopasmowe zadrzewienia wzdłuż dróg, linii kolejowych i cieków wodnych oraz uzupełniać istniejące zadrzewienia o nowe nasadzenia (jeżeli zostały uszkodzone),
- wstrzymywać wykaszanie szuwarów w sezonie wegetacyjnym i w okresie lęgowym ptaków,
- przestrzegać zasady, aby nowe inwestycje drogowe uwzględniały w miejscach kolizji z trasami migracji zwierząt, budowę przepustów, a istniejące przepusty były regularnie czyszczone,
- zmniejszać intensywność upraw monokulturowych,
- promować zakładanie gospodarstw ekologicznych,
- dostosowywać poziom nawożenia do zdolności sorpcyjnej gleb,
- ograniczać stosowanie środków ochrony roślin do potrzebnego minimum oraz nie stosować ich w pasie przybrzeżnym i w pobliżu zbiorników wodnych,
- promować stosowanie ekstensywnych sposobów zagospodarowania użytków zielonych,
- pozostawiać w stanie niezmienionym miedzę, zarośla i zadrzewienia i śródpolne oczka wodne, nie wypalać resztek roślinności na użytkach rolnych, jak również na innych terenach,
- zapobiegać osuszaniu i nie zalesianiu torfowisk,
- wprowadzać wypas zwierząt na użytkach zielonych,
- dążyć do odtworzenia dawnej kompozycji parków oraz strzec całości dawnych układów zadrzewieniowych, np. alei przydrożnych,
- ograniczać liczbę polowań w obrębie stref faunistycznych,
- wyznaczać szlaki turystyczne i ścieżki dydaktyczne,
- rozmieszczać ośrodki wypoczynkowe i urządzenia obsługi ruchu turystycznego poza obszarami przewidzianymi do ochrony, na obrzeżach stref faunistycznych, a nie w ich centrum,
- utrzymywać przewagę lasów ochronnych w strefach faunistycznych,
- organizować różnorodne formy edukacji społeczeństwa na temat ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- w opracowywanej waloryzacji przyrodniczej powiatu przewiduje się utworzenie dodatkowych obszarów chronionych na obszarach cennych przyrodniczo, co przyczyni się również do podniesienia atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu,

- funkcjonujący system obszarów przyrodniczych sprzyja zachowaniu ciągłości równowagi ekologicznej na tym obszarze,
- niektóre obszary chronione posiadają naturalne zaplecze rekreacyjne i edukacyjne,
- przestrzeganie zakazów realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przyczynia się do zachowania bioróżnorodności,
- dla planowanych inwestycji ingerujących w siedliska podlegające ochronie istnieje możliwość wprowadzenia kompensacji przyrodniczej.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- niekontrolowane stosowanie środków ochrony roślin co przyczynia się do eutrofizacji wód,
- nieznamość zasad ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju wśród znacznej części społeczeństwa,
- presja turystyczna,
- wprowadzenie i inwazja gatunków obcych roślin.

Najważniejszymi problemami są zagrożenia spowodowane przez:

- zanieczyszczenie wód (ścieki, pestycydy, nawozy sztuczne, dzikie składowiska odpadów, wylewiska nieczystości, turystyka),
- zaśmiecanie i niszczenie obszarów chronionych przez turystów,
- płoszenie, niepokojenie i dokarmianie zwierząt przez turystów,
- zrywanie roślinności cennej i chronionej,
- zachwianie stosunków wodnych (melioracje, pozyskiwanie kopalin),
- ruch samochodowy (kolizje dróg ze szlakami komunikacyjnymi zwierząt),
- antropopresję (wycinanie drzew, itp.),
- brak pełnej rekultywacji wyrobisk,
- dziką eksploatację kopalin,
- dewastację naturalnego krajobrazu w wyniku lokalizacji farm wiatrowych,
- lokalizację obiektów uciążliwych dla środowiska w miejscach szczególnie narażonych.

II.1.2. Lasy

Lesistość powiatu wynosi 28,1 % przy lesistości Polski 28,9%. Gospodarkę leśną na obszarze powiatu prowadzą cztery nadleśnictwa: Nadleśnictwo Karniszewice, Nadleśnictwo Polanów, Nadleśnictwo Sławno, Nadleśnictwo Ustka, które wchodzi w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku.

Lasy terenu poszczególnych gmin powiatu są stale zagrożone ze strony czynników:

- abiotycznych, jak: huraganowe wiatry, susze,
- biotycznych (gradacje owadów i inwazje pasożytniczych grzybów),
- silna presja turystyczna.

Stan zdrowotny i sanitarny lasów na terenie poszczególnych gmin powiatu jest dobry. Nasilenie oddziaływania zagrożeń zależy od typów siedlisk oraz wieku drzewostanów.

Lasy spełniają w powiecie wiele ważnych funkcji: absorpcja pyłów wynosi 30 – 50%, substancji gazowych do 85% (amin, azotanów, fluoru i dwutlenku siarki), natomiast tłumienie fal akustycznych kształtuje się na poziomie 70 – 100%.

Wśród drzewostanów poszczególnych Nadleśnictw w powiecie sławieńskim występuje wiele drzew pomnikowych oraz całe zespoły drzewostanów o szczególnych wartościach przyrodniczych. Głównym gatunkiem lasotwórczym w powiecie jest sosna zwyczajna, domieszkę stanowi świerk lub buk. Pozostałymi drzewami są olcha, dąb, brzoza i inne.

Gospodarowanie lasami na terenie powiatu przez poszczególne Nadleśnictwa polega na pozyskiwaniu drewna, (głównie sosnowego, świerkowego i brzozowego), prowadzeniu zalesień i odnowień, produkcji materiału sadzeniowego (szkółki leśne), uprawie drzew nasiennych, oraz wykonywaniu prac pielęgnacyjnych (trzebież, czyszczenie i inne). Planowana gospodarka leśna jest zgodna z Krajowym Planem Gospodarki Leśnej.

Dominującym typem siedliskowym lasu na terenie powiatu jest, w zależności od regionu, bór mieszany świeży lub las mieszany świeży pozostałe siedliska to las świeży oraz bór świeży.

Szata roślinna lasów wykazuje dość dobrą kondycję biologiczną. Ponadto występuje bogata fauna, którą reprezentują: dziki, jelenie, sarny, lisy, a także liczne ptactwo (orzeł bielik, orlik krzykliwy, bocian czarny). W jeziorach i stawach lasów występują dość licznie różne gatunki ryb: węgorze, leszcze, szczupaki, okonie, liny i płocie.

Tab. II. 1. Powierzchnia gruntów leśnych [ha] powiatu sławieńskiego (Dane: GUS)

Powierzchnia gruntów leśnych	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Ogółem	30114,13	30057,35	30069,58	30190,14
Lasy ogółem	29370,37	29304,84	29317,02	29469,74
Grunty leśne publiczne ogółem	29373,23	29290,65	29271,58	29399,94
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	29305,23	29223,25	29207,88	29336,24
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	28399,73	28436,75	28435,38	28573,74
Grunty leśne prywatne	740,9	766,7	798	790,2

Lasy są atrakcyjnym miejscem weekendowego spędzania czasu wolnego. Nadleśnictwa w obrębie swojego obszaru realizują edukację ekologiczną. Wyznaczone są liczne ścieżki przyrodnicze i edukacyjne. Ponadto organizowane zajęcia z zakresu edukacji leśnej prowadzone są przez pracowników nadleśnictw. Natomiast Nadleśnictwo Polanów tworzy wraz z Nadleśnictwem Warcino, Leśny Kompleks Promocyjny "Lasy Warcińsko - Polanowskie", który jest ukierunkowany na działalność z zakresu udostępniania lasu, ochrony zasobów leśnych i edukacji przyrodniczo –

leśnej. Przy Nadleśnictwie Sławno działa Ośrodek Edukacji Przyrodniczo - Leśnej "Zielona Szkoła pod Bocianim Gniazdem". Składają się na niego: leśna ścieżka edukacyjna, zabytkowa leśniczówka w której utworzono izbę edukacyjno - muzealną "Leśną Chatę" i część rekreacyjną z wiatą na 80 osób. W zielonej szkole prowadzone są bezpłatnie zajęcia z zakresu edukacji leśnej, dla zorganizowanych grup dzieci i młodzieży. Zajęcia prowadzą leśnicy - pracownicy Nadleśnictwa Sławno.

W zależności od potrzeb prowadzone są zajęcia dotyczące konkretnego tematu np. rozpoznawanie lasotwórczych gatunków drzew, ptaków lasu, zwierząt leśnych, polskiego leśnictwa, polskich lasów na tle Unii Europejskiej, itp. Leśna ścieżka edukacyjna prowadzi przez sąsiedni las, będący swego rodzaju księgą lasu, każdy przystanek ścieżki to inna karta tej książki. Wielkim atutem ścieżki są naturalne obrazy odpowiadające tematyce przystanku. "Leśna Chata" jest to zabytkowa leśniczówka, w której utworzono izbę edukacyjno - muzealną. Można zwiedzić wystawę przyrodniczą z naturalnymi eksponatami, wystawę pamiątek, narzędzi, przyborów, zdjęć dotyczących leśnictwa, łowiectwa. Ważną część stanowi pracownia przyrodnicza, wyposażona w zbiory owadów, owoców, zielniki, tablice edukacyjne, pomoce naukowe w postaci sprzętu do prezentacji multimedialnych, mikroskopu stereoskopowego, przyrządów do obserwacji terenowych, kluczy, atlasów, itp.

Tereny leśne powiatu zaliczane są w całości do II kategorii zagrożenia pożarowego. Głównymi przyczynami pożarów lasu są: przerzuty z gruntów nieleśnych (wypalanie traw i nieużytków), podpalenia, nieostrożność z ogniem osób przebywających w lesie. Sytuację dodatkowo pogarsza duży udział siedlisk borowych drzewostanów młodszych klas wieku, odsetek gatunków iglastych, zwartość kompleksu oraz bujny rozwój łatwopalnego runa.

Mimo zorganizowanej zbiórki i wywozu śmieci, znaczna część odpadów trafia na „dzikie” składowiska. Miejsca te stanowią źródło zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych, ponadto mogą być powodem zagrożenia epidemiologicznego, oraz ograniczają walory estetyczne i krajobrazowe lasów poszczególnych gmin powiatu. Największą ilość odpadów komunalnych w lasach zauważa się w sąsiedztwie osiedli mieszkalnych oraz szlaków komunikacyjnych, a także leśnych ścieżek turystycznych. Wzmożenie zaśmiecania lasów obserwuje się w sezonie turystycznym.

Tab. II. 2. Lesistość w powiecie sławieńskim według podziału na gminy(dane GUS)

L. p.	Grunty leśne ogółem (ha)	Powierzchnia gminy (ha)	Wskaźnik lesistości (%)
Miasto Darłowo	52,6	2 021	2,6
Miasto Sławno	41,0	1 518	2,7
Gmina Malechowo	7 092,0	22 663	31,3
Gmina Postomino	4 924,6	22 724	21,7
Gmina Darłowo	6 349,6	26 970	23,5
Gmina Sławno	11 739,4	28 342	41,4

Powierzchnia gruntów zalesionych i przeznaczonych do zalesienia (Dane: Biuro Powiatowe ARiMR w Darłowie).

Zalesienia gruntów rolnych wykonane po 01.05.2004r. na terenie powiatu sławieńskiego w ramach działania PROW 2004 -2006 - 19,58 ha i PROW 2007 -2013 - 2,27 ha.

Występuje znaczne zainteresowanie wśród rolników zalesianiem gruntów rolnych, jednak wykonanie zalesień uniemożliwiają braki zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin oraz studium zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin o przeznaczeniu roli na las.

II.1.2.1. Podsumowanie

Główne założenia gospodarki leśnej zmierzające do osiągnięcia poprawy stanu lasu uwzględniają następujące cele:

- wprowadzenie zalesień, zakrzewień i zadarnień, tworzących naturalne korytarze ekologiczne,
- utrzymanie lasów ochronnych oraz wsparcie procesu tworzenia nowych obszarów lasów ochronnych, wzmocnienie działań proekologicznych na tych obszarach.

W zakresie gospodarki leśnej przewiduje się zachowanie funkcji ochronnej lasu w następujących kategoriach ochronności:

Kategorie lasów ochronnych:

- glebochronne,
- wodochronne,
- cenne fragmenty rodzimej przyrody,
- drzewostany nasienne wyłączone,
- ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- wzrost powierzchni obszarów leśnych zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości (KPZL),
- wprowadzanie upraw leśnych zakładanych jako odnowienie powierzchni, z których usunięto drzewostany dojrzałe,
- dla ekosystemów leśnych będących w zarządzie Lasów Państwowych opracowano plany urządzenia lasów, zawierające programy ochrony przyrody,
- zagrożenia biotyczne lasów na bieżąco śledzone są przez poszczególne Nadleśnictwa i analizowane przez specjalistów z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku,
- tworzenie stref ochronnych wokół gniazd ptaków objętych ochroną gatunkową,
- działalność LKP.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- brak środków budżetowych powodujących spowolnienie procesu zalesień gruntów właścicieli prywatnych.

Najważniejszymi problemami są:

- zagrożenia lasów spowodowane :
 - ✓ pożarami lasów (II strefa zagrożenia pożarowego),
 - ✓ anomaliami pogodowymi (ekstremalne temperatury, huraganowe wiatry, obfite opady deszczu i śniegu, wahania poziomu wód),
 - ✓ szkodliwymi owadami i patogenicznymi grzybami,
 - ✓ przez zwierzęta łowne (uszkadzanie, zgryzanie pączków drzewek oraz uszkadzanie siewek drzew),
- masowa turystyka (zaśmiecanie, palenie ognisk, grillowanie, zubażanie runa leśnego),
- uszkodzenia drzewostanu zanieczyszczeniami przemysłowymi,
- zanieczyszczenie gleb leśnych poprzez spływy szkodliwych substancji i biogenów z terenów rolniczych,
- „dzikie” składowiska odpadów,
- kłusownictwo i kradzieże, masowe zbieranie płodów leśnych.

II.2. Wody powierzchniowe i podziemne

Działające w kraju w układzie zlewniowym Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (RZGW) prowadzą prace dotyczące warunków korzystania z wód dorzeczy oraz bilansów wodno-gospodarczych dorzeczy. Organem właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym jest Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie (RZGW) – jako organ administracji rządowej niezespolonej. Bilans zasobów eksploatacyjnych znajduje się w dokumentacjach zasobów dyspozycyjnych i jest jednocześnie aktualizowany na podstawie prowadzonej przez RZGW bazy danych. Wykorzystywane są one głównie do celów gospodarczych. Zapotrzebowanie na te wody jest w pełni pokrywane i nie stanowi to problemu w regionie wodnym. Z uwagi na właściwość terytorialną w sprawach o pozwolenia wodno prawne powiat podlega pod dwa RZGW, ponieważ przez teren powiatu przebiega dział wodny I rzędu oddzielający dorzecze Wieprzy. Na dołączonej dalej mapie zaznaczono wyraźnie zlewnię bilansową numer 16, dla której RZGW Szczecin ustalił zasoby dyspozycyjne.

II. 2. 1. Wody powierzchniowe

Zasadnicze elementy sieci hydrograficznej obszaru powiatu sławieńskiego ukształtowały się w schyłkowej fazie vistulianu, poczynając od fazy pomorskiej, to jest w przedziale mniej więcej 16 300 - 10 250 lat temu. Wody roztopowe lądolodu vistuliańskiego ukształtowały sieć dolinną, zaś stopniowe zanikanie wieloletniej zmarzliny odpreparowało liczne obniżenia, co dało pierwszy impuls do jej modyfikacji. Wytapianie brył martwego lodu przyczyniło się walnie do powstania nielicznych jezior, których liczba, kształt i zasięg dynamicznie zmieniały się później, w holocenie (E. Florek, W. Florek 1999).

Główną rzeką, stanowiącą dorzecze I rzędu jest Wieprza. Najważniejszymi dopływami prawobrzeżnymi, uchodzącymi do Wieprzy są: Ściegnica, Bystrzenica, Pokrzywna, Moszczeniczka, a lewobrzeżnymi: Grabowa, Studnica, Reknica, Moszczenica, Broczynka Doszenica i Bożanka.

Spośród licznych wododziałów II rzędu najważniejszy jest ten, który rozdziela zlewnie Wieprzy i Grabowy, ważny także z tego względu, że przed połączeniem dolnych biegów obu rzek tworzyły one dwa systemy rzeczne I rzędu. Wododział ten biegnie południowoschodnim skrajem gminy Sławno, a koło mostu na szosie prowadzącej do Kępic zbliża się do Grabowy na odległość kilkunastu metrów. Jest przyczyną stałego gruntowego zasilania przez Grabowę źródłowego odcinka Reknicy, a podczas wyższych stanów – przelewania się wody z Grabowy do zlewni Reknicy. Również obszerne zagłębienie położone koło Smardzewa odwadniane jest do Grabowy, a więc i tu wspomniany wododział okala je od wschodu i północy.

Podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu ludności w wodę mają zasoby wód podziemnych, które przeznaczone są przede wszystkim do zaopatrzenia ludności w dobrej jakości wodę do picia. Wody podziemne wykorzystywane są również do celów przemysłowych przez niewielkie zakłady, którym woda dostarczana jest komunalną siecią wodociągową.

Jakość wód powierzchniowych jest bardzo zróżnicowana lecz w porównaniu z ogólnym stanem wód powierzchniowych województwa zachodniopomorskiego powiat sławieński kwalifikuje się do rejonów stosunkowo „czystych”.

Rzeka Wieprza.

Jej długość wynosi 128,3 km, natomiast dorzecze stanowi obszar 2226,1 km². Odprowadza wody do Morza Bałtyckiego w rejonie Darłówka. Jej źródła znajdują się w okolicy Masłowic Tuchomskich. Obszar zlewni zbudowany jest w jej warstwie powierzchniowej głównie z glin zwałowych, piasków i żwirów wodnolodowcowych. Na całej długości rzeka Wieprza przyjmuje liczne dopływy, spośród których najistotniejszymi są rzeki: Grabowa, Doszenica, Bożanka, Pokrzywna, Broczynka, Studnica, Bystrzenica, Ściegnica, Moszczenica, Wrześniczka, Moszczeniczka. Obszar dorzecza obejmuje w powiecie sławieńskim gminy: Darłowo, Postomino, Sławno wraz z miastami Sławno i Darłowo oraz częściowo gminę Malechowo.

Rzeka Grabowa jest lewym, największym dopływem Wieprzy. Dorzecze Grabowej obejmuje obszar 554,1 km², a jej długość wynosi 69,4 km. Rzeka wypływa z jeziora Łąkie na Pojezierzu Bytowskim. Ze względu na czystość wód rzeka jest wykorzystywana do celów turystyczno-rekreacyjnych. W budowie geologicznej zlewni dominują piaski. Nielicznie występują pagórki morenowe zbudowane z glin zwałowych. Dno doliny rzeki jest na ogół wysłane torfem i zmeliorowane, a gęsta sieć rowów melioracyjnych łączy się bezpośrednio z korytem Grabowej.

Na całej długości rzeka przyjmuje liczne dopływy. Rzeka ma charakter górski, ponadto jest bogata w ryby łososiowate, poza klasowa – 15%, III klasa – 46%, II klasa – 38%, obserwuje się niewielki wzrost stężenia azotynów oraz pogorszenie stanu sanitarnego.

Rzeka Bielawa jest lewobrzeżnym dopływem Grabowej, o długości 19 km i powierzchni zlewni 89,5 km². W budowie geologicznej zlewni Bielawy przeważają utwory piaszczyste. Nielicznie występują pagórki morenowe, zbudowane z glin zwałowych. Głównymi źródłami zanieczyszczenia dolnego biegu Bielawy są zanieczyszczenia obszarowe i zanieczyszczenia odprowadzane za pośrednictwem rowu melioracyjnego.

Rzeka Ściegnica jest prawobrzeżnym dopływem Wieprzy, o całkowitej długości 18,9 km i powierzchni zlewni 78,4 km², płynącym w rozległej zatorfionej dolinie.

Rzeka Wrześniczka jest prawobrzeżnym dopływem Wieprzy, o całkowitej długości 8,4 km i powierzchni dorzecza 17,4 km². Zlewnia rzeki ma charakter rolniczy.

Rzeka Moszczeniczka, płynąca w szerokiej zatorfionej dolinie, jest prawobrzeżnym dopływem Wieprzy długości 9,1 km i powierzchni zlewni 71,5 km². Rzeka zasilana jest przez liczne rowy melioracyjne. Potencjalnym zagrożeniem dla czystości jej wód są spływy obszarowe.

Rzeka Moszczenica jest lewobrzeżnym dopływem Wieprzy, o całkowitej długości 22,0 km, odwadniającym zlewnię o powierzchni 89,0 km². Forma użytkowania terenów, przez które przepływa rzeka, zmienia się wraz z biegiem: początkowo stanowią ją obszary leśne, a następnie użytki rolne i mokradła.

Ponadto na terenie powiatu sławieńskiego występują mniejsze rzeki i strumienie, a także jeziora, z których jako znaczące należy wymienić jeziora Bukowo, Kopań i Wicko.

Jezioro Bukowo - jest jeziorem przybrzeżnym. Jego powierzchnia wynosi 1747,2 długość 9 km, a szerokość od 3 do 4 km. Głębokość jeziora nie przekracza 3 metrów. Dawniej była to zatoka Bałtyku. Około 5000 lat temu u została na skutek długotrwałego działania fal, prądów i wiatrów została ona oddzielona od morza piaszczystą mierzeją o długości 9 km. Jezioro Bukowskie jest połączone z Bałtykiem kanałem bukowskim położonym w odległości 5 km od Dąbek w kierunku Dąbkowic.. Jezioro znajduje się w gminie Darłowo. Jezioro posiada jednak połączenie z morzem poprzez Kanał Szczuczy (okresowo zasypywany piaskiem morskim), W czasie sztormów tą drogą przedostaje się do jeziora słonawa woda. Dzięki temu jego zasolenie wzrasta do 3 promili. Średnia głębokość jeziora wynosi 1,8 m. Zwierciadło wody położone jest na rzędnej 0,1 m n.p.m.

Do jeziora wpływają rzeki: Bukowa oraz Bagiennica.

Jezioro Kopań jest również jeziorem przybrzeżnym, kryptodepresyjnym, oddzielonym od morza wąską mierzeją. Zajmuje powierzchnię 789,7 ha na długości 5,1 km, szerokości 2,2 km i głębokości do 3,3 m. Długość linii brzegowej jeziora wynosi 12,4 km. Oddzielone jest od morza Bałtyckiego wąską mierzeją. Maksymalna głębokość jeziora wynosi 3,9 m. Zwierciadło wody położone jest na rzędnej 0,1 m n.p.m.

Jezioro Wicko o powierzchni 1058,9 ha będące dawną zatoką morską, oddzielone jest od morza piaszczystymi mierzejami. Jezioro Wicko jest zasilane licznymi ciekami spływającymi ze zlewni użytkowanej w większości rolniczo, w tym rzeką Klasztorną i Świdnikiem. Zwierciadło wody położone jest na rzędnej 0,2 m n.p.m.

Jeziora, których powierzchnia przekracza 50 ha należą:

Bobięcińskie Wielkie – 524,6 ha;

Łętowskie – 402,0 ha;

Kościelne – 72,5 ha;

Studzieniczno – 64,2 ha;

Skąpe – 64,1 ha;

Obłęskie – 62,4 ha;

(Dane na podstawie opracowania: „Warunki korzystania z wód dorzecza Wieprzy i Przymorza – projekt” – RZGW Szczecin, grudzień 2000).

II.2.2. Wody podziemne

Na terenie powiatu nie występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Powiat sławieński znajduje się na obszarze ślupsko-chojnickiego regionu hydrogeologicznego, w podregionie przymorskim.

W utworach czwartorzędowych, pokrywających powierzchnię powiatu, wydziela się generalnie cztery poziomy wodonośne: gruntowy – najczęściej o niskiej jakości, międzyglinowy górny - ujmowany przez ujęcia wiejskie, międzyglinowy środkowy i podglinowy. Łączą się one między sobą tworząc zwykle trzy warstwy wodonośne. Pierwszą warstwę wodonośną stanowią poziom gruntowy z poziomem międzyglinowym górnym. Poziom międzyglinowy środkowy, łączy się często z zalegającymi pod nim górnymi warstwami trzeciorzędu (miocenu) lub czasami z poziomem górnym, tworząc drugą warstwę wodonośną, stanowiącą najczęściej główny poziom użytkowy. Warstwa trzecia to najczęściej poziom podglinowy z dolnymi poziomami trzeciorzędowymi. Występowanie wyróżnionych poziomów związane jest z określonymi strukturami piaszczysto-żwirowymi o zmiennej miąższości i rozprzestrzenieniu. W niektórych rejonach występuje nieciągłość warstw wodonośnych – w okolicach Kusic, Paprot i Ostrowca brak I warstwy wodonośnej, a w okolicach Kosierzewa nie stwierdzono występowania II warstwy. Lokalnie wykorzystuje się także trzeciorzędowe - mioceńskie piętro wodonośne. Chociaż jego znaczenie jest podrzędne to np. w kilku rejonach gminy Malechowo, zwłaszcza gdzie brak niektórych czwartorzędowych poziomów wodonośnych, właśnie z piętra mioceńskiego zasilane są studnie (Lejkowo, Kusice, Paproty, Ostrowiec, Podgórkki). Powierzchnię terenu budują przede wszystkim utwory nieprzepuszczalne (iły zastoiskowe, gliny) lub słabo przepuszczalne. W południowo-wschodniej części gminy Sławno (na sandrze dolinnym i powierzchniach erozyjno-akumulacyjnych) oraz lokalnie w dolinie Wieprzy dominują utwory piaszczyste. Osady czwartorzędu występują tu na silnie zredukowanych osadach neogeńskich, lokalnie paleogeńskich, prawdopodobnie nigdzie nie kontaktując się bezpośrednio z utworami kredy górnej. Zwykle występuje tu jeden poziom wodonośny – czwartorzędowy lub trzeciorzędowy. Użytkowe poziomy wodonośne występują w osadach czwartorzędowych, w mniejszym stopniu – trzeciorzędowych, a lokalnie w utworach kredowych. Szczególnie duża zmienność warunków hydrogeologicznych występuje w obszarach zaburzeń glacictonicznych, gdzie wszystkie poziomy wodonośne mają charakter lokalny. Główny poziom użytkowy wód podziemnych występuje w utworach czwartorzędowych, w piaskach drobno- i średnio, na głębokości 20-40m, lokalnie głębiej. Cechuje się bardzo zróżnicowaną wydajnością od kilku do 70m³/h. Przeważnie zwierciadło wody jest napięte, lokalnie swobodne. Poziom użytkowy w osadach trzeciorzędowych występuje w piaskach drobno- i średnioziarnistych, o miąższości 5-10 m, na głębokości 20-40 m,

lokalnie 80-100 m. Ma wydajność poniżej 10m³/h. W utworach kredowych i jurajskich występują wody zmineralizowane (Rusiłowicz R., Lidzbarski M. 1984, 1988).

W rejonie doliny Grabowej i Rakówki naturalna izolacja głównego poziomu użytkowego jest bardzo słaba. Są to obszary hydrogeniczne bardzo wrażliwe na zanieczyszczenia mogące przenikać z powierzchni terenu. Dość słaba jest również izolacja poziomów wodonośnych w strefach przykrawędziowych dolin rzecznych.

Jednym z warunków prowadzenia racjonalnej gospodarki wodami podziemnymi jest udokumentowanie ich zasobów. Zgodnie z wymogami Prawa geologicznego i górniczego dla wód podziemnych ustalane są:

- zasoby dyspozycyjne wód podziemnych
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych

Wielkość tych zasobów, obok ich rozbioru jest podstawowym elementem bilansu wodno-gospodarczego. Zasoby dyspozycyjne ustala się dla obszaru bilansowego jako zasoby możliwe do zagospodarowania w określonych warunkach środowiskowych i hydrogeologicznych, bez wskazywania lokalizacji i warunków techniczno-ekonomicznych ujęć.

Charakteryzują je następujące parametry:

a) moduł zasobów m³/h

b) powierzchnia obszaru bilansowego - km²

W myśl obowiązującego prawa dokumentację hydrogeologiczną zawierającą ustalenie zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych przyjmuje Minister Środowiska. Zasoby eksploatacyjne jako ilość wody możliwa do pobrania w określonej jednostce czasu ustalane są dla konkretnego ujęcia przed zamierzoną jego budową lub też dla ujęć już istniejących o ile wcześniej ich nie ustalono.

O wielkości zasobów eksploatacyjnych decydują następujące warunki:

- hydrogeologiczne (wpływ na wydajność i jakość wody)
- środowiskowe (minimalizacja ewentualnych szkodliwych skutków poborów wody)
- warunki techniczne i ekonomiczne.

Zasoby eksploatacyjne charakteryzują przede wszystkim następujące parametry:

- wydajność w m³/h - jako ilość wody możliwa do uzyskania z ujęcia
- depresja powodowana poborem wody w ilości równej zasobom.

Dokumentacje hydrogeologiczne z ustaleniem zasobów eksploatacyjnych wody podziemnej, w zależności od wielkości zasobów, przyjmowane są przez wojewodów (przy wydajności przekraczającej 50 m³/h), starostów, burmistrzów i prezydentów miast na prawach powiatu. Do 1 stycznia 2002 roku dokumentacje te były zatwierdzane (a nie przyjmowane) przez te same organy administracji geologicznej.

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych w obszarze działania RZGW Szczecin

Na obszarze regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego (RWDOiPZ) wynoszącym 20404,9 km² zasoby dyspozycyjne ustalone są dla powierzchni 19640,9 km², stanowi to 96,3% obszaru działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Zasoby dyspozycyjne udokumentowano dla 16 regionów bilansowych z tego na powiat sławieński przypada region bilansowy nr. 16:

- 16 - Wieprza i przyległe Przymorze

Wielkości ustalonych dotychczas zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych regionu 16 - Wieprza i przyległe Przymorze podano w zestawieniu poniżej:

Nr regionu	Nazwa regionu	Stan rozpoznania zasobów	Powierzchnia km ²	Zasoby dyspozycyjne Q _d		Numer decyzji zatwierdzającej	Data zatwierdzenia	Rezerwy zasobów dyspozycyjnych %
				m ³ /d	m ³ /h			
16	Wieprza i przyległe Przymorze	1994	2572,2	542976	22624	KDH ₂ /013/6023/9 7	07.02.19 97	92,5
Razem			19640,9	2677860	111578			

Tab. 2.3. Wielkości ustalonych dotychczas zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych regionu 16 (dane na podstawie: Warunki korzystania z wód dorzecza Wieprzy i Przymorza – projekt” – RZGW Szczecin, grudzień 2000)

II. 2. 3. Gospodarka wodno – ściekowa

Analiza zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych oraz wielkości ich poboru pozwala stwierdzić, że wody podziemne charakteryzują się dość dobrym stanem ilościowym i nie istnieje większe zagrożenie ilościowe dla tych wód oraz ekosystemów od nich zależnych. Problemy z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę odpowiedniej jakości i ilości występują okresowo i dotyczą głównie miejscowości położonych w strefie przymorskiej, którą charakteryzuje nierównomierne zapotrzebowanie na wodę, znacznie zwiększone w okresie letnim, w wyniku masowej turystyki.

Zaopatrzenie mieszkańców powiatu w wodę odbywa się ze studni głębinowych. Woda podziemna przepompowywana jest do stacji uzdatniania wody, gdzie poddawana jest filtracji oraz odmanganianiu i odżelazianiu. Jednak z uwagi na stan techniczny wiele ujęć oraz stacji uzdatniania

wody wymaga przebudowy lub modernizacji. Zasoby wód podziemnych wykorzystuje się przede wszystkim do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz na cele socjalno-bytowe. Powiat posiada rozbudowaną sieć urządzeń wodociągowych.

Zużycie wody dostarczonej gospodarstwom domowym dla całego powiatu wynosiło w 2009 roku 1 894,30 dam³. Ilość zużytej wody przypadającej na 1 mieszkańca przyjmowała wartość 33,0 m³. Nie jest to jednostka miarodajna ze względu na masową turystykę w sezonie letnim i zwiększenie poziomu zużycia wody w miejscowościach atrakcyjnych turystycznie. Szacować można, że zużycie to jest niższe o ok. 10 %. Ilość zużytej wody, zarówno w miejscowościach wiejskich jak i miastach, powiatu sukcesywnie wzrasta od roku 2005.

Tab. II. 4. Informacje dotyczące sieci wodociągowej powiatu sławieńskiego (Dane: GUS).

Wodociągi	Jednostka	LATA				
		2005	2006	2007	2008	2009
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	478,9	491,2	501,2	517,7	540,3
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	7 567	7 723	7 906	8 063	8 344
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	1 784,3	1 847,8	1 779,4	1 822,9	1 894,3
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ogółu mieszkańców	89,9	90,0	90,1	90,3	90,6

Na terenie powiatu ścieki komunalne oczyszczane są za pomocą oczyszczalni mechaniczno – biologicznych znajdujących się w miejscowościach:

Sławno - wydajność: 4000 m³/d., której zarządcą jest „WiK” Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Sławnie. Przyjmuje ścieki z miasta Sławno i skanalizowanych pobliskich miejscowości oraz dowożonych do punktu zlewnego z obiektów gromadzących ścieki w zbiornikach bezodpływowych. Ścieki oczyszczone odprowadzane są do rzeki Wieprzy w ilości średnio 2010 m³/d. Eksploatacja oczyszczalni od chwili jej uruchomienia zapewnia dotrzymanie warunków pozwolenia wodno prawnego.

gmina Darłowo:

Wicie, wydajność: 220 m³/d.

Cisowo, wydajność: 80 m³/d.

Wiekowo, wydajność: 68 m³/d.

Dąbki, wydajność: 1670 m³/d.

Ponadto budowana jest gminna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Rusko. Na terenie obrębu ewidencyjnego Żukowo Morskie istnieje oczyszczalnia ścieków o przepustowości 5000 m³, która obsługuje i jest własnością miasta Darłowo.

gmina Sławno:

oczyszczalnia Noskowo, przepustowość 70 m³/d,

gmina Postomino:

Jarosławiec, wydajność: 513 m³/d.

Pieńkowo, średnia wydajność: 600 m³/d.

gmina Malechowo

Kusice, wydajność: 60 m³/d.

Malechowo, wydajność: 60 m³/d.

Ostrowiec, wydajność: 78 m³/d. (obecnie remontowana)

Pękanino, wydajność: 73,90 m³/d.

Żegocino, wydajność: 55 m³/d.

Karwice, wydajność: 50,6 m³/d.

Laski, wydajność: 30,46 m³/d.

Do roku 2012 planuje się dodatkowo oddanie do użytku oczyszczalni w miejscowości Lejkowo.

Ponadto na terenie powiatu eksploatowane są przykładowe, najczęściej mechaniczno - biologiczne oczyszczalnie ścieków. Przepustowość istniejących oczyszczalni może nie wystarczyć w sezonie letnim, ze względu na wzmożony ruch turystyczny oraz związane z tym zwiększenie ilości wytwarzanych ścieków. Większość oczyszczalni na terenie powiatu wymaga remontu i modernizacji. Ich sprawność oczyszczania jest średnia. W miejscowościach nieposiadających oczyszczalni ścieków zakłada się realizację lokalnych rozwiązań odprowadzania ścieków.

Według danych GUS w 2009 roku na terenie powiatu sławieńskiego funkcjonujące oczyszczalnie ścieków obsługiwały 41 484 mieszkańców. Odprowadzono do wód powierzchniowych łącznie 1 797,20 dam³ ścieków, z czego 96 % oczyszczonych. W 2009 roku do sieci kanalizacyjnej dostęp miało 57,7 % mieszkańców, a do sieci wodociągowej 90,6 %. Długość sieci kanalizacyjnej (dane z 2009 roku) wynosiła 244,7 km (4271przyłaczy), a sieci wodociągowej 540,3 km (8 344 przyłączy).

Na terenie powiatu funkcjonują oczyszczalnie ścieków, które i tak nie będą w stanie obsłużyć projektowanych sieci kanalizacyjnych, w wyniku czego istnieje potrzeba ich rozbudowy i budowy nowych oczyszczalni dla planowanych inwestycji w obszarze gospodarki ściekowej.

W miejscowościach nieposiadających kanalizacji lub pełnej kanalizacji, ścieki gromadzone w zbiornikach bezodpływowych są odprowadzane do zbiorników bezodpływowych, dołów gnilnych lub bezpośrednio do rowów melioracyjnych, gruntu. Wiele zabudowań posiada również ustępy suche. Wody deszczowe odprowadzane są powierzchniowo do gruntu i do pobliskich rowów otwartych. Stan w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków stanowi słabą stronę w powiecie. Gospodarka wodno - ściekowa nadal wymaga kompleksowego rozwiązania. W wielu gminach aktualnie prowadzone są intensywne działania inwestycyjne mające na celu maksymalne skanalizowanie obszarów wiejskich, rozbudowę i modernizację zbiorczych gminnych oczyszczalni ścieków, przy spełnianiu obowiązujących dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych.

W powiecie sławieńskim pobór wód na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie jest wysoki - według danych GUS w 2009 r. wyniósł 2 543,70 dam³.

Tab. II.5. Informacje dotyczące sieci kanalizacyjnej powiatu sławieńskiego (Dane: GUS).

Kanalizacja	Jednostka	LATA				
		2005	2006	2007	2008	2009
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	203,0	206,8	207,8	209,4	244,7
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3 130	3 250	3 355	3 750	4 271
Ścieki odprowadzone	dam ³	1 761,2	1 620,7	1 837,3	1 840,7	1 787,2
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	[%]	54,5	54,8	55,0	55,6	57,7

Tab. II. 6. Komunalne oczyszczanie ścieków w powiecie sławieńskim (Dane: GUS).

Obiekty komunalne	Jednostka	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Oczyszczalnie biologiczne	Szt.	9	8	9	9	11
Oczyszczalnie mechaniczne	Szt.	1	1	0	0	0
Z podwyższonym usuwaniem biogenów	Szt.	4	4	4	4	4
Wielkość (przepustowość) oczyszczalni wg projektu						
Oczyszczalnie mechaniczne	m ³ /dobę	513	513	0	0	0
Oczyszczalnie biologiczne	m ³ /dobę	1 190	1 151	1 664	1 639	1 561
Z podwyższonym usuwaniem biogenów	m ³ /dobę	12 670	11 600	11 600	11 600	13 200
Równoważna liczba mieszkańców						
Ogółem	RLM	60 807	70 166	70 686	70 304	70 304
Ścieki oczyszczone						
Odprowadzane ogółem	dam ³ /rok	1 761,20	1 620,70	1 837,30	1 840,7	1 787,20
Oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³ /rok	2 309	2 496	2 800	2 600	3 117
Oczyszczane razem	dam ³ /rok	1 751	1 618	1 817	1 822	1 724
Mechanicznie	dam ³ /rok	27	28	0	0	0
Oczyszczane biologicznie	dam ³ /rok	79	82	109	113	126
Oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	97,9	98,1	98,9	99,0	96,5
Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie wg lokalizacji						
Ogółem	osoba	-	40 946	40 919	41 084	41 584
W miastach	osoba	-	27 593	27 302	27 200	27 100

Na wsi	osoba	-	13 353	13 617	13 884	14 484
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu						
BZT ₅	kg/rok	25 675	23 199	25 928	25965*	26225*
ChZT	kg/rok	99 044	89 420	80 725	85 010	79 388
Zawiesina	kg/rok	18 293	14 136	18 402	20 026	75 388
Azot	kg/rok	10 657	11 175	11 954	12 026	17 231
Fosfor	kg/rok	1 345	1 192	1 604	1 462	1 902
Osady wytworzone w ciągu roku – ogółem	Mg	493	532	634	557	846
Stosowane w rolnictwie	Mg	184	118	193	207	142
Stosowane do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne	Mg	125	173	180	100	400
Składowane	Mg	184	241	261	133	274
Magazynowane czasowo	Mg	0	0	0	117	30

**dane uzyskane z wywiadu własnego w gminach (dane GUS w tych pozycjach są niewiarygodne)*

Tab. II. 7. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi na terenie powiatu sławieńskiego (Dane: GUS).

Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi	jednostka	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Ogółem	dam ³	1 893,2	1 761,2	1 633,7	1 849,3	1 853,7
oczyszczane razem	dam ³	1 841	1 751	1 622	1 820	1 826
oczyszczane mechanicznie	dam ³	28	27	28	0	0
oczyszczane biologicznie	dam ³	58	79	86	112	117
oczyszczane z usuwaniem biogenów	dam ³	1 755	1 645	1 508	1 708	1 709
nieoczyszczane razem	dam ³	52,2	10,2	11,7	29,3	27,7
nieoczyszczane z zakładów przemysłowych	dam ³	0	0	9	9	9
nieoczyszczane odprowadzone kanalizacją	dam ³	52,2	10,2	2,7	20,3	18,7

Tabela II. 8. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w powiecie sławieńskim w latach 2005 -2009 (Źródło: GUS)

Rok	Potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [dam ³ /rok]	Przemysł [dam ³ /rok]	Eksploatacja sieci wodociągowej [dam ³ /rok]	Gospodarstwa domowe [dam ³ /rok]
2005	2 430,20	52	2 378,20	1 784,30
2006	2 528,20	62	2 466,20	1 847,80
2007	2 397,80	54	2 343,80	1 779,40

2008	2 509,50	59	2 450,50	1 822,90
2009	2 543,70	59	2 484,70	1 894,30

Tabela II. 9. Gospodarka ściekowa w przemyśle na terenie powiatu sławieńskiego w latach 1999-2006 (Źródło: GUS).

Rok	Ścieki przemysłowe odprowadzane ogółem [dam ³ /rok]	Ścieki przemysłowe oczyszczone ogółem [dam ³ /rok]	Ścieki przemysłowe odprowadzane bezpośrednio do wód lub ziemi [dam ³ /rok]
2005	30	0	0
2006	13	4	13
2007	12	3	12
2008	13	4	13
2009	10	1	10

II.2.4. Zagrożenie zjawiskami ekstremalnymi - powódzie i susze

Położenie geograficzne regionu powiatu w rejonie wodnym rzeki Wieprzy i Grabowej powoduje, że na obszarze tym mogą występować powódzie: opadowe, roztopowe, zatorowe, sztormowe. Warunki wilgotnościowe kształtowane są głównie wskutek napływu oceanicznych mas powietrza. Istotny wpływ na nie mają także zbiorniki wodne oraz znajdujące się na terenie powiatu duże kompleksy leśne.

Specyficzny wpływ klimatu morskiego i regionalne uwarunkowania mikroklimatyczne powodują, że powiat sławieński narażony jest na częste występowanie silnych wiatrów, szczególnie w obszarze nadmorskim. Wiatry te oddziałując na wody morza Bałtyckiego mogą powodować zagrożenie powodziowe. Niepokojącym zjawiskiem jest występowanie sztormów powodujących rozmywanie brzegu morza. Największe zagrożenie występuje na obszarach brzegu klifowego i wydmowego w rejonie Jarosławca, mierzei Jeziora Kopań, Bukowo oraz miejscowości Darłówko.

Linia brzegowa Morza Bałtyckiego na terenie powiatu podlega Urzędowi Morskiemu w Słupsku, który jest odpowiedzialny za jego utrzymanie zgodnie z bezpieczeństwem i ochroną środowiska. W związku z tym nadal należy kontynuować działania z zakresu ochrony przed erozją brzegu morskiego. Ważna również staje się współpraca poszczególnych instytucji i samorządów w zakresie realizacji tego zadania.

Zagrożenie powodzią związane jest także z występowaniem zjawiska cofki, które występuje w wyniku spiętrzenia wody przez długotrwałe działanie silnych wiatrów włączających wodę w górę cieku (cofka wiatrowa), lub w wyniku pojawienia się zatoru lodowego u ujścia rzeki Wieprzy i Grabowej.

Wyjątkowo duże zagrożenie może powodować nakładanie się powodzi cofkowych z powodziami roztopowymi opadowymi czy zatorowymi.

W trzeciej dekadzie marca 2005 roku na skutek gwałtownych zmian warunków atmosferycznych, na znacznym obszarze powiatu sławieńskiego wystąpiła duża powódź roztopowa, a w jej wyniku zostały przerwane wały przeciwpowodziowe rzeki Grabowej oraz wylanie rzek Moszczenica i Wieprza.

Gospodarką melioracyjną w powiecie zajmuje się Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie, Rejonowy Oddział w Koszalinie przy udziale podległego Terenowego Oddziału Powiatowego w Sławnie. Stan koryt rzecznych oraz pozostałych urządzeń melioracji podstawowej powiatu jest zły. Realizowane są plany ochrony przeciwpowodziowej i inwestycje w tym związane. Według informacji Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Koszalinie niewystarczające są środki finansowe na urządzenia wymagające odbudowy lub modernizacji urządzeń melioracyjnych. Urządzenia wymagające odbudowy to rzeki, wały, zbiorniki i stacje pomp.

Prognozowanie zjawisk powodziowych jest szczególnie utrudnione ze względu na ich ścisłą zależność od wystąpienia poszczególnych zjawisk klimatycznych, a także ich ewentualnego współlistnienia.

Ważnym elementem takich działań są sposoby zapobiegania powodzi i ograniczania jej skutków. Szczególne znaczenie w tym aspekcie ma właściwe i racjonalne zagospodarowanie terenów zalewowych. Duże znaczenie dla szeroko rozumianej ochrony przeciwpowodziowej mają instrumenty planowania.

Ochronę ludzi i mienia przed powodzią oraz suszą realizuje się przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Plan ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy powinien uwzględniać w szczególności:

- powiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych oraz rezerw pojemności powodziowej,
- poprawę gospodarowania rezerwami pojemności retencyjnej oraz powodziowej,
- budowę oraz rozbudowę lub przebudowę urządzeń wodnych,
- wskazanie obszarów wymagających ochrony,
- propozycje niezbędnych zmian w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego.

Obecnie wszystkie gminy opracowały Plan ochrony przeciwpowodziowej.

Ustalania Planu ochrony przeciwpowodziowej należy uwzględnić w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

II.2.5. Zagrożenia jakości wód

Zagrożenie dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych, w tym wód morskich na terenie powiatu mogą stanowić:

- brak pełnej kanalizacji miejscowości powiatu,
- niedostateczna ilość oczyszczalni ścieków: zbiorowych i indywidualnych,
- niekontrolowane zrzuty ścieków komunalnych z gospodarstw nie objętych siecią kanalizacyjną (źle zabezpieczone szamba),
- złe gospodarowanie gnojowicą,
- masowa turystyka,
- działalność ferm hodowlanych,
- nieodpowiednio prowadzona gospodarka rybacka,
- działalność zakładów i firm niezgodna z wymogami ochrony środowiska,
- powstawanie „dzikich” składowisk odpadów i „dzikich” wylewisk nieczystości płynnych,
- zły stan zbiorników bezodpływowych.

Na jakość wód powierzchniowych ma wpływ wiele czynników. Do najważniejszych z nich należą uwarunkowania naturalne, takie jak zdolność ich samooczyszczania, warunki klimatyczne i hydrologiczne, a także presje antropogeniczne. Ponadto na zanieczyszczenie wód podziemnych znaczący wpływ ma rodzaj gleb decydujący o wymywaniu z powierzchni zanieczyszczeń, oraz ich przenikaniu do wód podziemnych. Gleby lekkie charakteryzują się małym kompleksem sorpcyjnym i niską podatnością na zatrzymywanie wilgoci oraz zanieczyszczeń.

Zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł przemysłowych i komunalnych oraz spływy powierzchniowe to główne źródła zagrożenia jakości wód. Mogą występować w formie związków organicznych, mineralnych lub zawierające chorobotwórcze bakterie. W zanieczyszczonych wodach wzrasta biologiczne i chemiczne zapotrzebowanie tlenu (zmniejsza się stężenie tlenu rozpuszczonego), zmienia się ich barwa, zapach, odczyn i temperatura.

Zakłady przemysłowe występujące na terenie powiatu mogą znacząco wpływać na stan wód powierzchniowych i podziemnych w zależności od prowadzonej formy działalności gospodarczej. Istotne znaczenie ma również obecność zakładów przetwórstwa mięsnego, ferm zwierzęcych oraz hodowli i przetwórstwa ryb.

Ścieki z terenów wiejskich powiatu stanowią zagrożenie sanitarne. Do istotnych zagrożeń należy zaliczyć hodowlę zwierzęcą. Wielkość emisji zanieczyszczeń uzależniona jest od sposobu utrzymania zwierząt. Najczęściej zastosowanie ma system ściółkowy, w którym powstaje obornik i gnojówka oraz system bezściółkowy powodujący powstawanie płynnej gnojowicy. Ryzyko dla

środowiska stwarza niewłaściwy sposób przechowywania nawozów naturalnych powodujący przedostawanie się odcieków do gruntu. Przechowywanie obornika bezpośrednio na gruncie powoduje zanieczyszczanie wód podziemnych i w efekcie studni przydomowych. Gospodarstwa rolne są słabo wyposażone w płyty gnojowe oraz zbiorniki na gnojówkę. Zagrożenie dla środowiska stwarza również niewłaściwe rolnicze wykorzystanie nawozów naturalnych. Rozwój dużych ferm powoduje konieczność przeznaczenia odpowiednio dużych powierzchni gruntu pod uprawy rolne zasilane gnojowicą. Istotny jest także stopień koncentracji i rodzaj prowadzonej produkcji zwierzęcej.

Wielkość oddziaływania zanieczyszczeń rolniczych na środowisko wodne jest również bezpośrednio związana z poziomem intensywności użytkowania gleb, Spływy powierzchniowe z pól uprawnych zawierają głównie biogeny (związki azotu, fosforu) oraz pestycydy. Wprowadzony do gleby azot jest częściowo wykorzystywany przez rośliny, natomiast nie pobrane jego formy przenikają do gleb i środowiska wodnego stanowiąc zagrożenie eutrofizacji.

Inny problem stanowi gospodarka rybacka. Produkcja akwakultury musi być monitorowana oraz w razie konieczności kontrolowana w celu zapewnienia dobrych warunków wodnych i środowiskowych w przyszłych latach. Wspierana powinna być wyłącznie taka produkcja, która nie zakłada niszczenia zasobów naturalnych, niezbędnych dla jej istnienia i która przyczynia się do zachowania korzystnego poziomu ochrony siedlisk i gatunków dzikiej flory i fauny.

Dużą szansą dla poprawy jakości wód w regionie, będzie realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich DLGR, która poprzez wspieranie w gospodarstwach rybackich, systemów produkcji opartej o nowoczesne technologie zmierzać będzie do zagwarantowania rozwoju akwakultury zrównoważonej i odpowiedzialnej pod względem środowiskowym. Obecnie w planach DLGR jest między innymi zainstalowanie we wszystkich gospodarstwach rybackich systemu filtrów do usuwania zawiesiny z zanieczyszczonych wód hodowlanych (mikrosita), które w znacznym stopniu przyczynią się do poprawy czystości rzeki Wieprzy i Grabowej. Natomiast działalność z zakresu regulacji rzek spowoduje poprawę ich przepustowości oraz zmniejszy ryzyko powodziowe.

Istotnym problemem są także nieskanalizowane wsie i ścieki bytowo-gospodarcze gromadzone w szambach, odprowadzane wprost do cieków poprzez szczątkowe kanalizacje burzowe, a także do szeregu obniżen, oczek wodnych i stawów, które w efekcie końcowym wpływają na jakość wód. Istotne źródło zanieczyszczenia stanowią także nieoczyszczone wody opadowe odprowadzane z terenów zakładów, ciągów komunikacyjnych miast i wsi.

Zagrożenia jakości wód związane jest również z nadmiernym poborem wód na cele bytowe i gospodarcze oraz z odprowadzaniem powstających zanieczyszczeń. W ostatnich latach zauważalnie zmniejszyła się liczba ścieków nieoczyszczonych, obserwuje się również wzrost długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Pomimo wzrastającej liczby mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej wciąż ten wskaźnik jest niewystarczający. Dysproporcja pomiędzy ilością przyłączy wodociągowych a wyposażeniem w kanalizację sprzyja powstawaniu znacznych ilości ścieków bytowych, które niejednokrotnie odprowadzane są do wód bez jakiegokolwiek oczyszczenia.

Na ograniczenie zużycia wody istotny wpływ miały zmiany w produkcji przemysłowej, zamykanie obiegów wodnych, urealnienie opłat za pobór wody oraz stawek eksploatacyjnych w gospodarce komunalnej przy równoległym wprowadzaniu liczników wody dla indywidualnych odbiorców.

II.2.6. Jakość wód powierzchniowych

Odprowadzanie ścieków wytworzonych przez podstawowe sektory gospodarki – przemysł i gospodarkę komunalną oraz rolnictwo jest główną przyczyną ciągle zbyt wysokiego poziomu zanieczyszczenia rzek w powiecie.

W latach 2004-2007 zaszły istotne zmiany w systemie oceny jakości wód w Polsce, mające na celu dostosowanie metodyki do wymagań UE. Nowymi elementami są zagadnienia monitoringu i określenie jakości wód powierzchniowych w zakresie spełnienia wymagań określonych dla różnych sposobów użytkowania wód oraz klasyfikacja stanu wód obejmująca pięć klas jakości.

Od 2004 r. podstawę prawną klasyfikacji wód w rzekach stanowiło wydane na mocy art. 49 ustawy Prawo wodne - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. *w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji i prezentacji stanu tych wód*, które pod względem stanu jakościowego wód w miejsce dotychczasowych trzech klas wprowadziło pięć klas czystości: wody o bardzo dobrej jakości (klasa I); wody dobrej jakości (klasa II); wody zadawalającej jakości (klasa III); wody niezadawalającej jakości (klasa IV); wody złej jakości (klasa V).

Jakość wód powierzchniowych jest bardzo zróżnicowana, lecz w porównaniu z ogólnym stanem wód powierzchniowych województwa zachodniopomorskiego powiat sławieński kwalifikuje się do rejonów stosunkowo „czystych”. Istotą zanieczyszczeń są zanieczyszczenia obszarowe – rolnictwo, hodowla zwierzęca, ścieki z obszarów nieskanalizowanych, oraz ścieki komunalne i przemysłowe.

Zagrożenia, które mogą ograniczać możliwość wykorzystania zasobów wód powierzchniowych powiatu:

- niezadawalający stan sanitarny (zanieczyszczenia bakteriologiczne),
- stężenia zanieczyszczeń biogenych i organicznych,
- procesy eutrofizacji.

Rzeka Wieprza - W rzece tej obserwuje się stężenia azotynów oraz bakterii Coli. W 2009 roku przeprowadzono badania jakości wód Wieprzy w punkcie przy moście koło wsi Stary Kraków. W ich wyniku oceniono elementy fizykochemiczne na II klasę, elementy biologiczne określono również na II klasę, stan ekologiczny na umiarkowany, natomiast stan chemiczny jako dobry. W ogólnej dwustopniowej ocenie stwierdzono zły stan wód Wieprzy.

Tab. II. 10. Charakterystyka stanu rzeki Wieprzy (dane WIOŚ za rok 2009)

Wieprza w miejscowości Stary Kraków (gm. Sławno)						
Ocena elementów fizykochemicznych	Ocena substancji szczególnie szkodliwych	Ocena elementów biologicznych	Ocena stanu ekologicznego	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu w ppk	Ocena jednolitej części wód
II	poniżej dobrego	II	umiarkowany	dobry	zły	zły

Tab. II. 11. Zestawienie wyników klasyfikacji stanu ekologicznego i chemicznego rzeki Wieprzy w 2009 roku (dane WIOŚ za rok 2009)

Wieprza, m. Stary Kraków															
Elementy biologiczne	Stan fizyczny	Warunki tlenowe						zasolenie	zakwaszenie	Substancje biogenne	Klasa elementów fizykochemicznych	Substancje szczególnie szkodliwe- syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stany w PPK
		Tlen rozpuszczalny	BZT5	ChZT-Mn	OWG	ChZT-Cr									
II	I	I	I	II	I	II	I	I	I	II	poniżej dobrego	umiarkowany	dobry	zły	

Tab. II. 12. Wykaz oceny badań jakości wód rzeki Wieprzy (źródło danych: Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim na lata 2006-2007).

Wykaz ocen badań jakości wód Wieprzy			
Odległość od ujścia	Lokalizacja	Ocena	Rok
2,5 km	ujście do morza, powyżej Grabowej, m. Darłowo	III klasa	2006
20,6 km	m. Stary Kraków – wodowskaz	III klasa	2006
20,6 km	Miejscowość Stary Kraków	IV klasa	2007

Tab. II. 13. Ocena jakości wód rzeki Wieprzy w 2008 roku wg rozporządzenia Ministra Środowiska z 2008 roku ws. sposobu klasyfikacji wód (Dz. U. z 2008 r. Nr 162, poz. 1008). (Źródło: Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie zachodniopomorskim w roku 2008).

Punkt	Ocena elementów fizykochemicznych	Ocena substancji szczególnie szkodliwych	Ocena elementów biologicznych	Ocena stanu/potencjału ekologicznego	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu w punkcie
Wieprza w m. Pomiłowo/Sławna	II	dobry	II klasa	dobry	b.d.	dobry
Wieprza ujście do morza (m. Darłowo)	II	b.d.	I klasa	dobry	b.d.	dobry

Rzeka Grabowa. Według badań jakości wód w 2007 roku w Grabowie na 18,0 km od ujścia, oceniono wody Grabowej na III klasę czystości.

Tab. II. 14. Zestawienie wyników klasyfikacji stanu ekologicznego i chemicznego rzeki Grabowej w 2009 roku (dane WIOŚ za rok 2009)

Grabowa w m. Grabowo (gm. Malechowo)									
Warunki tlenowe									

Elementy biologiczne	Stan fizyczny	Tlen rozpuszczalny	BZT ₅	ChZT-Mn	OWO	ChZT-Cr	zasolenie	zakwaszenie	Substancje biogenne	Klasa elementów fizykochemicznych	substancje szkodliwe i niesyntetyczne	Stan/potencjal ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu w ppk
I	I	I	I	II	I	II	I	I	I	II	dobry i powyżej dobrego	dobry	dobry	dobry

Tab. II. 15. Charakterystyka stanu rzeki Grabowej (dane: WIOŚ)

Grabowa w m. Grabowo (gm. Malechowo)						
Ocena elementów fizykochemicznych	Ocena substancji szczególnie szkodliwych	Ocena elementów biologicznych	Ocena stanu ekologicznego	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu w ppk	Ocena jednolitej części wód
II	dobry i powyżej dobrego	I	dobry	dobry	dobry	dobry

Tab. II. 16. Wykaz oceny badań jakości wód rzeki Grabowej, (źródło danych: Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim na lata 2006 – 2007).

Wykaz ocen badań jakości wód Grabowej			
Odległość od ujścia	Lokalizacja	Ocena	Rok
18 km	poniżej ujścia Bielawy, wodowskaz Grabowo	III klasa	2006
22,1 km	powyżej ujścia Bielawy, m. Malechowo	-	2006
18 km	Miejscowość Grabowo	III klasa	2007

Tab. II. 17. Ocena jakości wód rzeki Grabowej w 2008 roku wg rozporządzenia Ministra Środowiska z 2008 roku ws. sposobu klasyfikacji wód (Dz. U. z 2008 r. Nr 162, poz. 1008). (Źródło: Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie zachodniopomorskim w roku 2008).

Punkt	Ocena elementów fizykochemicznych	Ocena substancji szczególnie szkodliwych	Ocena elementów biologicznych	Ocena stanu/potencjału ekologicznego	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu w punkcie
Grabowa w m. Grabowo	poniżej dobrego	poniżej dobrego	II klasa	umiarkowany	b.d.	zły
Grabowa w m. Wielin	II	dobry	II klasa	dobry	b.d.	dobry

W latach 2006-2007, oraz roku 2008 na jeziorach znajdujących się na terenie powiatu nie zostały wyznaczone punkty pomiarowe w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Jezioro Bukowo. W 2009 r. przeprowadzono badania jakości wód jeziora Bukowo w ramach monitoringu diagnostyczno-operacyjnego. W ich wyniku oceniono stan ekologiczny jeziora jako zły (V klasa), a stan chemiczny jako dobry. W ogólnej dwustopniowej ocenie stwierdzono zły stan wód jeziora.

Tab. II. 18. Charakterystyka stanu Jeziora Bukowo (dane: WIOŚ za 2009 r.)

Jezioro Bukowo					
Ocena jednolitej części wód	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ekologicznego	Ocena ogólnego stanu	Ocena elementów fizykochemiczna	Ocena biologiczna
zły	dobry	zły (V klasa)	zły	poniżej dobrego	zły

Jezioro Kopań - według dostępnych danych jezioro posiada III klasę czystości wód.

Zbiorniki o wodach nie spełniających kryteriów III klasy to jeziora o bardzo wysokiej żyzności (wysokie koncentracje fosforu i azotu), która jest przyczyną wysokiej produkcji pierwotnej, czyli szczególnie obfitego rozwoju fitoplanktonu. Do grupy tej zaliczono przymorskie jezioro Wicko.

Wody powierzchniowe powiatu wykazują dość duże zanieczyszczenia, co jest wynikiem wciąż nieuporządkowanej gospodarki wodno-ściekowej, a także zanieczyszczeń obszarowych, w tym również spływów z rolnictwa, a także oddziaływania „dzikich” wysypisk i wylewisk. Wieloletnie badania monitoringowe ujściowych odcinków Wieprzy i Grabowej wykazują tendencję spadkową stężeń zanieczyszczeń warunkujących jakość wód rzecznych jednak nie jest ona na tyle wysoka, aby zmieniła ich klasyfikację. Zanieczyszczenie sanitarne wód oraz nadmierne ilości substancji

biogennych trafiających do środowiska są nadal poważnym problemem. Brak jest wód bardzo dobrej jakości, a udział wód o dobrej jakości jest niewielki.

II.2.7. Jakość wód podziemnych

Wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę pitną. Obserwuje się poprawę jakości wód wglębnych, lecz jednocześnie pogarszanie jakości wód gruntowych, co jest powodem zanieczyszczenia związkami azotu – azotany i azotyny.

Stopień wykorzystania wód podziemnych w powiecie jest niski - poniżej 25%. Większość wód podziemnych powiatu jest średnio i mało podatna na zanieczyszczenie. Bardzo podatne są natomiast w rejonie rzeki Grabowej i Wieprzy.

Monitoring jakości wód podziemnych jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Sieć krajowa monitoringu wód podziemnych, jest eksploatowana przez Państwowy Instytut Geologiczny (PIG). W próbach oznaczane są wskaźniki fizyko-chemiczne jakości wód.

Monitoring jakości wód podziemnych jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez GIOŚ. Pomiary jakości wód podziemnych na terenie powiatu sławieńskiego wykonano w 3 punktach badawczych, w tym w 2 punktach reprezentujących wody wglębne i 1 reprezentujący wody gruntowe. W wyniku pomiarów stwierdzono ogólnie III i IV klasę czystości wód podziemnych powiatu.

Tabela II.19. Zestawienie wyników klasyfikacji wód podziemnych na terenie powiatu sławieńskiego w latach 2004-2007 (dane: WIOŚ).

Typ wód	Nr. punktu	Miejscowość	Gmina	Klasa jakości wód			
				Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
Wglębna	Punkt 383	Jezierzany	Postomino	IV	IV	IV	III
Wglębna	Punkt 384	Malechowo	Malechowo	III	II	III	III
Gruntowa	Punkt 471	Sławno	Sławno	V	V	b. d	b. d

Główny wpływ na kształtowanie jakości wód mają związki azotu (amoniak, azotyny i azotany) oraz żelaza i manganu. W 2007 roku zawartości żelaza i manganu w wodach podziemnych przekraczały wartości progowe dla wód przeznaczonych do celów pitnych.

Zawartość związków azotu uwarunkowana była przede wszystkim wpływem czynników antropogenicznych prowadzących do przedostawania się do wód podziemnych zanieczyszczeń rolniczych, bytowych i komunalnych. Zanieczyszczenia te miały wpływ na wody gruntowe co związane jest z ich płytkim zaleganiem oraz brakiem naturalnej izolacji od podłoża. Wody wglębne pomimo głębszego zalegania wykazywały zwiększone zawartości badanych pierwiastków.

Ponadto istotnym czynnikiem kształtującym chemizm wód podziemnych w strefie przybrzeżnej powiatu jest infiltracja wód Morza Bałtyckiego prowadząca do zasolenia warstw wodonośnych (zjawisko ingresji). Proces wnikania wód morskich lub słonych wód z głębszych poziomów wodonośnych w płytsze warstwy wodonośne potęgowany jest nadmierną eksploatacją wód podziemnych.

Duży udział w zanieczyszczeniu wód mają spływy powierzchniowe, głównie z pól uprawnych zawierające związki biogenne, środki ochrony roślin oraz nieoczyszczone wody opadowe z terenów zabudowanych.

Zły stan bakteriologiczny ujmowanej wody podziemnej (obecność w niej bakterii grupy coli) spowodowany jest przede wszystkim wpływem ścieków bytowo gospodarczych na wody podziemne.

Jest to szczególnie widoczne na terenach wiejskich, gdzie duża część ścieków nie jest odprowadzana przez kanalizację i oczyszczana.

Na jakość wód podziemnych istotny wpływ mają również „dzikie” wylewiska i składowiska odpadów, niedostateczna dbałość o czystość i porządek w gminach oraz zaśmiecenie terenów atrakcyjnych turystycznie.

Na jakość wody ma również wpływ zły stan techniczny instalacji wodociągowych. Dezynfekcje wykonywane przez zarządców wodociągów często bywają nieskuteczne a stacje uzdatniania wody nie spełniają należycie swojej funkcji lub ich nie ma. Na podstawie badań PPIS można stwierdzić, że jakość ujmowanej wody w wielu ujęciach nie odpowiada wymogom stawianym przez polskie normatywy dla wód przeznaczonych do picia i potrzeb gospodarczych. Ze względu na zwiększone ilości związków żelaza i manganu oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne woda wymaga uzdatniania.

Na obszarze powiatu występują również zanieczyszczenia wód o charakterze punktowym, których źródłem prawdopodobnie są ścieki oraz nieodpowiednio składowane odpady. Przewiduje się, że jakość wód poprawi się, gdy na terenie całego powiatu uregulowana zostanie gospodarka wodno – ściekowa, a także gospodarka odpadami.

II.2.8. Podsumowanie

W wyniku podjętych działań i przemian gospodarczych jakość wód powierzchniowych powoli poprawia się.

Odnosząc się do „Ramowej Dyrektywy Wodnej” wymagającej osiągnięcia przez wszystkie wody powierzchniowe stanu co najmniej dobrego w 2015 roku, należy stwierdzić, że pomimo pozytywnych tendencji poprawy jakości wód, udział wód o niezadowalającej jakości będzie nadal znaczny. Skazanie bakteriologiczne wód oraz nadmierne ilości trafiających do środowiska substancji biogenych powodujących proces eutrofizacji są nadal problemem.

Stopień zanieczyszczenia wód podziemnych na obszarze powiatu można uznać za umiarkowany. Zmiany jakości wód podziemnych zachodzą dużo wolniej niż w przypadku wód powierzchniowych

i są trudne do zaobserwowania w okresie obowiązywania ostatniego programu ochrony środowiska. Problemem jest ich zasolenie w strefie przybrzeżnej.

Zwiększenie czystości wód powierzchniowych niewątpliwie również przyczyni się do zmniejszenia zanieczyszczenia wód Bałtyku. Ponadto dla ochrony wód Morza Bałtyckiego ważna staje się współpraca odpowiednich instytucji i organizacji – Urzędu Morskiego w Słupsku, Starostwa Powiatowego, Inspekcji Ochrony Środowiska oraz Morskiej Służby Ratowniczej.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- systematycznie zmniejszający się udział ścieków nieoczyszczanych odprowadzanych do wód powierzchniowych,
- rozwój sieci kanalizacyjnej,
- modernizacja i budowa oczyszczalni ścieków,
- utrzymującą się powolną tendencję spadkową stężeń podstawowych zanieczyszczeń warunkujących jakość wód powierzchniowych,
- widoczną, powolną tendencję obniżania się stężeń podstawowych wskaźników eutrofizacji,
- działalność DLGR.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- przedostawanie się zanieczyszczeń rolniczych i bytowych do wód powierzchniowych i podziemnych,
- obecność ferm zwierzęcych,
- mała ilość wsi posiadających pełną kanalizację i oczyszczalnie ścieków.
- nadmierną eksploatację wód podziemnych na obszarach zagrożonych ascencją wód zasolonych i ingresją wód morskich,
- niewystarczająca ilość wody na cele pitne w pasie przybrzeżnym w okresie turystycznym.

Najważniejszymi problemami są:

- nieuporządkowana gospodarka ściekowa wielu miejscowości powiatu,
- zły stan techniczny kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków,
- zbyt mała ilość oraz niewystarczająca wydajność istniejących oczyszczalni,
- powierzchniowa emisja pyłowa, nasilona w okresie zimowym, powodująca przedostawanie się pierwiastków szkodliwych na powierzchnię ziemi i do wód gruntowych,
- eutrofizacja wód powierzchniowych,
- rolnictwo, w tym hodowla zagrażająca jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- niedostateczne rozwiniętą infrastruktura kanalizacyjna,
- dynamiczny rozwój turystyki i rekreacji oraz rozbudowa infrastruktury turystycznej w zlewniach bezpośrednich jezior,
- nielegalne składowiska odpadów powodujące zanieczyszczenie wód gruntowych,
- zanieczyszczenia wód podziemnych spowodowane infiltracją wód morskich.

Ponadto zagrożenie dla wykorzystania wód w Powiecie Sławińskim stanowi nieracjonalna gospodarka rybacka, polegająca głównie na zarybianiu gatunkami ryb o znaczeniu handlowym.

II.3. Stan powietrza atmosferycznego w powiecie sławińskim

II.3.1. Emisja i zagrożenie jakości powietrza

Ze względu na źródła emisji wyszczególnia się emisje ze źródeł

- punktowych (emitory zakładów przemysłowych),
- powierzchniowych (sektor komunalno-bytowy),
- liniowych (transport samochodowy).

Znajomość wielkości emisji poszczególnych zanieczyszczeń jest niezwykle ważna dla celów oceny jakości powietrza w układzie „przyczynowo – skutkowym”, a także dla oceny jakości powietrza w oparciu o obliczenia rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

Ponadto wyróżnia się:

- emisję zorganizowaną pochodząca między innymi ze źródeł punktowych (przemysł, usługi, lokalne kotłownie, z ogrzewania budynków mieszkalnych tzw. niska emisja),
- emisję niezorganizowaną, tj. emisję substancji wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw. Emisją niezorganizowaną jest również napływ zanieczyszczeń z większych terenów zurbanizowanych, a także pochodzące z gospodarstw hodowlanych, oczyszczalni ścieków i składowisk odpadów emisje odorów i tlenków azotu.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Najbardziej jednak uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz związki węgla elementarnego w postaci sadzy. Wraz z pyłem emitowane są także metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i benzo(α)piren, który uznawany jest za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych, co przy występujących stężeniach stwarza istotne ryzyko zdrowotne dla mieszkańców. Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

Tab. II. 20. Sieć gazowa i zużycie gazu na terenie powiatu sławińskiego (dane: GUS).

	jednostka	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Długość czynnej sieci	m	-	133 000	133 833	140 353	142 495
Korzystający z sieci gazowej	%	43,3	43,1	42,8	42,6	42,5

Zużycie gazu na 1 mieszkańca	m ³	1,8	1,6	1,5	1,7	1,5
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	24 991	24 790	24 521	24 445	24 366
Podłączenia do budynków	szt.	2 533	2 567	2 475	2 593	2 655

Nieliczne miejscowości powiatu wyposażone są w infrastrukturę gazową. Przez teren powiatu przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia łączący gminę Darłowo z gminą Sławno. Część gospodarstw gminy Malechowo podłączona jest do gazociągu Dn 250 Koszalin-Sławno. Pozostałe gminy nie posiadają gazu przewodowego. Mieszkańcy korzystają z gazu butlowego propan – butan, który posiada dobrze rozlokowaną sieć dystrybucyjną. Zwiększa się również ilość montowanych w samochodach instalacji gazowych.

Na terenie powiatu istnieje wiele kotłowni obsługujących pojedyncze obiekty lub budownictwo wielorodzinne, opalane drewnem i węglem, będących źródłem niskiej emisji zanieczyszczeń pyłowych, odczuwalnym przy bezwietrznej pogodzie. Niektóre z nich wykorzystują do tego celu paliwa gazowe.

Ponadto w poszczególnych gminach znajdują się kotłownie zlokalizowane przy szkołach podstawowych i gimnazjalnych, oraz obsługujące obiekty osiedlowe. Należy preferować paliwo ekologiczne, szczególnie w pobliżu chronionych obszarów.

Niepokojącym faktem jest wykorzystanie jako źródła ciepła odpadów i spalanie ich w piecach przez mieszkańców powiatu (szczególnie w gospodarstwach wiejskich). Powoduje to powstawanie bardzo szkodliwych dla zdrowia związków, które przedostają się do wszystkich komponentów środowiska.

Na terenie powiatu istnieją instalacje wykorzystujące niekonwencjonalne źródła energii dla potrzeb mieszkańców. Są to elektrownie wiatrowe znajdujące się w miejscowości Karwice (gm. Malechowo), oraz Barzowice 6 x 0,833 MW i Cisowo - Kopań - 5 x 0,132 MW i 9 x 2,0 MW (gmina Darłowo). W gminie Postomino zostały wybudowane dwie siłownie wiatrowe o mocy 0,8 MW w miejscowości Marszewo i Nosalin. Ponadto w gminie mając na uwadze korzystne uwarunkowania wiatrowe, na wnioski inwestorów prywatnych zostały opracowane plany miejscowe dla terenów o korzystnym położeniu wietrzynym. Zaplanowano możliwość lokalizacji łącznie 99 siłowni o mocy turbiny 3 MW każda. Wszystkie opracowane plany miejscowe określają lokalizację siłowni wiatrowych o mocy max. 3,0 MW każdej turbiny. Ponadto na terenie gminy Sławno zlokalizowana jest farma wiatrowa w miejscowości Tychowo o docelowej mocy 50 MW. Jest ona jedną z największych farm wiatrowych w Polsce.

W powiecie funkcjonują również 4 elektrownie wodne, które są zlokalizowane na rzekach: Wieprza, Grabowa, Bielawa i na Kanale Młyńskim w Darłowie

Zauważyć można również wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez osoby fizyczne – jak pompy ciepła i solary. Jednak ich ilość w porównaniu z wykorzystaniem niekonwencjonalnych źródeł jest niewielka.

Największe źródło zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na obszarze powiatu stanowi energetyka ciepła oraz emisja liniowa.

Według danych WIOŚ najistotniejszymi punktowymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu sławieńskiego są:

1. Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Darłowie (MPEC) produkujące energię ciepłą na potrzeby Centralnego Ogrzewania i Ciepłej Wody Użytkowej. Źródłem emisji zanieczyszczeń są kotłownie gazowo-olejowe.
2. Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Sławnie, wytwarzające ciepło dla miasta. Źródłem emisji zanieczyszczeń są kotłownie, opalane węglem kamiennym. Pozostałe kotłownie są małymi obiektami osiedlowymi opalanymi gazem ziemnym lub olejem.
3. „Poldan” Z. Kroplewski Export-Import w Sławnie. Produkcja ozdobnych elementów ogrodowych (pergole, płotki).

II.3.2. Ocena jakości powietrza

Na terenie powiatu substancje zanieczyszczające powietrze pochodzą w przeważającej mierze z procesów energetycznego spalania paliw w gospodarstwach domowych oraz w niewielkich zakładach usługowo-produkcyjnych, obiektach użyteczności publicznej, a także z komunikacji, która wraz ze wzrostem natężenia ruchu staje się coraz bardziej uciążliwa. Wciąż największy udział w ogólnym zanieczyszczeniu atmosfery w powiecie ma emisja powierzchniowa. Emisja liniowa jest istotna z punktu zanieczyszczeniu powietrza tlenkami azotu oraz węglem. Największą ilość tych zanieczyszczeń obserwuje się wzdłuż dużych tras komunikacyjnych.

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- 1) przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
- 2) mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
- 3) nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
- 4) przekracza poziom docelowy;
- 5) nie przekracza poziomu docelowego;
- 6) przekracza poziom celu długoterminowego;

7) nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Klasyfikacja stref dla poszczególnych zanieczyszczeń dokonana została z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia.

Tab. II. 21. Klasyfikacja strefy koszalińsko-sławińskiej ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia oraz ze względu na ochronę roślin za rok 2009 (źródło WIOŚ)

Strefa koszalińsko-sławińska	
Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy:	
SO ₂	A
SO ₂ (ze względu na ochronę roślin)	A
NO ₂	A
NO _x (ze względu na ochronę roślin)	A
PM ₁₀	A
Pb	A
C ₆ H ₆	A
CO	A
As (PM ₁₀)	A
Cd (PM ₁₀)	A
Ni (PM ₁₀)	A
B(a)P (PM ₁₀)	A
O ₃	A

Powiat sławiński znajduje się w strefie „koszalińsko-sławińskiej”. Jest to strefa podlegająca rocznym ocenom jakości powietrza w zakresie SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, PM₁₀, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P. W przypadku ozonu strefami podlegającymi ocenie są: aglomeracja Szczecin i pozostały obszar województwa.

Dla wszystkich badanych w 2009 roku poziomów dopuszczalnych substancji podlegających ocenie ze względu na ochronę zdrowia strefa „koszalińsko-sławińska” otrzymała łącznie **klasę A**. Oznacza to, iż na tym obszarze nie zostały przekroczone standardy jakości powietrza dla wszystkich objętych oceną zanieczyszczeń.

Substancje podlegające obowiązkowej ocenie jakości powietrza oraz kryteria oceny określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych

substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47, poz. 281). Zgodnie z Rozporządzeniem rocznej ocenie jakości powietrza za 2009 r. podlegały następujące substancje:

- dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenki azotu (NO_x), benzen (C₆H₆), pył zawieszony PM₁₀, ołów (Pb) zawarty w pyłe PM₁₀ i tlenek węgla (CO) – dla których obowiązują poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu,
- ozon (O₃) oraz zawarte w pyłe PM₁₀: arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni) i benzo(a)piren – dla których obowiązują poziomy docelowe substancji w powietrzu,
- ozon podlegający ocenie pod kątem poziomu celu długoterminowego.

Klasyfikacja stref województwa zachodniopomorskiego dokonana została również dla SO₂, NO_x i O₃, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin (poziomów dopuszczalnych, docelowych i celu długoterminowego). Roczna ocena jakości powietrza, wykonana za rok 2009 według kryteriów określonych dla ochrony roślin nie wykazała przekroczeń dopuszczalnych poziomów w strefie dla dwutlenku siarki SO₂ i tlenków azotu (NO_x).

II.3.3. Zamiany jakości powietrza w latach 2005 – 2008

Tab. II. 22. Klasyfikacja stref ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia oraz ze względu na ochronę roślin w latach 2005-2008 (źródło WIOŚ).

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy:				
Rodzaj zanieczyszczenia	powiat sławieński	powiat sławieński	powiat sławieński	strefa koszalińsko- sławieńska
	2005	2006	2007	2008
SO ₂	A	A	A	A
SO ₂ (ze względu na ochronę roślin)	A	A	A	A
NO ₂	A	A	A	A
NO _x (ze względu na ochronę roślin)	A	A	A	A
PM ₁₀	A	A	A	A
Pb	A	A	A	A
C ₆ H ₆	A	A	A	A
CO	A	A	A	A
As (PM ₁₀)	-	-	A	A
Cd (PM ₁₀)	-	-	A	A
Ni (PM ₁₀)	-	-	A	A
B(a)P (PM ₁₀)	-	-	A	A

Tab. II. 23. Poziom emisji badanych zanieczyszczeń powietrza w latach 2005 – 2008 z uwzględnieniem rodzaju emisji na terenie powiatu sławieńskiego (źródło WIOŚ).

Emisja dwutlenku siarki SO₂ [Mg/rok]				
punktowa	26,393	28	15	152
powierzchniowa	258,221	230	258	469
liniowa	14,895	16	2	5
suma emisji	299,510	275	275	626
Emisja dwutlenku azotu NO₂ [Mg/rok]				
punktowa	32,796	60	12	43
powierzchniowa	134,617	131	147	426
liniowa	202,782	217	523	1405
suma emisji	307,195	409	682	1874
Emisja tlenku węgla CO [Mg/rok]				
punktowa	147,853	93	220	284
powierzchniowa	648,542	577	4777	1192
liniowa	486,903	522	1329	4642
suma emisji	1383,298	1193	6326	6118
Emisja pyły PM10 [Mg/rok]				
punktowa	29,450	33	29	154
powierzchniowa	696,737	621	697	1086
liniowa	12,307	70	184	499
suma emisji	738,493	724	938	1739
Emisja ołowiu Pb [kg/rok]				
punktowa	-	6,07	0,12	2,13
powierzchniowa	-	356,45	398,84	1238
liniowa	4,0	4,480	91,05	270
suma emisji	-	407,32	490,01	1 510,13
Emisja arsenu As [kg/rok]				
punktowa	-	-	0,12	0,85
powierzchniowa	-	-	40,69	198
liniowa	-	-	-	4,2
suma emisji	-	-	40,81	203,05
Emisja kadmu Cd [kg/rok]				
punktowa	-	-	0,12	0,85
powierzchniowa	-	-	65,08	198
liniowa	-	-	1,59	4,2
suma emisji	-	-	66,79	687,9
Emisja niklu Ni [kg/rok]				
punktowa	-	-	3,20	22,8
powierzchniowa	-	-	230,61	623
liniowa	-	-	15,95	42,1
suma emisji	-	-	249,76	687,9
Emisja benzo(a)pirenu [kg/rok]				
punktowa	-	-	208,40	206,6
powierzchniowa	-	-	95,12	190
liniowa	-	-	0,29	0,8
suma emisji	-	-	303,81	397,4
Emisja benzenu C₆H₆ [kg/rok]				
punktowa	4,4	4,58	4,99	21,92
suma emisji	4,4	4,58	4,99	21,92

Roczne oceny jakości powietrza dla poszczególnych stref województwa zachodniopomorskiego przeprowadzane były przez WIOŚ w oparciu o funkcjonujący w danym roku

system oceny, na który składały się pomiary (automatyczne, manualne, pasywne) oraz metody szacunkowe i obliczeniowe (obliczenia modelowe). Ocena obejmowała substancje, dla których w aktualnym na dany rok rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów określono wartości dopuszczalnych stężeń w powietrzu.

Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla każdego objętego oceną zanieczyszczenia, na podstawie najwyższych stężeń na obszarze aglomeracji lub innej strefy (klasyfikacja według parametrów, według zanieczyszczeń i klasa łączna). Końcowym wynikiem jest określenie jednej strefy ze względu na ochronę zdrowia i jednej klasy ze względu na ochronę roślin.

We wszystkich analizowanych latach, na terenie badanej strefy (w której znajduje się powiat sławieński), nie było przekroczeń dopuszczalnych stężeń średniorocznych substancji w powietrzu podlegających w danym roku monitoringowi WIOŚ. Pomimo braku przekroczeń, obserwuje się wzrost stężeń badanych zanieczyszczeń w atmosferze na terenie powiatu.

W strefach rolniczych i atrakcyjnych pod względem turystycznym, z niewielką produkcją przemysłową (w której znajduje się powiat sławieński), udział emisji liniowej i powierzchniowej w emisji całkowitej znacznie przekracza 50%. Emisja powierzchniowa związana jest głównie z indywidualnym ogrzewaniem mieszkań. Na jej wielkość pośrednio wpływa wzrost cen paliw „czystych” (gaz, energia elektryczna). Powoduje to, iż do opalania domostw stosowane są paliwa gorszej jakości, generujące znaczne ładunki zanieczyszczeń. W analizowanej strefie wciąż rośnie znaczenie emisji liniowej w oddziaływaniu na jakość powietrza. Zwiększa się również emisja pyłu (m.in. ścieranie klocków hamulcowych, opon, nawierzchni dróg).

W przypadku pyłu zawieszonego PM10 nadal największy udział w jego stężeniu ma emisja powierzchniowa, związana z indywidualnym ogrzewaniem mieszkań. Problemem są także wysokie stężenia ozonu występujące w okresie letnim przy powierzchni ziemi.

Zagrożenia związane z przekroczeniem poziomu docelowego określonego dla benzo(a)pirenu występują na obszarach, gdzie istotny wpływ na jakość powietrza mają emisje pochodzące z indywidualnego spalania paliw, głównie węgla i drewna. Emisja benzenu ze źródeł liniowych w strefie koszalińsko-sławieńskiej co roku sukcesywnie wzrasta, na co wpływ ma zwiększenie ilości samochodów na drogach. Jest to również związane z intensywnym ruchem samochodowym w sezonie turystycznym.

W powiecie ma miejsce stosunkowo duża emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów uciążliwych dla środowiska. Jest ona wysoka w porównaniu z powiatami o podobnym rolniczo – turystycznym charakterze (szczecinecki, gryficki, wałecki, koszaliński).

Podsumowując powyższe wyniki oceny jakości powietrza, powiat sławieński powinien nadal realizować inwestycje związane z wykorzystaniem alternatywnych źródeł energii i ciepła oraz poszukiwać nowych rozwiązań w tym zakresie możliwych do zrealizowania na terenie powiatu.

II.3.4. Potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazów do powietrza poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii

Rola powiatu w rozwoju energetyki odnawialnej jest związana głównie z opracowywaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w wyniku wprowadzonych zmian systemowych także z wyborem optymalnych rozwiązań organizacyjnych, ekonomicznych i technicznych w zakresie zaopatrzenia w ciepło przy uwzględnieniu lokalnych zasobów energetycznych. Zasadniczym problemem realizacji roli powiatu jako inwestora w odniesieniu do energetyki odnawialnej jest finansowanie. Istnieją duże możliwości częściowego sfinansowania kosztów wdrażania energetyki odnawialnej za pomocą różnych instytucji finansowych.

- **energia wiatru**

Na terenie powiatu istnieją bardzo dobre warunki do lokalizacji elektrowni wiatrowych. Przy planowaniu należy jednak uwzględnić ograniczenia (walory krajobrazowe i ochrona przyrody). Obszar powiatu znajduje się w pierwszej strefie wietrznej, gdzie siła wiatru może być wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej.

- **energia wody**

Możliwa jest realizacja małych elektrowni wodnych na rzece Wieprzy i Grabowej.

- **energia biomasy**

Możliwa jest zamiana kotłowni węglowych na kotłownie na biomasę (np. słomę), lub kotłów do współspalania z biomasą (peletami).

Użytki rolne na terenie powiatu stanowią ponad 50% ogólnej powierzchni - istnieją więc warunki do wykorzystania słomy – odpadu z produkcji zbóż do wytwarzania energii cieplnej w wyniku spalania lub współspalania.

W poniższej tabeli przedstawiono różne sposoby pozyskiwania energii z biomasy.

Tab. II. 24. Wartość opałowa biomasy (Na podstawie: <http://cire.pl/zielonaenergia/biomasa.html>).

Słoma żółta	14,3 MJ/kg
Słoma szara	15,2 MJ/kg
Drewno opałowe	13,0 MJ/kg
Trzcina	14,5 MJ/kg

Pod względem energetycznym 2 Mg biomasy równoważne są 1 Mg węgla kamiennego. Także pod względem ekologicznym biomasa jest lepsza niż węgiel, gdyż podczas spalania emituje mniej SO₂ niż węgiel. Bilans emisji dwutlenku węgla jest zerowy, ponieważ podczas spalania do atmosfery oddawane jest tyle CO₂, ile wcześniej rośliny pobrały z otoczenia.

- **biogaz**

W fermach wielkotowarowych oraz zakładach produkcji zwierzęcej i ubojniach, znajdujących się na terenie powiatu, jednym z produktów ubocznych jest gnojowica.

Postęp technologiczny i obecne uwarunkowania ekologiczne, ekonomiczne i gospodarcze przyczyniły się do tego, że gnojowica może być efektywnie, pod względem ekonomicznym, zagospodarowana w inny sposób niż rolniczo.

Zwiększone wymagania w zakresie ochrony środowiska spowodowały, że w sposób efektywny zaczęto utylizować i zagospodarowywać tak uciążliwe odpady, jak gnojowica, między innymi poprzez ich energetyczne wykorzystanie.

Gnojowica, podobnie jak inne odpady organiczne, może być źródłem energii w postaci takiego jej nośnika jak biogaz.

Biogaz to gaz pełny składający się w 65-75% z metanu (CH₄), około 25-35% dwutlenku węgla, (CO₂) i z niewielkich ilości wodoru (H₂) oraz siarkowodoru (H₂S).

Biogaz powstaje w procesach przemian biochemicznych, określanych jako fermentacja metanowa, przebiegająca w reaktorach. Rozwój techniki i inżynierii ekologicznej doprowadził do tego, że obecnie produkowane reaktory to kompaktowe, niewielkie, a jednocześnie sprawne i stosunkowo tanie urządzenia. Biogaz jako odnawialne źródło energii, stosowany może być do napędu bloków grzewczo–energetycznych (agregatów kogeneracyjnych), w których w skojarzeniu produkowana jest energia elektryczna i ciepła.

Gnojowica po przefermentowaniu nie tylko nie traci swoich wartości nawozowych, ale daje się łatwo odvodnić i jest pozbawiona organizmów chorobotwórczych.

- **energia słoneczna**

Powiat położony jest w regionie przy morskim. Największą dawkę napromieniowania oraz największe przeciętne nasłonecznienie notuje się w obrębie pasa nadmorskiego.

II.3.5. Podsumowanie

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- brak przekroczeń standardów jakości powietrza - klasa A.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- pomimo braku przekroczeń obserwuje się pogorszenie jakości powietrza, głównie ze względu na tlenki azotu i pył zawieszony przy szlakach komunikacyjnych.

Najważniejszymi problemami są:

- emisja pochodząca z ogrzewania mieszkań i ze spalin samochodowych, powodująca wysokie stężenie pyłu zawieszzonego, PM10 i B(a)P,
- emisja pochodząca ze spalania odpadów w gospodarstwach domowych,
- rosnące stężenia tlenków azotu i ozonu spowodowane transportem samochodowym.

Kontrole przeprowadzone przez WIOŚ wraz z pomiarem emisji zanieczyszczeń nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych stężeń.

Do poprawy jakości środowiska przyczyniła by się gazyfikacja poszczególnych gmin powiatu. Rozwój sieci gazowych i ciepłych wpływa na ograniczenie spalania paliw stałych, a tym samym na ochronę powietrza.

Innym zagrożeniem jakości powietrza, a jednocześnie zagrożeniem dla zdrowia i życia mieszkańców są niszczące dachy z pokryciem azbestowym. W miarę upływu czasu materiał azbestowy traci swoją gęstość i do powietrza uwalniają się mikrowłókna, które wdychane do układu

oddechowego osadzają się na pęcherzykach płucnych, powodując groźne choroby. Włókna azbestowe mają udowodnione działanie kancerogenne. Największe zagrożenia związane są z samowolnym usuwaniem dachów z pokryciem azbestowym (bez odpowiednich zabezpieczeń) i „dzikim” składowaniem materiału. Powiat Sławieński oraz wszystkie podległe gminy posiadają opracowaną inwentaryzację oraz Program usuwania azbestu.

Ilość azbestu pozostała do usunięcia na terenie poszczególnych gmin powiatu:

Miasto Sławno – 34 990,2 Mg

Miasto Darłowo - 18,2 Mg

Gmina Darłowo – 2 347,4 Mg

Gmina Sławno – 2 106, 9 Mg

Gmina Malechowo – 2 267,8 Mg

Gmina Postomino – 504,2 Mg

Co roku przy współpracy powiatu i gmin wyroby te są sukcesywnie usuwane.

Zagrożeniem dla jakości powietrza jest również działalność zakładów produkcyjnych, a także kotłowni. Istotna jest także emisja z indywidualnego ogrzewania mieszkań i domów, ze względu na ciągłe spalanie odpadów przez mieszkańców. Ważna w tym przypadku staje się więc edukacja ekologiczna.

II.4. Klimat akustyczny

Hałas jest zanieczyszczeniem, którego poziom wzrasta w ciągu ostatnich lat w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją. Odczuwany jest przez mieszkańców jako jeden z najbardziej uciążliwych czynników wpływających ujemnie na samopoczucie i środowisko. Długotrwałe występowanie hałasu wywołuje zmęczenie, podatność na stres, bezsenność, a więc jego wpływ na człowieka jest zdecydowanie negatywny.

Wyróżnia się główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Prowadzone badania monitoringowe wskazują, że hałas komunikacyjny jest i będzie jednym z największych zagrożeń i uciążliwości.

Harmonijny rozwój transportu i komunikacji jest warunkiem decydującym o rozwoju gospodarczym danego obszaru. Z drugiej strony, rozwój motoryzacji, oddziałuje negatywnie na środowisko, zwłaszcza, gdy nie jest związany z modernizacją i rozwojem stanu technicznego dróg. Przyjmuje się, że w ciągu ostatnich kilkunastu lat corocznie przybywa około 10% samochodów. Na poziom hałasu drogowego w pobliżu zabudowy mieszkalnej mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- odległość zabudowy mieszkalnej od drogi,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Wartości progowe poziomów hałasu wyrażone są za pomocą równoważonego poziomu hałasu i odnoszą się odrębnie dla dróg i linii kolejowych, oraz pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu, a także startów, lądowań i przelotów statków powietrznych, ustalając wartości dla pory dziennej i nocnej.

Wartości progowe poziomów hałasu określają:

- rozporządzenie MŚ z dnia 14 czerw ca 2007 r. (Dz. U. Nr 120, poz. 826) w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2010 r. (Dz. U. Nr. Nr 215 poz. 1414) w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu LDWN.
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 21 grudnia 2005 roku w sprawie wymogu dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. Nr 263/05 poz. 2202),
- wspólnotowe regulacje prawne, w tym Dyrektywa 2002/49/EC z dnia 25.06.2002 w sprawie oceny i zarządzania hałasem środowiskowym.

Pomiar hałasu jest jednym z zadań Monitoringu Środowiska wykonywanym w ramach zadań WIOŚ.

O klimacie akustycznym występującym na terenie powiatu decyduje przede wszystkim hałas komunikacyjny, który jest wynikiem zwiększenia natężenia ruchu a także złego stanu nawierzchni dróg.

Wzmożenie ruchu kołowego i ilości pojazdów samochodowych w sezonie turystycznym powoduje wzrost poziomu natężenia dźwięku. Hałas komunikacyjny oddziałuje niekorzystnie również na zwierzęta żyjące w ich pobliżu (głównie zwierzęta leśne, polne), zakłócając ich naturalne procesy życiowe.

Największe natężenie ruchu notuje się na drodze krajowej. Stan techniczny nawierzchni wszystkich dróg powiatu jest nadal niezadowalający i wymaga remontu, modernizacji lub przebudowy.

Ponadto przez teren powiatu przebiega linia kolejowa, stanowiąc dodatkową uciążliwość związaną z nadmiernym poziomem natężenia dźwięku.

Hałas drogowy można zmniejszyć poprzez zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego dróg oraz poprzez:

- ograniczenie prędkości na określonych odcinkach dróg,
- poprawę płynności ruchu,
- ograniczenie możliwości wjazdu pojazdów ciężkich.

Do działań niwelujących skutki hałasu należy między innymi budowa ekranów akustycznych wzdłuż dróg.

Ponadto lokalnie i okresowo obserwuje się przekroczenia wartości progowej hałasu w zakładach przemysłowych i usługowych.

W miejscowościach turystycznych (głównie nadmorskich) mamy do czynienia również z hałasem rekreacyjnym związanym z sezonowym wykorzystywaniem miejsc wypoczynku, głównie z plażą i centralną częścią miejscowości wypoczynkowej. Hałas ten niekorzystnie oddziałuje na zdrowie człowieka, a także powoduje niepokój i płoszenie zwierząt znajdujących się w pobliżu jego źródła. Innym również znaczącym źródłem hałasu jest poligon Wojsk Obrony Przeciwlotniczej znajdujący się w gminie Postomino, przeznaczony do strzelań raketowych i lotniczych. Jedna ze stref strzelań wychodzi poza granice polskich wód terytorialnych i jest ogłaszana jako niebezpieczna dla żeglugi morskiej. Samoloty zwiadowcze i okręty rozpoznawcze różnych państw są tu na porządku dziennym

Aby skutecznie chronić środowisko przed nadmiarem hałasu między innym należy:

- wdrażać technologie (urządzenia) charakteryzujące się niskimi emisjami hałasu do środowiska;
- stosować maszyny i urządzenia o obniżonej hałaśliwości.

Procedury dotyczące ustaleń zagospodarowania przestrzennego pozwalają na uwzględnienie ochrony środowiska przed hałasem. Przy tworzeniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnienie wymagań ochrony środowiska przed hałasem powinno zawierać studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Duże znaczenie ma tutaj przepis wymagający dołączenie prognozy skutków ustaleń planu miejscowego zagospodarowania na środowisko, w tym na klimat akustyczny.

II.4.1. Podsumowanie

Intensyfikacja ruchu samochodowego będzie wzmagać problemy związane z uciążliwością hałasu dla mieszkańców terenów położonych wzdłuż dróg.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- lokalne naprawy nawierzchni dróg.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- ciągły wzrost natężenia ruchu samochodowego,
- zwiększony ruch kołowy w sezonie turystycznym,

- powolny rozwój infrastruktury drogowej, oraz jej modernizacja.

Najważniejszym problemem jest:

- wzrastająca emisja hałasu z ciągów komunikacyjnych.

II.5. Pola elektromagnetyczne

Źródłami emisji pól elektromagnetycznych o szkodliwym dla otoczenia promieniowaniu niejonizującym na terenie powiatu są:

- linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (1 -400 kV)
- anteny stacji radiowych – 1 szt,
- stacje bazowe telefonii komórkowej – 54 szt
- stacje radiolokacyjne wzdłuż portów (m. Barzowice)
- farmy wiatrowe

Głównym źródłem pól elektromagnetycznych są linie i stacje elektroenergetyczne, instalacje elektryczne odbiorcze oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. Innym źródłem promieniowania, są powstające coraz liczniej na terenie powiatu, elektrownie wiatrowe. Lokalizowane ze względu na korzystną strefę wietrzności.

Najbardziej rozpowszechnionymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego w powiecie sławieńskim są nadajniki stacji bazowych telefonii komórkowych. Na ogólną liczbę 54 stacji przypada na:

Plus GSM – 19 szt.

Orange – 16 szt.

Era – 13 szt.

Play – 3 szt.

Aero 2 – 1 szt.

Mobyland – 1 szt.

Nordisk – 1 szt.

Elementy urządzeń energetycznych, znajdujące się pod wysokim napięciem, wytwarzają w otaczającym je środowisku pole elektryczne zmieniające się z częstotliwością jego napięcia.

Natężenie pola elektrycznego jest liniowo zależne od napięcia i odwrotnie proporcjonalne do odległości od linii wysokiego napięcia.

O rozkładzie pola elektrycznego wokół linii najwyższych napięć, tzn. w przekroju poprzecznym i podłużnym linii decyduje cały szereg dodatkowych czynników.

Dopuszczalne wartości pola elektrycznego ELF według norm polskich i zaleceń międzynarodowych wynoszą 10 kV/m i 1 kV/m odpowiednio dla strefy ograniczonej i nieograniczonej czasowo ekspozycji społecznej.

W wyniku pomiarów pól elektromagnetycznych w ramach monitoringu środowiska prowadzonych w 2008 roku w Sławnie wynik składowej elektrycznej wynosił 0,11 V/m. W roku 2009

pomiary prowadzone były w gminie Postomino, w miejscowości Jarosławiec, gdzie wynik składowej elektrycznej kształtował się na poziomie 0,25 V/m, natomiast w Darłowie (gmina Darłowo) 0,31 V/m. Z badań poziomu pól elektromagnetycznych przeprowadzonych w latach 2008 - 2009 nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów, natomiast w stosunku do pomiarów z 2007 r. nie zarejestrowano istotnych różnic.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 roku Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami). – dział VI - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi – art. 121 i 122). Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. /Dz. U. Nr 192, poz. 1883/.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Szczecinie został ustawowo zobowiązany do wykonywania w ramach PMS zadań związanych z okresowymi badaniami kontrolnymi poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla dwóch rodzajów terenów:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- miejsc dostępnych dla ludności.

Dla ochrony mieszkańców powiatu przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym ogranicza się inwestowanie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć. Wymaga się również okresowego wykonywania stosownych pomiarów - wg przepisów prawa powszechnego (dla wyznaczania rzeczywistych zasięgów stref oddziaływania linii i urządzeń oraz ewentualnego ustalenia stref ograniczonego użytkowania).

Przy zbliżeniach linii energetycznych do budynków mieszkalnych po stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego wymaga się ekranowania linii.

II.5.1. Podsumowanie

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych,

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- zwiększanie się liczby farm wiatrowych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej emitujących promieniowanie elektromagnetyczne

II.6. Gospodarka odpadami

Według danych GUS w 2009 roku na terenie powiatu sławieńskiego zebrano 6 219,5 Mg odpadów komunalnych z gospodarstw domowych. Szacować można, że ok. 10 - 20 % odpadów, z terenu powiatu, jest zebranych w wyniku sezonowej turystyki.

W powiecie sławieńskim prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. W ramach realizacji tego zadania zostały podjęte działania mające na celu poszerzenie wiedzy na temat selektywnej zbiórki odpadów. Po opracowaniu „Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami” i planów gminnych wzrosła liczba pojemników na selektywną zbiórkę. W związku z tym zwiększyła się ilość zebranych surowców wtórnych. Działanie to wpłynęło również na zmniejszenie się liczby odpadów komunalnych kierowanych na składowiska.

Tab. II. 25. Ilość odpadów zebranych selektywnie na terenie powiatu sławieńskiego (dane z gmin)

Rodzaj odpadu	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
Gmina Sławno				
Szkło	61,24 Mg	92,25 Mg	81,14 Mg	85,36 Mg
Tworzywa sztuczne	14,09 Mg	16,49 Mg	16,46 Mg	19,53 Mg
Przeterminowane leki	-	-	-	-
Makulatura	-	-	-	-
Zmieszane odpady komunalne	326,83 Mg	326,37 Mg	439,95 Mg	270,35 Mg
Gmina Darłowo				
Szkło	b.d	16,120 Mg	32,600 Mg	37,680 Mg
Tworzywa sztuczne	b.d	3,510 Mg	4,020 Mg	5,380 Mg
Przeterminowane leki	b.d	-	-	-
Makulatura	b.d	-	-	-
Zmieszane odpady komunalne	624,5 Mg	660,19 Mg	995,69 Mg	1575,02 Mg
Gmina Postomino				
Szkło	162,6 Mg	95,8 Mg	75,1 Mg	83,0 Mg
Tworzywa sztuczne	85,1 Mg	48,1 Mg	83,2 Mg	64,1 Mg
Przeterminowane leki	-	-	-	-

Makulatura	-	-	-	-
Zmieszane odpady komunalne	350,68 Mg	418,2 Mg	182,9 Mg	1514,0 Mg
Gmina Malechowo				
Szkło	47.63 Mg	90.88 Mg	80.10 Mg	48.70 Mg
Tworzywa sztuczne	19.71 Mg	45.22 Mg	50.18 Mg	93.50 Mg
Przeterminowane leki	-	-	-	-
Makulatura	-	-	-	-
Baterie	-	0,109 Mg	0,145 Mg	0,117 Mg
Wielkogabarytowe	-	19.98 Mg	2,22 Mg	55.58 Mg
Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	-	-	-	4.98 Mg
Zmieszane odpady komunalne	416.91 Mg	594.78 Mg	636.11 Mg	586.96 Mg
Miasto Sławno				
Szkło	68,9 Mg	133,34 Mg	130,87 Mg	109,31 Mg
Tworzywa sztuczne	14,7 Mg	22,62 Mg	22,34 Mg	27,64 Mg
Przeterminowane leki	-	0.35 Mg	-	0,330 Mg
Makulatura	-	-	67,7 Mg	37,88 Mg
Zmieszane odpady komunalne	4 106,50 Mg	3 442,26 Mg	2 813,32 Mg	2 451,69 Mg
Miasto Darłowo				
Szkło	b.d	85,29 Mg	158,06 Mg	62,79 Mg
Tworzywa sztuczne	b.d	16,12 Mg	17,20 Mg	22,15 Mg
Przeterminowane leki	-	-	-	-
Makulatura	b.d	16,12 Mg	59,06 Mg	42,04 Mg,
Zmieszane odpady komunalne	4 360,00 Mg	3 141,90 Mg	2 750,32 Mg	2 636,58 Mg
Metal	-	-	1,23 Mg	4,63 Mg

Zasady gromadzenia i odbioru odpadów w poszczególnych gminach powiatu sławieńskiego zostały określone w regulaminach utrzymania czystości i porządku.

Ponadto z upoważnienia władz poszczególnych gmin powiatu, na ich terenie działa komisja kontrolująca ład i porządek na terenie posesji (urzędnik, strażnik gminny, policjant). Obowiązuje również zakaz wywozu odpadów w inne miejsca niż ustalone w poszczególnych regulaminach, w szczególności na byłe składowiska.

Nieczystości płynne wywożone są na wyznaczone punkty zlewnie znajdujące się na oczyszczalniach ścieków.

Na terenie powiatu nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów biodegradowalnych i zasady ich zbierania nie zostały opracowane. Jednak wiele mieszkańców (głównie na terenach wiejskich) odpady z produkcji roślinnej wykorzystują do kompostowania na własne potrzeby nawozowe. Nie zaplanowano również stworzenia systemu selektywnego zbierania odpadów budowlanych ani budowy instalacji do recyklingu odpadów budowlanych.

Część odpadów ciągle dostaje się do środowiska poza wszelką kontrolą (szacowana ilość to 10%).

Istotnym problemem jest ciągle duży odsetek spalania odpadów w piecach przez mieszkańców wsi.

Na terenie powiatu znajdują się trzy składowiska odpadów tab. II. 27.

Gmina Malechowo prowadzi zbiórkę odpadów opakowaniowych (szkło, makulatura, plastik) systemem donoszenia i odbioru bezpośredniego. Raz na kwartał organizowana jest zbiórka odpadów problemowych (odpady zawierające rtęć, środki ochrony roślin i ich opakowania, farby, rozpuszczalniki, kleje, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, baterie, przeterminowane leki, chemię gospodarczą, opakowania po substancjach niebezpiecznych). Ponadto planuje się organizować również zbiórkę odpadów wielkogabarytowych oraz wprowadzenie selekcji workowej „u źródła” od kwietnia 2011 r. Na terenie gminy nie jest prowadzona zbiórka odpadów biodegradowalnych.

Gmina Malechowo nie ma na swoim terenie składowiska odpadów, w związku z czym w ramach podpisanej umowy odpady komunalne od mieszkańców, jak i odpady pochodzące ze zbiórki selektywnej odbiera PGK w Koszalinie (składowisko odpadów w Sianowie) i MPGKiM Sławno (składowisko w Gwiazdowie).

Gmina Sławno – Zbiórka odpadów opakowaniowych ze szkła i tworzyw sztucznych odbywa się systemem donoszenia. We wszystkich miejscowościach gminy ustawione są pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów. Transportem odpadów komunalnych od mieszkańców, jak i pochodzących z selektywnej zbiórki na składowisko w Gwiazdowie zajmuje się MPGKiM w Sławnie oraz firma „KING” z siedzibą w Słupsku (składowisko odpadów w Bierkowie - woj. pomorskie, gm. Słupsk).

W miarę potrzeb mieszkańców jeden lub dwa razy do roku organizowana jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych i zużytego sprzętu elektrycznego.

Miasto Sławno – Prowadzona jest selektywna zbiórka szkła i plastiku. W placówkach oświatowych i urzędzie ustawione są pojemniki do zbiórki zużytych baterii. Odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców zapewnia MPGKiM Sławno (składowisko w Gwiazdowie). Pojemniki do selektywnej zbiórki przeterminowanych leków umieszczone zostały w aptekach. Natomiast zbiórka makulatury jest prowadzona jedynie w placówkach oświatowych.

Miasto Darłowo – Powadzona jest selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych. Dodatkowo w sezonie turystycznym rozmieszczane są pojemniki na plastik i szkło. Dla mieszkańców zabudowy jednorodzinnej wprowadza się sukcesywnie worki na selektywną zbiórkę odpadów. Transportem odpadów zajmuje się MPGK w Darłowie. Odpady komunalne niesegregowane od mieszkańców miasta i odpady pochodzące z selektywnej zbiórki są transportowane na składowisko odpadów w Gwiazdowie.

Gmina Postomino– Zbiórka odpadów opakowaniowych z papieru i tektury, szkła i tworzyw sztucznych realizowana jest systemem donoszenia. We wszystkich miejscowościach gminy Postomino ustawione są pojemniki na szkło i tworzywa sztuczne. Dwa razy w ciągu roku organizowana jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych. Nie jest prowadzona selektywna zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz leków. Pojemniki do zbiórki baterii umieszczone są w szkołach oraz urzędach. Zebrane odpady odbierane są przez Zakład Gospodarki Komunalnej i kierowane na składowisko w Bylicy.

Gmina Darłowo – W większości miejscowości na terenie Gminy Darłowo usytuowane są pojemniki na szkło i plastik. W sezonie letnim gmina ustawia dodatkowe pojemniki na odpady plastikowe. Zebrane odpady z terenu gminy kierowane są na składowisko w Krupach. Transportem odpadów na składowisko zajmuje się zakład budżetowy gminy. Odpady z selektywnej zbiórki są również czasowo magazynowane na składowisku w Krupach i tam przygotowywane do dalszego odzysku w tym recyklingu. W miarę potrzeb mieszkańców 1 - 2 razy w roku organizowana jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych i zużytego sprzętu elektrycznego. Nie jest prowadzona selektywna zbiórka baterii, leków oraz odpadów remontowo- budowlanych.

Na podstawie zapisów ustawy o odpadach (art.54) na wniosek Wójta Gminy Postomino Starosta Sławiński w 2003r. wyraził zgodę na zamknięcie składowiska odpadów w Staniewicach, Marszewie, Pałowie i Pieńkowie. Wnioskodawca opracował dokumentację rekultywacyjną dla każdego składowiska. W 2006 i 2007 roku rekultywacja składowiska w Marszewie, Pałowie, Pieńkowie i Staniewicach została zakończona, a na odtworzonej warstwie próchnicznej dokonano nasadzeń drzew i krzewów. Natomiast składowisko w Porzeczcu jest w trakcie rekultywacji.

Na terenie żadnego z zamkniętych składowisk odpadów na terenie powiatu nie funkcjonują instalacje odgazowujące.

Tab. II. 26. Składowiska nieeksploatowane w powiecie sławińskim (Dane WIOŚ)

Gmina	Miejscowość	Powierzchnia ogólna [ha]	Rozpoczęcie Eksploatacji	Instalacja do zbierania odcieków	Odgazowanie	Monitoring	Przeгляд ekologiczny	Pojemność wykorzystana [Mg]	Zakończenie eksploatacji	Uszczerbienie podłoża
Darłowo	Porzeczce	5,60	1978	-	-	-	-	69910	2006	brak
Postomino	Pieńkowo	0,87	1993	-	-	+	+	766	2003	brak
Postomino	Staniewice	0,30	1993	-	-	+	+	644	2003	brak
Postomino	Marszewo	0,96	1993	-	-	+	+	658	2003	brak
Postomino	Pałowo	0,43	1993	-	-	+	+	494	2003	brak

Tab. II. 27. Składowiska eksploatowane w powiecie sławińskim (Dane WIOŚ)

Gmina	Rozpoczęcie Eksploatacji (rok)	Miejscowość	Uszczelnienie Podłoża	Powierzchnia ogólna [ha]	Powierzchnia wykorzystana [ha]	Instalacja do zbierania odcieków	Odgazowanie	Monitoring	Pozwolenie na budowę	Zarządzający
Postomino	1993	Bylica	Glina	1,78	1,53	-	-	+	+	AMiSP – Postomino
Sławno	2001	Gwiazdowo	Folia	2,25	1,49	+	+	+	+	MPGKiM – Sławno
Darłowo	2006	Krupy	Geowłóknina	2,10	0,10	+	+	+	+	GZUP – Dąbki

Składowisko w Krupach zarządzane przez Gminny Zakład Użyteczności Publicznej – Dąbki spełnia wszystkie wymogi ochrony środowiska. Składowisko przyjmuje odpady z terenu gminy Darłowo.

Składowisko w Bylicy nadzorowane jest przez Agencję Mienia i Spraw Publicznych w Postominiu. Składowisko położone jest w obrębie geodezyjnym Naćmierz, w odległości ok. 1800 m od najbliższych zabudowań wsi. Składowisko eksploatowane jest w sposób niewłaściwy. Nie jest wyposażone w instalacje do odgazowywania i zbierania odcieków. Z uwagi na sposób przygotowania technicznego składowiska oraz organizacji eksploatacji składowisko jest monitorowane z wykorzystaniem trzech istniejących otworów piezometrycznych. Zdeponowane na składowisku odpady są zagęszczane oraz przykrywane warstwą ziemi.

Składowisko w Gwiazdowie eksploatowane jest przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sławnie. Ocieki ze składowiska stanowią układ zamknięty. Zbierane są poprzez system drenażowy i spływają grawitacyjnie do zbiornika retencyjnego. W okresach bezopadowych rozdeszczowywane są na powierzchni składowiska. Na składowisku można oddawać zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz odpady wielkogabarytowe, które przekazywane są do utylizacji lub odzysku firmom posiadającym stosowne zezwolenia.

Do roku 2012 roku planowana jest rozbudowa składowiska, która realizowana będzie w granicach eksploatowanego terenu składowiska na działkach gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi nr 369 i 370 , obręb ewidencyjny nr 0005 - Gwiazdowo , jednostka ewidencyjna 321306_2-Sławno. Etap rozbudowy obejmuje obszar ukształtowany eksploatacją kopalni kruszywa mineralnego z uporządkowaniem miejsc przypadkowego pozyskiwania kruszywa. Ponadto projektuje się mobilną linię sortowniczą o mocy przerobowej do 10 Mg/d w postaci mechanicznego sita obrotowego o prześwicie oczek \varnothing 80 mm z taśmą sortowniczą ręcznego sortowania frakcji nadsitowej (balastu) z odzyskiem tworzyw sztucznych, papieru i szkła. Odzyskiwane surowce odpadowe – szkło, tworzywa sztuczne, papier , zostaną po sprasowaniu i przygotowaniu do dystrybucji w sposób analogiczny jak dotychczasowe postępowanie z odpadami pochodzącymi z systemu selektywnego zbioru odpadów, przeznaczone do sprzedaży.

Planowana jest również budowa kompostowni odpadów, dzięki której możliwe będzie kompostowane frakcji zawierającej odpady organiczne (frakcja podsitowa linii sortowniczej odpadów zmieszanych oraz odpadów organicznych zbieranych selektywnie na obsługiwanych obszarze: odpady zielone, odpady z pielęgnacji terenów zielonych: gałęzie, trawa z koszenia trawników).

Obecnie żadne składowisko na terenie powiatu nie posiada sortowni oraz kompostowni odpadów .

„Dziki” składowiska odpadów stanowią ogromny problem. Występują one niemal w każdej miejscowości powiatu. Najczęściej umiejscowione są przy drogach, w przydrożnych rowach, na terenie lasów, w zbiornikach wodnych. Stanowią one ogromne zagrożenie niemal dla każdego komponentu środowiska a największe dla ludzi i zwierząt.

Problem nielegalnych składowisk dotyczy w szczególności odpadów pochodzących z rozbiórki obiektów budowlanych, odpadów wielkogabarytowych i typowych zmieszanych odpadów komunalnych. Powstawanie nielegalnych składowisk na terenie powiatu wynika przede wszystkim z wysokiego ubożenia mieszkańców, nieposiadających środków na opłaty związane z odbiorem wytwarzanych odpadów oraz z braku przestrzegania obowiązujących przepisów przez innych ich wytwórców (np. prowadzących budowę własnych obiektów na tym terenie). Innym źródłem powstawania nielegalnych składowisk jest turystyka.

Na terenie powiatu istnieją 2 większe, „dziki” składowiska, w gminie Darłowo:

- **Składowisko w Krupach**

Lokalizacja: działka nr 172, obręb Krupy

Powierzchnia: 0,03 ha

Przeznaczenie terenu: kopalnia gliny

Rodzaj zdeponowanych odpadów: komunalne, odpady z budowy i remontów

- **Składowisko w Krupach**

Lokalizacja: działka nr 366, obręb Krupy

Powierzchnia: 0,03 ha

Przeznaczenie terenu: pastwiska i nieużytki

Rodzaj zdeponowanych odpadów: komunalne, odpady z budowy i remontów

W związku z niską świadomością społeczną likwidacja „dzikich” składowisk jest mało skuteczna. Niezbędne zatem stają się działania edukacyjne i informacyjne, mające na celu uświadomienie mieszkańcom zagrożeń i niebezpieczeństw, związanych z ich powstawaniem.

Poszczególne gminy starają się przeciwdziałać powstawaniu „dzikich” składowisk oraz dokładają starań do ich likwidacji. W ramach nadzoru nad prawidłowym usuwaniem odpadów z terenu nieruchomości należy prowadzić systematyczne kontrole prowadzone przez Straż Miejską na terenie poszczególnych gmin powiatu.

Tab. II. 28. Odpady komunalne zmieszane, zebrane w ciągu roku na terenie powiatu sławieńskiego (Dane: GUS).

Powiat sławieński	Ogółem			
	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
	[Mg]	[Mg]	[Mg]	[Mg]
ogółem	11 649,7	12 070,28	10 164,33	9 744,37
z gospodarstw domowych	6 894,64	7 549,8	5 809,54	6 219,5
odpady zdeponowane na składowiskach w % zebranych	99,91	99,96	99,83	100

- **Odpady niebezpieczne**

Poza odpadami komunalnymi, na terenie powiatu wytwarzane są odpady niebezpieczne (m.in. baterie, poubojowe, medyczne, weterynaryjne, azbest, przeterminowane leki, oleje odpadowe, elektryczne i elektroniczne). Poszczególne gminy powiatu we współpracy z REBA - Organizacją Odzysku S.A. organizują zbiórkę zużytych baterii. Pojemniki rozstawione są w szkołach, przedszkolach i budynkach użyteczności publicznej. Ponadto każdy podmiot sprzedający towary zawierające substancje niebezpieczne zobowiązany jest przyjąć tego rodzaju zużyte przedmioty. Odpady niebezpieczne i inne z firm i zakładów produkcyjnych przekazywane są do utylizacji specjalistycznym firmom posiadającym stosowne zezwolenia.

Na terenie powiatu w żadnej z gmin nie został utworzony Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych.

Wszystkie gminy opracowały programy usuwania azbestu. Odpady zawierające azbest zebrane z terenu powiatu deponowane są na wydzielonych kwaterach do składowania odpadów azbestowych na składowisku w miejscowości Sianów. Osady ściekowe unieszkodliwiane są poprzez zastosowanie w rolnictwie (w 2009 r. - 16,8%), do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne (w 2009 r. - 47,2%). Część osadów jest magazynowana czasowo przed dalszym wykorzystaniem (w 2009 r. - 3,5%). Znaczna część jest składowana (32,4% w 2009 r.).

Zasady gromadzenia i odbioru odpadów niebezpiecznych zawartych w strumieniu odpadów komunalnych opracowane zostały w gminnych planach gospodarki odpadami i gminnych regulaminach utrzymania czystości i porządku.

- **Odpady wielkogabarytowe**

Odpady wielkogabarytowe zawierają bardzo dużą ilość materiałów recyklingowych, które stosunkowo łatwo mogą być wykorzystane. Z drugiej strony powodują szybkie zapełnianie kwater składowania przez swoją znaczną objętość w stanie pierwotnym. Niestety nie wszystkie gminy prowadzą selektywną zbiórkę tych odpadów.

- **Odpady zielone**

Odpady zielone powstają przy pielęgnacji terenów zielonych, parków, skwerów, cmentarzy. Występują w postaci skoszonej trawy, gałęzi, konarów, zwiędłych lub usuniętych roślin. Ilość tych odpadów jest uzależniona od wielkości obszarów zielonych, sposobu pielęgnacji,

i możliwości zagospodarowania tych odpadów. Odpady te zbierane po zakończeniu prac są przekazywane na obsługujące określona gminę składowisko.

II.6.1. Podsumowanie

Selektywną zbiórką odpadów u źródła objęta jest większość gmin, ale niestety, ograniczona jest ona głównie do odpadów opakowaniowych. Udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów komunalnych jest znikomy, jednak zwiększa się w ostatnich latach.

Słabo funkcjonuje system selektywnej zbiórki biodegradowalnych, wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego oraz niebezpiecznych odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Niewystarczająca jest ilość instalacji do zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych spełniających wymogi najlepszej dostępnej techniki. Wśród stosowanych metod zagospodarowania odpadów komunalnych nadal dominuje ich unieszkodliwianie na składowiskach. Odpady stanowią jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, zwłaszcza w przypadku nieprawidłowego ich składowania. Stwarzają potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz środowiska – wód, powietrza, gleb.

Niezwykle istotne dla ochrony powierzchni ziemi, wód gruntowych i powierzchniowych jest wyeliminowanie wszystkich tzw. „dzikich” składowisk odpadów poprzez objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem wywozu odpadów i selektywnej zbiórki niektórych ich rodzajów.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- Wzrastający odsetek mieszkańców stosujących selektywną zbiórkę odpadów,
- organizowanie przez niektóre gminy zbiórki odpadów problemowych w poszczególnych miejscowościach,
- zwiększająca się liczba odpadów poddawanych odzyskowi,
- sporządzenie i realizacja programów usuwania azbestu i wyrobów azbestowych dla gmin,
- prowadzone działania edukacyjne, dzięki czemu powoli zmienia się estetyka gmin, a także świadomość jej mieszkańców.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- brak systemu analizy danych o wyrejstrowanych i zarejestrowanych samochodach,
- problem związany z nielegalnymi składowiskami odpadów,
- nie wszyscy mieszkańcy powiatu objęci są selektywną zbiórką odpadów

Najważniejszymi problemami są:

- słabo funkcjonujący system zbiórki zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego oraz odpadów problemowych, brak GPZON,
- niedostateczna edukacja ekologiczna mieszkańców gmin z zakresu odpowiedniego gospodarowania odpadami,
- spalanie części wytworzonych odpadów w gospodarstwach domowych przez mieszkańców gmin,

- zaśmiecanie terenu powiatu przez turystów – szczególnie obszarów nadmorskich plaż oraz morza (wrzucanie puszek i innych odpadów),
- brak sortowni i kompostowni na istniejących składowiskach odpadów komunalnych,

II.7. Kopaliny

Na terenie powiatu sławieńskiego nie stwierdzono złóż kopalin o większym znaczeniu gospodarczym. Występujące tu złoża to głównie złoża kopalin pospolitych. W miejscowości Sulechowo istnieje złożo piasków formierskich w ilości 4,45 mln ton. Jest to złożo udokumentowane, wskazane do eksploatacji.

W gminie Malechowo nie stwierdzono występowania surowców o znaczeniu strategicznym, a udokumentowane złoża mają stosunkowo niewielkie zasoby i głównie lokalne znaczenie. W granicach gminy Malechowo udokumentowano następujące złoża kopalin:

Sulechowo - piaski szklarskie (kopalina główna), piaski formierskie (kopalina towarzysząca) (4.451 tys. ton) - nie eksploatowane,

Święcianowo I - kruszywo naturalne (0 tys. ton) - eksploatacja zakończona,

Święcianowo II - kruszywo naturalne (268 tys. ton stan na 31-12-2008 r.) - eksploatowane,

Święcianowo III - kruszywo naturalne (687 tys. ton stan na 31-12-2008 r.) - eksploatowane,

Święcianowo IV - kruszywo naturalne (597,7 tys. ton w kat C1) - nie eksploatowane,

Zielnica - kruszywo naturalne (4.308 tys. ton) - nie eksploatowane,

Grabowo - kreda jeziorna (920,2 tys. ton stan na 31-12-2008 r.) - eksploatacja zaniechana,

Malechowo - kreda jeziorna - (336,4 tys. ton) - złożo nie eksploatowane.

Złoża piasków szklarskich posiadają znaczenie ponadlokalne. Mogą być wykorzystywane do produkcji szkieleń sodowo-wapniowo-okiennych, lecz obecne zapotrzebowanie pokrywane jest wydobyciem z lepszych jakościowo złóż na południu Polski. Piaski formierskie stwierdzone w nadkładzie złoża mogą znaleźć zastosowanie w odlewnictwie.

Złoża kruszywa drobnego w Święcianowie graniczące z sobą i eksploatowane przez jednego przedsiębiorcę w ramach wspólnego obszaru górniczego należą do niewielkich i mają znaczenie lokalne. Eksploatacja złoża kredy jeziornej udokumentowanego na północ od Grabowa została zaniechana, w roku 2011 koncesja na wydobywanie kopaliny została wygaszona. Surowiec wykorzystywany jest na potrzeby lokalne (w rolnictwie do wapnowania gleb). Większość zasobów pola B została już wydobyta, a wyrobiska zagospodarowano na stawy karpiove.

Wstępnie rozpoznano kolejne mniejsze złożo kredy jeziornej z kopalina towarzysząca w postaci torfu. Zlokalizowane jest w dolinie Grabowej na południe od Malechowa. W opinii ekologów przed podjęciem decyzji o jego eksploatacji niezbędna jest wnikliwa analiza wpływu tego rodzaju działalności na zasoby przyrodnicze środkowego fragmentu doliny.

W dolinie Grabowej w gminie Malechowo torfy zalegają na utworach fluwioglacjalnych i glinach zwałowych.

Na terenie gminy Postomino w miejscowości Pieńkowo udokumentowane są 2 złoża "Zwycięstwo" i "Pieńkowo II". Są to złoża- surowce ilaste ceramiki budowlanej. Obecnie jedno z nich, "Pieńkowo II" jest eksploatowane. Zasoby, według stanu na dzień 31-12-2008 r., przedstawiają się następująco:

"Zwycięstwo" - 1.797 tys. m³,

"Pieńkowo II" - 1.837 tys. m³.

Na terenie gminy Sławno udokumentowano dwa złoża, w tym jedno kredy jeziornej "Gwiazdowo - Kwasowo" oraz kruszywa naturalnego "Sławsko". Zasoby tych złóż wynoszą (stan na 31-12-2008 r.):

"Gwiazdowo - Kwasowo" - 1.043 tys. ton – w złożu tym występuje również torf jako kopalina towarzysząca,

"Sławsko" - 260,2 tys. ton.

Ponadto na terenie gminy istnieją liczne wystąpienia torfów. Posiadają one jedynie dokumentacje geobotaniczne. Większość z nich może być przydatna dla celów rolniczych i ogrodniczych. Większe wystąpienia torfów występują w dolinie Wieprzy i Moszczenicy oraz na dnach rynien subglacjalnych.

Na terenie gminy Darłowo udokumentowane są następujące złoża kopalin:

1. "Rusko" (kruszywo naturalne) - pow. 1,3 ha, zasoby 44,8 tys. ton - eksploatacja zaniechana,
2. "Porzecze" (kruszywo naturalne) - pow. 3,07 ha, zasoby 130,6 tys. ton - nie eksploatowane,
3. "Porzecze" (torf - borowina) - pow. 1,7 ha, zasoby 70,4 tys. m³ - nie eksploatowane.

Na terenie gminy Darłowo występuje obszar leśny z torfowiskiem w dolinie Wieprzy koło Zielnowa. Wystąpienia torfów występują prawie na całym obszarze gminy Darłowo. Nie przedstawiają one większej wartości jako surowiec energetyczny, istnieje natomiast możliwość natomiast pozyskania niektórych złóż torfów borowinowych dla celów balneologicznych. Są to torfy niskie (trzciniowo-drzewne, trzciniowe, turzycowo-trzciniowe, turzycowe, turzycowo-mszyste, turzycowo-drzewne), typu przejściowego (mszarne, mszarno-turzycowe) lub typu mieszanego z dominacją torfu sfagnowo - drzewnego (Uniejewska M., Nosek M. 1987). Ze względu na popielność wynoszącą od 8,1 – 10,0% do powyżej 25% (torfy zamulone) były dotąd traktowane jako średniej i niskiej jakości surowiec opałowy. W przeszłości w wielu miejscach (Stary Kraków, Warszkówko, Stary Jarosław, Boleszewo, Bagno Karpie, Wargin, Tychowo i in.) były eksploatowane przez miejscową ludność. W spągu torfów zwykle leżą gytie drobno- i grubodetrytusowe, detrytusowowapienne i ilaste, o miąższości do 5,5m.

Złoża wycofane z eksploatacji, jak i dzikie wyrobiska powinny zostać odpowiednio zagospodarowane. Przywracanie wartości użytkowych terenom poeksploatacyjnym powinno odbywać się stopniowo. Najbardziej efektywnym kierunkiem zagospodarowania jest zalesienie tych terenów, które jest ostatnim etapem rekultywacji i następuje po odpowiednim przygotowaniu gleby.

Prognozowane do udokumentowania wody zmineralizowane występują głównie w pasie nadmorskim. Konieczne jest prowadzenie prac zwiadowczych celem udokumentowania złóż i podjęcia decyzji dotyczących ich eksploatacji.

Należy wspomnieć również o złożu kruszywa naturalnego "Zatoka Koszalińska" zlokalizowanym na obszarze Bałtyku. Podjęcie eksploatacji będzie się ściśle wiązało z infrastrukturą powiatu sławieńskiego. Zasoby złoża wynoszą 37,7 mln ton.

II.8. Jakość gleb

Gleby powiatu sławieńskiego zaliczane są do grupy gleb polodowcowych; przeważają wśród nich gleby bielcowe i brunatne. Są one czyste, bez zanieczyszczeń metalami ciężkimi, ponadto istnieją duże możliwości prowadzenia różnych form rolnictwa ekologicznego. Na terenie powiatu funkcjonuje osiem gospodarstw ekologicznych: 2 w gminie Postomino, 4 w gminie Sławno, 2 w gminie Malechowo.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest w Polsce monitoring chemizmu gleb ornych, mający na celu śledzenie zmian jakości gleb użytkowanych rolniczo (między innymi zawartości siarki siarczanowej, metali ciężkich i WWA), zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. W wyniku pomiarów wykonanych w gminie Postomino w miejscowości Tyń w latach 1995, 2000 i 2005 stwierdzono iż zawartość kadmu, miedzi, niklu, ołowiu i cynku w glebach była niska i kształtowała się na poziomie stopnia 0 (gleby niezanieczyszczone), odpowiadającego wartościom naturalnym obserwowanym w glebach, i nie ulegała większym zmianom. Natomiast odnotowano podwyższone zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych WWA oraz siarki. Odpowiednio 1° dla siarki oraz 1° i 2° dla WWA.

Tab. II. 29. Zawartość kadmu, miedzi, niklu, ołowiu i cynku w 0–20 cm warstwie ornej gleby w punkcie pomiarowym w miejscowości Tyń (gm. Postomino) w latach badań 1995, 2000 i 2005 (WIOŚ).

Cd mg/kg gleby			Cu mg/kg gleby			Ni mg/kg gleby			Pb mg/kg gleby			Zn mg/kg gleby		
rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok	rok
1995	2000	2005	1995	2000	2005	1995	2000	2005	1995	2000	2005	1995	2000	2005
0,17	0,12	0,10	6,3	7,8	8,3	0,17	0,12	0,10	6,3	7,8	8,3	0,17	0,12	0,10

Tab. II. 30. Zawartość siarki i WWA w 0–20 cm warstwie ornej gleby w punkcie pomiarowym w miejscowości Tyń (gm. Postomino) w latach badań 1995, 2000 i 2005 (WIOŚ)

S-SO ₄ mg/kg gleby			WWA-13 µg/kg gleby			WWA-9 µg/kg gleby
rok 1995	rok 2000	rok 2005	rok 1995	rok 2000	rok 2005	rok 2005
1,87	1,65	1,28	315	290	767	542

Zgodnie z zaleceniami opracowanymi przez IUNG, dotyczącymi użytkowania gleb w zależności od stopnia zanieczyszczenia WWA, na badanych glebach o stwierdzonym wysokim stopniu zanieczyszczenia (2°) występującym w punkcie pomiarowym istnieje niebezpieczeństwo skażenia uprawianych roślin przez związki WWA. Na glebach zanieczyszczonych w stopniu 2 należy ograniczyć uprawę roślin do produkcji żywności o niskiej zawartości substancji szkodliwych, przeznaczonej głównie dla dzieci i niemowląt.

Na terenie powiatu przeważają gleby III klasy bonitacyjnej. Bonitację rzeźby terenu powiatu wg IUNG Puławy określono jako średnio korzystną dla rolnictwa. Ponadto stwierdzono 2 kompleks przydatności rolniczej - pszenney dobry.

Część użytków rolnych, o glebach słabych, powinna zostać wyłączona z użytkowania rolniczego i przeznaczona pod zalesienia lub zabudowę.

Do głównych czynników powodujących degradację chemiczną gleb zalicza się:

- nadmierną zawartość metali ciężkich takich jak: kadm, miedź, nikiel oraz innych substancji chemicznych,
- zasolenie,
- nadmierną alkalizację,
- zakwaszenie przez związki siarki i azotu,
- skażenie radioaktywne.

Na podstawie badań prowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą stwierdza się, iż zakwaszenie gleb jest wysokie. Zakwaszenie gleb powoduje niekorzystne zmiany w glebie, w których zmniejsza się przyswajalność niezbędnych substancji pokarmowych, zwiększa się również uwalnianie metali ciężkich związanych w kompleksie sorpcyjnym. Kwaśne środowisko powoduje również w znacznym stopniu zmniejszanie aktywności mikroorganizmów. W celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania tych gleb konieczne jest wapnowanie oraz odpowiednie nawożenie.

Na terenie powiatu w wyniku prowadzonej działalności rolniczej (mniejsze zakłady, jak i wielkoobszarowe fermy zajmujące się produkcją roślinną i zwierzęcą) mogą wystąpić zagrożenia związane z zanieczyszczeniem gleb metalami ciężkimi, środkami ochrony roślin, nawozami sztucznymi oraz naturalnymi.

W planach zakładów i ferm jest dostosowanie zasad produkcji do przepisów Unii Europejskiej, m.in. budowa i modernizacja płyt gnojowych, zbiorników na gnojówkę.

Rozpoznanie stanu gleb użytkowanych rolniczo pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi jest istotne z uwagi na produkcję bezpiecznej żywności dla człowieka. Występowanie w glebach podwyższonych zawartości metali ciężkich będące następstwem działalności ludzkiej poprzez: emisje przemysłowe, motoryzację, nadmierną chemizację rolnictwa, powoduje degradację biologicznych właściwości gleb, skażenie wód gruntowych oraz przechodzenie zanieczyszczeń do łańcucha żywnościowego. Nadmierna zawartość metali ciężkich degraduje biologiczne właściwości

gleb, powoduje zanieczyszczenie łańcucha żywnościowego i wód gruntowych. Szczególne zagrożenie stwarzają one w glebach kwaśnych, przechodzą bowiem w formy łatwo dostępne dla roślin.

Aktualnie obowiązujące kryteria oceny zawartości zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi zawarte są w załączniku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r. Nr 165, poz.1359).

Dużym zagrożeniem dla jakości gleb jest nieuporządkowana gospodarka odpadami. Istotnym problemem w powiecie są nielegalne składowiska odpadów, oraz wylewiska. Najczęściej umiejscowione są przy drogach, w przydrożnych rowach, na terenie lasów oraz w zbiornikach wodnych. Stanowią one bardzo poważny problem i ogromne zagrożenie dla środowiska glebowego. Jednakże poszczególne gminy powiatu starają się na bieżąco usuwać nielegalne składowiska.

Powierzchnia ziemi na terenie powiatu nie jest zniszczona, jedynie lokalnie w miejscach wyrobisk ziemnych pozostały niezagospodarowane fragmenty skarp lub dołów. Obszary te należy rekultywować. W zależności od położenia, można je zalesić, wykonać stawy rybne lub przeznaczyć pod urządzenia służące rekreacji mieszkańców.

Obszarami zdegradowanymi na terenie powiatu sławieńskiego są:

- dzikie składowiska i wylewiska,
- linie energetyczne, szczególnie wysokiego napięcia,
- porzucone obiekty porolnicze, zwłaszcza budynki i budowle po byłych gospodarstwach wielkoobszarowych (PGR).

Obszary zdegradowane, to również ekosystemy przesuszone wskutek nadmiernego odwodnienia i błędnych zabiegów agrotechnicznych. Większość z nich to ekosystemy wyeksploatowane. Tylko niektóre z nich zagospodarowano w sposób przyjazny środowisku poprzez zalesienia.

II.8.1. Podsumowanie

Dużym zagrożeniem dla stanu gleb są powstające „dzikie” składowiska, również w związku z masową turystyką. Najczęściej spotykane rodzaje odpadów, składowanych nielegalnie, to gruz i odpady remontowo - budowlane, opakowania, butelki, puszki, folia, tektura, azbest, opony, meble, sprzęt AGD. Składowane odpady zagrażają wodom powierzchniowym, podziemnym i glebie poprzez powstające odcieki, a powietrzu, w wyniku wydzielających się gazów oraz emitowanych do atmosfery frakcji pyłących.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- gleby objęte monitoringiem charakteryzują się naturalną zawartością metali ciężkich.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- duże zakwaszenie gleb użytkowanych rolniczo,
- niedostateczna wiedza i szkolenia rolników w zakresie dobrych praktyk rolniczych,

- podwyższone zawartości w glebach WWA i siarki.

Najważniejszymi problemami są:

- niedostateczna informacja o terenach, na których zostały przekroczone standardy jakości gleby i ziemi,
- zanieczyszczenie gleb w wyniku masowej turystyki (dzikie wysypiska),
- brak inwentaryzacji terenów przekształconych w wyniku prowadzenia legalnego i nielegalnego wydobycia kopalin pospolitych.

II.9. Zapobieganie poważnym awariom

Definicje poważnej awarii określa ustawa Prawo ochrony środowiska:

- **poważna awaria** - to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi albo zagrożenia środowiska.
- **poważna awaria przemysłowa** - przez pojęcie to rozumie się poważną awarię w zakładzie.

Zgodnie z w/w ustawą, do ochrony przed poważnymi awariami zobowiązani są:

- prowadzący zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii,
- dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych,
- organy administracji.

Zasady zaliczania zakładów do zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określił Minister Gospodarki w drodze rozporządzenia z dnia 9.04.2002 r (Dz.U. Nr 58, poz. 535). W zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie stwarzającym zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku.

W powiecie sławieńskim nie wystąpiły w minionych latach poważne awarie.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi rejestr w postaci bazy danych zakładów - potencjalnych sprawców poważnej awarii przemysłowej. Ponadto realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych poprzez:

- kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii,
- badanie przyczyn wystąpienia awarii oraz sposobów likwidacji skutków awarii,
- prowadzenie szkoleń i instruktażu.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287, z późniejszymi zmianami) WIOŚ pełni funkcję kontrolną w stosunku do zakładów dużego ryzyka, które podlegają obowiązkowym kontrolom przynajmniej raz w roku, a zakłady zwiększonego ryzyka przynajmniej raz na dwa lata. W zakresie kontroli sprawdzane jest wykonanie dokumentów, ich zgodność ze stanem faktycznym a także realizacja zapisów w tych dokumentach.

Potencjalne zagrożenie wystąpienia poważnych awarii na terenie powiatu sławieńskiego:

a) Zakłady stosujące substancje ropopochodne. Na terenie powiatu największe możliwości magazynowe paliw posiadają:

- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „CERMAG” S.C.-OPALENIE-Zakład „Pienkowo” w Kłosniku,
- Koszalińskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Ogrodniczej Spółka z o.o.- Przepompownia Mazutu w Sławnie,
- „FOX-OIL” Spółka z o.o.- Hurtownia Paliw w Sławnie.

Obiekty te stwarzają zagrożenie wybuchowe i zanieczyszczenia środowiska, przy czym obiekty posiadające paliwa płynne w szczególności zagrażają stanowi czystości wód podziemnych. Ponadto nie wszystkie zakłady posiadają wystarczające wyposażenie w urządzenia ochrony środowiska.

b) Możliwość wystąpienia poważnych awarii na terenie powiatu istnieje także w związku z funkcjonowaniem portów przymorskich (tankowanie statków, kutrów i jachtów na nabrzeżu, rozładunek i załadunek różnych surowców (szczególnie substancji chemicznych), stoczni i zakładów przetwarzających ryby (występowanie technologii opartych na amoniaku, a służących do mrożenia ryb oraz produkcji lodu).

c) Zagrożenie wybuchem lub pożarem występuje w związku z obecnością na terenie powiatu gazociągu wysokiego ciśnienia Karlino – Słupsk – Ustka, oraz transportowane substancje niebezpieczne (ropopochodne, amoniak i inne).

II.9.1. Podsumowanie

Najważniejszymi problemami są:

- brak alternatywnych tras przejazdu dla pojazdów samochodowych transportujących substancje niebezpieczne przez tereny zurbanizowane,
- brak parkingów dla pojazdów transportujących substancje niebezpieczne z zapleczem oraz odpowiednimi zabezpieczeniami środowiska przed zanieczyszczeniem substancjami niebezpiecznymi,
- brak pełnego wyposażenia zakładów w urządzenia służące ochronie środowiska przed substancjami toksycznymi,
- zły stan nawierzchni dróg na trasach transportowych, w szczególności dróg powiatowych.

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- gminy opracowały Program spójności działań na wypadek awarii i katastrof.

II.10. Działalność kontrolna WIOŚ w Szczecinie na terenie powiatu sławieńskiego

Realizacja zadań kontrolnych w latach 2005 - 2010

W latach 2005 – 2010 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie realizował zadania kontrolne określone w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska.

Ogólna ocena przestrzegania wymagań ochrony środowiska na podstawie przeprowadzonych kontroli w latach 2005 - 2010

W zakresie przestrzegania przepisów z dziedziny gospodarki odpadami, w okresie 2005 - 2010, stwierdzono wzrost świadomości podmiotów korzystających ze środowiska. Jednakże w związku z częstymi zmianami prawa, brakiem dostępu do informacji oraz brakiem jednolitych standardów postępowania organów administracji publicznej, kontrole WIOŚ stwierdzały naruszenia prawa w zakładach na terenie powiatu sławieńskiego. Zawiłość prawa powoduje różnorodność interpretacji zarówno przez korzystających ze środowiska jak i organy administracji. W efekcie takiego stanu kontrole wykazują następujące, najczęstsze naruszenia:

- brak uzgodnienia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
- brak lub wadliwie prowadzona ewidencja odpadów,
- niewłaściwe wykorzystywanie odpadów (np. spalanie w piecach c.o).

Z zadań kontrolnych wytyczonych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska do wykonania w latach 2005 - 2010 na terenie powiatu realizowane były przez WIOŚ m.in. następujące kontrole:

- wykonania zarządzeń pokontrolnych,
- wypełniania przez inwestorów wymagań ochrony środowiska,
- ocena prawidłowości postępowania z odpadami,
- ocena prawidłowości wnoszenia opłat za gospodarce korzystanie ze środowiska w zakresie odpadów i emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- wypełnianie wymagań ochrony środowiska przez prowadzących instalacje wymagające uzyskania pozwoleń zintegrowanych,
- kontrola zakładów o zwiększonej możliwości wystąpienia awarii.

II.10.1. Podsumowanie

Wśród czynników pozytywnych należy wymienić:

- poprawę przestrzegania przepisów w zakresie prowadzenia gospodarki odpadami,
- poprawę przestrzegania przepisów w zakresie prowadzenia gospodarki ściekowej.

Wśród czynników negatywnych należy wymienić:

- zawiłość i nieklarowność przepisów prawnych.

Najważniejszymi problemami są:

- potrzeba podniesienia poziomu świadomości i edukacji ekologicznej.

III. OCENA REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU SŁAWIEŃSKIEGO W LATACH 2004 - 2010

Cel 1. - Gospodarka wodno – ściekowa

Priorytety i działania

- Program ochrony przeciwpowodziowej;
- Poprawa jakości i dostępności do wody pitnej;
- Poprawa dostępności systemów kanalizacyjnych;

Działania

- Opracowanie spójnego programu ochrony przeciwpowodziowej z uwzględnieniem oddziaływania morskiego;
- Modernizacja stacji uzdatniania wody i budowa nowych, rozbudowa sieci wodociągowych;
- Rozwój sieci kanalizacyjnych, modernizacja i budowa oczyszczalni ścieków;

Poziom realizacji celu:

- zadanie 1. Program ochrony przeciwpowodziowej.

W 2010 roku został opracowany „Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu sławieńskiego”. Dokument ten będzie co roku aktualizowany. Zadaniem powiatu jest wyposażenie i utrzymanie powiatowego magazynu przeciwpowodziowego na terenie miasta Sławno. Ponadto magazyn od 2005 roku zlokalizowany jest na terenie Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie Terenowy Oddział w Sławnie przy ul. Gdańskiej 18a. Gminne magazyny utrzymywane są w poszczególnych gminach. Ponadto we wszystkich gminach opracowano „Programy ochrony przeciwpowodziowej”. W 2004-2009 roku na terenie powiatu realizowano roboty konserwacyjne urządzeń wodno – melioracyjnych w ramach robót publicznych. W trakcie modernizacji są wały przeciwpowodziowe na Grabowej. Wykonano już 22 km obwałowań, a po zakończeniu prac długość ich wyniesie 28 km. Ponadto modernizuje się 2,3 km obwałowań na Moszczenicy

- zadanie 2. Poprawa jakości i dostępności do wody przeznaczonej do spożycia – modernizacja stacji uzdatniania wody i budowa nowych, rozwój sieci wodociągowej.

We wszystkich gminach powiatu realizowano budowę sieci wodociągowej. Ponadto zmodernizowano między innymi stację uzdatniania wody w miejscowościach Dobiesław i Dąbki, wykonano remont hydroforni w miejscowości Gorzyca, Ostrowiec i Laski. W miejscowości Gorzyca wykonano studnię głębinową oraz stację uzdatniania wody. W 2010 r. została zmodernizowana stacja uzdatniania wody w Dobiesławiu.

- Zadanie 3. Poprawa dostępności systemów kanalizacyjnych – rozwój sieci kanalizacyjnych, modernizacja i budowa oczyszczalni ścieków.

Tab. III. 1. Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dane GUS).

L.p.	Opis przedsięwzięcia	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
1	Sieć wodociągowa [km]	10	7,9	6,5	31,5	9,9
2	Regulacja i zabudowa rzek i potoków łącznie z zabudową potoków górskich [km]	0	0	6,2	5	0

3	Sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki [km]	6,3	1,2	1,8	109,7	79
4	Sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody opadowe [km]	0,2	0	0	0,3	1,1
5	Gospodarka ściekowa i ochrona wód, oczyszczalnie ścieków [obiekty]	0	1	1	0	0
6	Ujęcia wody [m3]	0	948	820	79	44
7	Uzdatnianie wody [m3/dobę]	600	0	20	0	17
8	Obwałowania przeciwpowodziowe [km]	0	0	0	0	1

We wszystkich gminach powiatu realizowane były inwestycje w zakresie budowy sieci kanalizacyjnych. Ponadto w miejscowości Jarosławiec zmodernizowano i rozbudowano oczyszczalnię ścieków. Natomiast w gminie Darłowo – opracowano dokumentację techniczną na wykonanie oczyszczalni ścieków w miejscowości Rusko i modernizację oczyszczalni ścieków w miejscowości Dąbki.

Tab. III. 2. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania, (dane GUS).

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Rok 2005 tys. zł	Rok 2006 tys. zł	Rok 2007 tys. zł	Rok 2008 tys. zł	Rok 2009 tys. zł
1.	Ujęcia i doprowadzenia wody	1387,90	994,1	2105,20	4291,10	1572,10
2	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	176,4	0	18	9,5	760,28
3	Regulacja i zabudowa rzek i potoków	0	276,2	1557,30	175,5	0
4	Obwałowania przeciwpowodziowe	0	175,9	0	0	0

Cel 2. - Gospodarka odpadami

Priorytety

- Plan gospodarki odpadami;
- Budowa i rozwój systemu selektywnego zbioru odpadów;
- Utworzenie GPZON;
- Rozbudowa składowiska i kompostowni w Gwiazdowie;
- Realizacja programu usuwania azbestu;

Działania

- Opracowanie projektu oraz budowa składowiska i kompostowni w Gwiazdowie;
- Zakup sieci pojemników do selektywnego zbioru;
- Organizacja Gminnych Punktów Zbioru Odpadów Niebezpiecznych;
- Zakończenie rekultywacji składowisk;

Poziom realizacji celu:

- Zadanie 1. Przyjęcie planu;

Wszystkie gminy powiatu opracowały i uchwałyły programy ochrony środowiska i plany gospodarki odpadami.

- Zadanie 2. Projekt kompostowni i składowiska w Gwiazdowie.

Budowę kompostowni planuje się do roku 2012.

- Zadanie 3. Budowa i rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów – sieć pojemników do selektywnego zbioru odpadów.

Wszystkie gminy powiatu realizują selektywną zbiórkę odpadów komunalnych.

- Zadanie 4. GPZON- organizacja gminnych punktów zbioru odpadów niebezpiecznych .

Żadna z gmin powiatu nie przystąpiła do realizacji przedsięwzięcia.

- Zadanie 5. Budowa kompostowni w Gwiazdowie.

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sławnie podjęło działania dotyczące budowy kompostowni w Gwiazdowie.

Zadanie 8. Rekultywacja składowisk odpadów.

Obecnie na terenie gminy Darłowo rekultywacja składowiska w Porzeczcu zarządzane przez MPGK Darłowo jest w trakcie realizacji. Inne nieczynne składowiska na terenie gminy Postomino zostały zrehabilitowane (m. Pałowo, Staniewice, Marszewo i Pieńkowo).

Zadanie 9. Program usuwania azbestu.

Powiat Sławieński i wszystkie gminy powiatu opracowały Program usuwania azbestu.

Cel 3. – ochrona brzegu morskiego

Priorytety

- Program ochrony brzegów morskich;
- Zwalczanie zagrożeń i zanieczyszczeń brzegu morskiego;

Działania

- Budowa i modernizacja umocnień brzegowych;

Poziom realizacji celu:

- Zadanie 1. Program ochrony brzegów morskich.

Do odcinków najbardziej zagrożonych – ze względu na bezpośrednie oddziaływanie morza – zalicza się: klif w Jarosławcu, mierzeję Jeziora Kopań, Darłówko Wschodnie oraz mierzeję jeziora Bukowo Morskie. Budową i utrzymaniem umocnień brzegowych, wydm i zalesień wraz z ochroną pasa nadbrzeżnego zajmuje się Urząd Morski w Słupsku.

- Zadanie 2. Zwalczanie zagrożeń i zanieczyszczeń brzegu morskiego.

W dniu 17 marca 2004 r. w Urzędzie Morskim w Słupsku Dyrektor Urzędu Morskiego, Starosta Sławieński, Burmistrz Miasta Darłowo, Wójt Gminy Darłowo oraz Wójt Gminy Postomino podpisali „ Deklarację Sławieńską”. Akt ten zakończył proces uzgodnień w zakresie zwalczania zagrożeń

i zanieczyszczeń substancjami pochodzącymi z morza w pasie nadbrzeżnym, precyzując koordynację działań w sytuacjach kryzysowych.

Opracowanie programu spójności działań na wypadek awarii i katastrof:

Gmina Postomino, Darłowo oraz miasto Sławno opracowały Program spójności działań na wypadek awarii i katastrof.

Cel 4. – Wody powierzchniowe

Priorytety

- Ochrona wód powierzchniowych;

Działania

- Opracowanie programu ochrony i rekultywacji wód powierzchniowych;

Poziom realizacji celu:

Nie opracowano programu ochrony i rekultywacji wód powierzchniowych;

Cel 5. – Powietrze atmosferyczne

Priorytety

- Poprawa jakości powietrza na terenie powiatu;

Działania

Zastępowanie tradycyjnych źródeł energii źródłami czystymi ekologicznie (gaz, olej opałowy, woda płynąca, wiatr, biomasa).

Poziom realizacji celu:

Sukcesywnie następuje wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na źródła czyste ekologicznie co przyczynia się do ograniczenia emisji do atmosfery pyłów i szkodliwych gazów.

Cel 6. – Klimat akustyczny

Priorytety

- Ograniczenie emisji hałasu;

Działania

- Opracowanie programów, ograniczenie hałasu poprzez: budowę obwodnic, poprawę nawierzchni dróg, budowę ekranów akustycznych i pasów zieleni ochronnej;

Poziom realizacji celu:

Nie opracowano programów ograniczenia hałasu. Natomiast realizowane są zadania polegające na poprawie nawierzchni dróg w wyniku ich remontów i modernizacji, realizowane są również nasadzenia zieleni ochronnej wzdłuż dróg oraz zmniejszanie prędkości pojazdów poprzez budowę spowalniaczy ruchu.

Cel 7. – Pola elektromagnetyczne

Priorytety

- Ocena zagrożenia;

Działania

- Inwentaryzacja i kontrola emisji;

Poziom realizacji celu:

Nie wykonano inwentaryzacji pól elektromagnetycznych. Kontrola emisji w zakresie promieniowania elektromagnetycznego jest jednym z zadań WIOŚ.

Cel 8.- Lasy

Priorytety

- Zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego;

Działania

- Prowadzenie zalesiania nieużytków z uwzględnieniem potrzeb ochrony, różnorodności biologicznej oraz zachowania korytarzy ekologicznych ;

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 czerwca 2001r.o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia w roku 2009 zalesiono około 47 ha gruntów ornych (dane GUS 2009). Ponadto Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w ramach swoich zadań statutowych na bieżąco realizuje zalesienia gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego.

Cel 9. – Edukacja ekologiczna

Priorytety

- Tworzenie systemów gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku;
- Tworzenie programów edukacji ekologicznej;

Działania

- Opracowanie systemu tworzenia i udostępniania danych o środowisku;

Poziom realizacji celu:

Edukacja ekologiczna na terenie powiatu prowadzona jest w różnorodnej formie – od edukacji formalnej do nieformalnej. Edukacja formalna prowadzona jest głównie w placówkach oświatowych. W wielu grupach dzieci i młodzieży w szkołach przeprowadzone zostały lekcje i konkursy tematyczne, połączone z wycieczką do lasu lub parku. Organizowane są takie akcje jak „Sprzątanie Świata”, „Święto Drzewa”, ”Dzień Ziemi”. Ponadto szkoły współpracują z Ośrodkiem Edukacji Przyrodniczo Leśnej „Zielona Szkoła pod Bocianim Gniazdem” w Sławnie oraz z innymi instytucjami poprzez uczestnictwo w organizowanych przez nich konkursach.

Niektóre urzędy gmin samodzielnie realizują edukację ekologiczną poprzez organizowanie akcji i wystaw ekologicznych a także wydawanie ulotek informacyjnych (np. w gminie Malechowo „Jak segregować odpady”), plakatów, zamieszczanie informacji na stronach internetowych.

Zadania edukacji ekologicznej realizują również Nadleśnictwa, organizując różne konkursy o tematyce ochrony środowiska i przyrody. Na terenie poszczególnych Nadleśnictw obejmujących swoim zasięgiem granice powiatu istnieje wiele ścieżek przyrodniczo - edukacyjnych. Ponadto

Nadleśnictwo Warcino tworzy, wraz z Nadleśnictwem Polanów, Leśny Kompleks Promocyjny "Lasy Warcińsko-Polanowskie", który jest ukierunkowany na działalność z zakresu udostępniania lasu, ochrony zasobów leśnych oraz edukacji przyrodniczo-leśnej. Nadleśnictwa prowadzą zajęcia z zakresu edukacji leśnej zarówno w kompleksach leśnych, jak i w szkołach. Dla turystów została przygotowana bogata baza edukacyjno – turystyczna.

Nadleśnictwo Sławno w ramach przedsięwzięcia Ośrodek Edukacji Przyrodniczo – Leśnej „**Zielona Szkoła pod Bocianim Gniazdem**” w Ugaciu (gm. Sławno) stworzyło infrastrukturę techniczną wraz z wyposażeniem w odpowiednie pomoce dydaktyczne. W „Zielonej Szkole” prowadzone są bezpłatnie zajęcia z zakresu edukacji leśnej, dla zorganizowanych grup dzieci i młodzieży. Zajęcia prowadzą leśnicy – pracownicy Nadleśnictwa Sławno. Składa się na nie: ścieżka edukacyjna, obiekt edukacyjno – muzealny „Leśna Chata” oraz duża wiata rekreacyjna. Ważną część stanowi pracownia przyrodnicza, wyposażona w zbiory owadów, owoców, zielniki, tablice edukacyjne, pomoce naukowe w postaci sprzętu do prezentacji multimedialnych, mikroskopu stereoskopowego, przyrządów do obserwacji terenowych, kluczy, atlasów, itp. W ramach funkcjonowania ośrodka organizowane są również cyklicznie konkursy pogłębiające wiedzę o lesie oraz plener plastyczny.

Ponadto rolnicy z terenu powiatu szkoleni byli z zakresu Dobrej Praktyki Rolnej a także produkcji ekologicznej przez O D R w Barzkowicach.

Powiat oraz podległe gminy realizują działania w zakresie udostępniania danych społeczeństwu poprzez zamieszczanie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

Edukacja ekologiczna prowadzona na terenie powiatu jest niestety nadal niewystarczająca, ponadto brak jest programów edukacyjnych, skierowanych do dorosłej części społeczeństwa.

Cel 10. – Monitoring środowiska

Priorytety

- Monitoring i ocena jakości powietrza;
- Monitoring i ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- Monitoring gospodarki odpadami;
- Monitoring hałasu;
- Monitoring przyrody;
- Monitoring gleb;

Działania

- Współdziałanie w pracach WIOŚ, realizacja systemów monitoringu;

Poziom realizacji celu

Na terenie powiatu prowadzony jest monitoring środowiska we współpracy z WIOŚ. W jego ramach prowadzone są badania monitorujące np.: jakość powietrza, stan jakości wód w poziomach wodonośnych dostarczających wodę pitną.

Częstotliwość badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz innych typów monitoringu, uzależniona jest od wielu często powiązanych wzajemnie ze sobą czynników.

Kontrola wszystkich składników środowiska prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Na terenie powiatu sławieńskiego monitoring polega głównie na:

- kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym użytkowaniu zasobów przyrody,
- kontroli przestrzegania decyzji ustalających warunki użytkowania środowiska,
- udziału w postępowaniu dotyczącym lokalizacji inwestycji,
- udziału w przekazywaniu do eksploatacji obiektów, które mogą pogorszyć stan środowiska oraz urządzeń chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem,
- podejmowaniu decyzji wstrzymujących działalność prowadzoną z naruszeniem wymagań związanych z ochroną środowiska lub naruszeniem warunków korzystania ze środowiska,
- współdziałaniu w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontrolnymi, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz organami administracji państwowej i rządowej, a także organizacjami społecznymi i opiekunami społecznymi.

Do monitorowania zmian zachodzących w środowisku wykorzystywane są wskaźniki presji, reakcji i stanu środowiska.

IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA NA LATA 2011 - 2014 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2018

Naczelną zasadą przyjętą w przedmiotowym programie jest zasada zrównoważonego rozwoju. Kompleksowość zagadnień ochrony środowiska, a także zakres przeobrażeń na terenie powiatu sławieńskiego wymusiła wyznaczenie celów a także przyjęcie zadań z zakresu wielu sektorów ochrony środowiska. Spośród nich dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w przyszłości do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu. Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także inne wymagania w zakresie jakości środowiska, oraz wojewódzki program ochrony środowiska.

Realizacja wytyczonych celów w programie powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy oraz polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie całego powiatu.

Cel 1. - Poprawa jakości środowiska

Jednym z celów Polityki Ekologicznej Państwa w zakresie gospodarki wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym.

W zakresie gospodarki wodnej wyodrębniono dwa cele średniookresowe:

- poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych oraz ochrona przed skutkami suszy.

Zgodnie z RDW dobry stan wód zamierza się osiągnąć poprzez:

- opracowanie planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz realizację programów działań, ujętych w tych planach, dla osiągnięcia celów środowiskowych,
- realizację programów wodno - ściekowych,
- utworzenie programów monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w obszarach dorzeczy.

Uwzględniono również Dyrektywę Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych oraz Dyrektywę „azotanową” 91/676/EWG.

Dyrektywa Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych nakłada obowiązek oczyszczania ścieków komunalnych. Dyrektywa zobowiązuje do wyposażenia wszystkich tzw. aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców większej od 2 tys. RLM gdzie zaludnienie lub działalność gospodarcza są skoncentrowane, do ujmowania ścieków w systemy kanalizacji i dostarczanie ich do oczyszczalni komunalnych pracujących z zastosowaniem biologicznych systemów usuwania zanieczyszczeń.

Dyrektywa „azotanowa” 91/676/EWG natomiast, zajmuje się problemem ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych. Jej celem jest zapewnienie dobrej jakości wód ujmowanych dla ludności do spożycia oraz ograniczenie eutrofizacji wszystkich rodzajów wód powierzchniowych.

Realizacja tych celów powinna doprowadzić do osiągnięcia przez wody użytkowe standardów jakościowych obowiązujących w U E i doprowadzić do ograniczenia zanieczyszczeń wprowadzanych do wód ze źródeł punktowych i obszarowych.

Tab. IV. 1. Cel 1.1. - Poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w powiecie. Zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych.	a) modernizacja istniejących i budowa nowych oczyszczalni ścieków w m. Rusko, Darłowo, Kusice, Malechowo i Dąbki. b) Budowa kanalizacji w m. Łącko, Jarosławiec, Staniewice-Tyń-Pieńkowo-Pieńkówko-Pieszcz, Naćmierz, Sławsko, Wrzeźnica, Darłowo, Tychowo, Bobrowice, Smardzewo, Rzyszczewo, Niemica.	gminy	2011 – 2014	Środki własne, programy pomocowe UE
2	Poprawa jakości wód.	Budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć	Powiat, gminy	2011 – 2014	Środki pomocowe UE,

		wody, stacji uzdatniania oraz sieci w m. Postomino, Jarosławiec, Staniewice-Tyń-Pieńkówko, Boleszewo, Bobrowice, Smardzewo, Rzyszczewo, Dąbki, Darłowo, Ostrowiec, Kosierzewo, Nowy Żytnik.			Środki własne gmin, powiatu
		Ograniczanie i eliminacja zrzutu substancji niebezpiecznych do wód.	Użytkownicy środowiska, podmioty gospodarcze,	ciągłe	Środki pomocowe UE, Środki własne
		Rewitalizacja rzek i ich zlewni (opracowanie programu ochrony i rekultywacji wód powierzchniowych).	ZZMIUW	2011 – 2016	Środki własne gmin, powiatu, województwa, WFOŚiGW, programy pomocowe
		Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem.	Powiat gminy, organizacje pozarządowe, instytucje ochrony środowiska	ciągłe	Środki własne, programy pomocowe UE
		Wspieranie działań inwestycyjnych, mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.	Powiat, gminy, podmioty gospodarcze, mieszkańcy	ciągłe	Środki własne, programy pomocowe UE
3	Spełnienie wymagań jakościowych w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem związkami azotu ze źródeł rolniczych.	Ograniczenie odpływu zanieczyszczeń azotanowych ze źródeł rolniczych.	Indywidualni hodowcy	2011 – 2014	Środki własne, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
		Edukacja rolników w zakresie stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz wdrażania dobrych praktyk rolniczych.	Gminy, ARiMR ODR Izby Rolnicze	2011 – 2014	Środki własne, fundusze pomocowe UE
		Budowa szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt.	Podmioty gospodarcze, mieszkańcy powiatu	2011 – 2014	Środki własne, fundusze pomocowe UE

Konieczność racjonalizacji wykorzystania zasobów wodnych i ochrona przed powodzią i suszą jest zapisana w Ramowej Dyrektywie Wodnej, Strategii Gospodarki Wodnej, Dyrektywie 2007/60/WE w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim oraz Polityce Ekologicznej Państwa.

Tab. IV. 2. Cel 1.1.1. - Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych i ochrona przed skutkami powodzi i suszy

L.p	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Ochrona przed powodzią.	a) modernizacja obiektów i urzędzeń ochrony przeciwpowodziowej, zakończenie modernizacji wałów na Grabowej i Moszczenicy	RZGW, zarząd województwa, zarząd powiatu, gminy, WZMiUW	2011 – 2018	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE.
2.	Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych.	Zapewnienie równowagi między poborem a zasilaniem wód podziemnych.	Użytkownicy środowiska	2011 – 2018	Środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej,
3.	Ochrona przed suszą.	Budowa i renowacja zbiorników małej retencji przez właścicieli prywatnych.	Użytkownicy środowiska	2011 – 2018	Środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej,

Wskaźniki realizacji celu

1.1.1. Wskaźnik presji na środowisko:

1) Pobór wody w 2008 r. [dam³/rok] (GUS).

Wskaźnik	Jednostka	Stan wyjściowy 2009
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	33,0

2) Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych po oczyszczeniu w 2009 r. [kg/rok]: (GUS).

BZT5	ChZT	Zawiesina
12 534	79 388	75 388

3) Zużycie nawozów mineralnych na 1 ha użytków rolnych w 2007 r. (średnie zużycie w województwie zachodniopomorskim w kg): (GUS).

Ogółem (NPK)	Azotowe (N)	Fosforowe (P ₂ O ₅)	Potasowe (K ₂ O)
119,0	68,8	22,1	28,1

1.1.2. Wskaźniki stanu środowiska (GUS)

Stan jakości wód powierzchniowych	Rzeka Wieprza	Klasa jakości IV
	Rzeka Grabowa	Klasa jakości III

1.1.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych

1) Komunalne oczyszczalnie ścieków – stan 2009 (GUS) [szt.]

Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów	Oczyszczalnie biologiczne
4	9

2) Ścieki oczyszczane w komunalnych oczyszczalniach ścieków w 2009 r. (GUS) [dam³/rok]

Odprowadzane ogółem [dam ³ /rok]	Oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi [dam ³ /rok]	Oczyszczane razem [dam ³ /rok]	Oczyszczane mechanicznie [dam ³ /rok]	Oczyszczane biologicznie [dam ³ /rok]	Oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów [%]
1 787,20	3 117	1 724	0	1 561	96,5

3) Wodociągi (dane 2009), (GUS)

Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt]	Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]
540,3	8 344	1 894,3	51 911

4) Kanalizacja (dane 2009), (GUS)

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt]	Ścieki odprowadzone [dam ³]	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]
244,7	4 271	17 87,2	33 054

Cel 1.2. Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza

Działania powiatu w zakresie ochrony powietrza skierowane są na poprawę jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w tym zakresie.

Teren powiatu sławieńskiego nie należy do obszarów o znacznym zanieczyszczeniu powietrza. Ważne jest więc utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska.

Tab. IV. 3. Cel 1.2. Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.

L.p	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Ograniczanie emisji pyłu PM10 mające na celu utrzymanie standardów jakości powietrza.	Opracowanie i wdrożenie strategii zmniejszania stężenia pyłów drobnych PM10 i PM2,5 w powietrzu.	Powiat gminy, oraz inni użytkownicy środowiska	2011 – 2014	Środki własne gmin, powiatu, przedsiębiorstw
		Modernizacja i przebudowa dróg: nr 0545Z i 0546Z na odcinku Brzeście, Janiewice, Żukowo; II etap Rusko-Malechowo nr 0511Z; II etap Niemica -Laski nr 0400Z; Korlino-Łęzek nr 0533Z oraz dróg gminnych w m. Ostrowiec, Malechówko, Gorzyca, Pałowo-Nosalin oraz innych według potrzeb.	Powiat gminy, zarządcy dróg	2011 – 2014	Środki własne gmin, powiatu, zarządców dróg
2.	Modernizacja nieefektywnych systemów grzewczych.	Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych (wymiana kotłów węglowych na paliwo gazowe, olej opałowy, biopaliwa, pompy ciepła, kolektory słoneczne).	Powiat gminy, użytkownicy środowiska	2011 – 2018	Środki własne gmin, właścicieli obiektów, fundusze pomocowe UE
3.	Modernizacja systemów oświetlenia na mniej energochłonne .	a) uzupełnienie i wymiana na energooszczędne punktów świetlnych przy drogach gminnych, powiatowych (np.: montaż ulicznych lamp solarnych w m. Pieńkówko), b) szczegółowa inwentaryzacja obiektów.	Powiat gminy, zarządcy dróg,	2011 – 2018	WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE, programy operacyjne, środki gminne, powiatowe
4.	Ochrona przed emisją gazów cieplarnianych.	Wspieranie działań w zakresie redukcji gazów cieplarnianych m In. Poprzez likwidację nielegalnych składowisk odpadów, budowę kompostowni odpadów w Gwiazdowie, a także wspieranie budowy biogazowni.	Powiat, gminy, inni użytkownicy środowiska	2011 – 2018	WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE, programy operacyjne

5.	Poprawa jakości powietrza.	a) współdziałanie z Zarządem Województwa przy opracowywaniu programów ochrony powietrza, b) wspieranie działań w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze,	Powiat gminy, użytkownicy środowiska, WIOŚ, Zarząd Województwa	2011-2018	Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE, programy operacyjne, środki gminne, powiatowe
		c) zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych, d) szkolenia dla podmiotów gospodarczych w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska.	Powiat gminy, organizacje pozarządowe	2011-2018	Środki własne, WFOŚiGW, programy pomocowe UE
		e) Termomodernizacja i zmiana systemów grzewczych w obiektach oświatowych i wychowawczych powiatu oraz obiektów użyteczności publicznej i sakralnych, a w szczególności: Termomodernizacja budynku siedziby starostwa powiatowego w Sławnie, termomodernizacja szkół w Malechowie, Ostrowcu, Niemicy. f) wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska przez przedsiębiorstwa, g) nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa w zakresie ochrony powietrza, h) rozbudowa sieci gazowej na terenie gmin powiatu .	Powiat; gminy; właściciele obiektów	2011 -2016	Środki własne, inne fundusze w tym UE, WFOŚiGW
6.	Oszczędność surowców nieodnawialnych.	a) wspieranie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, b) budowa elektrowni wiatrowych,	Instytucje, osoby fizyczne i prawne, gminy, powiat	2011-2018	Środki inwestorów, fundusze ochrony środowiska środki WODR, producenci

		c) propagowanie na terenach wiejskich źródeł energii cieplnej wykorzystujących biomasę – słomę i biogaz otrzymywany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych.	WODR, producenci urządzeń, prywatni inwestorzy		urządzeń, środki własne
7.	Kontrola stanu jakości powietrza.	Rozwój sieci monitoringu jakości powietrza przez udział powiatu/gmin w monitoringu regionalnym.	Zarząd powiatu/ WIOŚ, gminy	2011-2018	Środki własne, inne fundusze w tym UE
8.	Dalsza realizacja powiatowego i gminnych programów usuwania azbestu.	Promowanie i wspieranie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych.	Zarząd powiatu/ gminy, właściciele nieruchomości	2011-2018	Środki własne, inne fundusze w tym UE

Wskaźniki realizacji celu

1.2.1. Wskaźnik presji na środowisko (GUS).

Wskaźnik	Jednostka	Stan wyjściowy 2009
Zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	111,6

1.2.2. Wskaźniki stanu środowiska (WIOŚ).

Wskaźnik	Jednostka	Stan wyjściowy 2009
Ocena jakości powietrza	Klasa	brak przekroczeń standardów jakości powietrza (klasa A),

1.2.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych (GUS).

Wskaźnik	Jednostka	Stan wyjściowy 2009
Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu mieszkańców	[%]	42,5

Cel 1.3. Poprawa klimatu akustycznego

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa, w tym, w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego jest **poprawa klimatu akustycznego**, poprzez zmniejszenie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnym hałasem zwłaszcza emitowanym przez środki transportu.

Tab. IV. 4. Cel 1.3.– Poprawa klimatu akustycznego.

L.p	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1	Poprawa klimatu akustycznego oraz ochrona mieszkańców powiatu sławieńskiego przed ponadnormatywnym hałasem.	<ul style="list-style-type: none"> a) ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu oraz w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej, b) ochrona i promowanie obszarów cichych, występuje naturalny klimat akustyczny, c) egzekwowanie ograniczeń prędkości ruchu na terenach zabudowanych, d) prowadzenie działalności edukacyjnej o zagrożeniu środowiska i zdrowia ludzkiego hałasem, e) wykonywanie pomiarów emisji hałasu przez określonych prawem zarządców dróg i podmioty gospodarcze, oraz przekazywanie wyników organom ochrony środowiska, 	Użytkownicy środowiska, powiat gminy, organizacje pozarządowe, Zarządy Dróg, WIOŚ	Ciągle	Budżet państwa, środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW
2	Promowanie inwestycji mających na celu ograniczenie narażenia na hałas komunikacyjny.	<ul style="list-style-type: none"> a) wprowadzenie stref wolnych od ruchu samochodowego, b) modernizacja i przebudowa nawierzchni dróg, c) budowa ścieżek rowerowych, d) realizacja zabezpieczeń (ekrany akustyczne wały ziemne, nasadzenia pasów zieleni) w miejscach przekroczeń poziomów hałasu. 	Powiat, gminy, zarządzający głównymi ciągami komunikacyjnymi	Ciągle	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne, oraz pomocowe UE

Podstawę prawną działań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem stanowi przede wszystkim ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z art. 112 ustawy: „Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego,
- zapobieganiu powstawaniu hałasu lub przenikaniu do środowiska.

Wskaźniki realizacji celu

1.3.1. Wskaźnik presji na środowisko (GUS)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2010
długość dróg powiatowych	km	353,8

długość dróg gminnych	km	428,3
-----------------------	----	-------

1.3.2. Wskaźnik stanu środowiska (WIOŚ)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2010
Liczba kontroli poziomu hałasu drogowego na terenie powiatu	Szt.	0
Udział powierzchni obszarów naruszeń dopuszczalnych poziomów hałasu w ogólnej powierzchni powiatu	[%]	0

1.3.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych (GUS)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Długość wybudowanych obwodnic.	[km]	4, 099

Cel 1.4. Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa, w tym powiatu sławieńskiego, w zakresie pól elektromagnetycznych w perspektywie do 2018 r. jest **ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.**

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne. Specyfika oddziałującego czynnika (niewidzialnego i niewyczuwalnego przez organizm ludzki) powoduje częste jego lekceważenie.

Tab. IV. 5. Cel 1.4.- Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Lp.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Identyfikacja zagrożeń promieniowania elektromagnetycznego.	a) inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego, b) pomiary pól elektromagnetycznych, c) wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących pól elektromagnetycznych, (wyznaczenie stref	Prowadzący instalacje, użytkownicy urządzeń emitujących PEM, WIOŚ, powiat, gminy	2011- 2018	Budżet państwa, środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW

		ograniczonego użytkowania terenu na którym występuje przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych), d) prowadzenie kontroli przez organy i inspekcje ochrony środowiska w zakresie przestrzegania obowiązujących pomiarów prawem dotyczącym ochrony środowiska.			
2	Ochrona mieszkańców przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.	a) preferowanie małokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego, b) zapobieganie powstawaniu nowych źródeł promieniowania niejonizującego na terenach mieszkalnych, c) modernizowanie sieci przebiegających w obszarach zurbanizowanych,	Powiat gminy, właściciele sieci	2011- 2018	Budżet gmin, powiatu, środki własne właścicieli sieci
		Wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć.	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, podmioty gospodarcze	Proces ciągły	Środki własne użytkowników środowiska, budżet państwa,

Wskaźniki realizacji celu

1.4.1. Wskaźnik presji na środowisko (dane BTS-UKE)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Ilość stacji telefonii komórkowej	szt.	54

1.4.2. Wskaźnik stanu środowiska (WIOŚ)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Liczba miejsc, gdzie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów natężeń promieniowania pól elektromagnetycznych	Szt.	0

1.4.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych (WIOŚ)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Liczba kontroli potencjalnych źródeł promieniowania pól elektromagnetycznych	Szt.	2

Cel 2. - Poprawa gospodarki odpadami

Obecnie, głównymi celami do osiągnięcia w gospodarce odpadami na terenie powiatu są :

- sprawowanie kontroli nad odbieraniem odpadów komunalnych zmieszanych od wszystkich mieszkańców powiatu,
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu,
- edukacja na temat segregacji odpadów u „źródła”,
- realizowanie założeń Krajowego i Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami.

Tabela IV.6. Cel 2. - Poprawa gospodarki odpadami

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Przestrzeganie prawa w zakresie gospodarki odpadami przez przedsiębiorców.	a) budowa i modernizacja istniejących magazynów do tymczasowego przechowywania sztuk padłych (na terenie ferm hodowlanych), b) modernizacja i rozbudowa istniejących zbiorników na gnojowicę i płyt gnojowych,	Przedsiębiorcy	ciągle	Środki własne
		Rozwój systemu monitoringu podmiotów w zakresie gospodarki odpadami.	Powiat, gminy, WIOŚ	ciągle	Środki własne
		Kontrolowanie zgodności ustaleń zawartych w wydanych zezwoleniach podmiotom prowadzącym działalność w zakresie gospodarki odpadami	Gminy	ciągle	Środki własne
2.	Objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym systemem zbiórki odpadów.	Kontrola umów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i podmiotów gospodarczych.	gminy	ciągle	Środki własne
3.	Zwiększenie udziału odzysku odpadów opakowaniowych.	a) wyposażenie wszystkich miejscowości powiatu w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów (makulatura, szkło, plastik), b) zwiększenie ilości pojemników.	Poszczególne gminy powiatu, firmy wywozowe	2011 - 2014	Środki własne
4.	Rozwój i udoskonalanie selektywnej zbiórki odpadów.	a) organizowanie selektywnej zbiórki i unieszkodliwianie przeterminowanych leków, a) wzrost wyposażenia domów	Poszczególne gminy powiatu, firmy wywozowe	2011 - 2014	Środki własne

		<p>jednorodzinnych w przydomowe kompostowniki,</p> <p>b) organizacja i rozwój zbiórki odpadów wielkogabarytowych, niebezpiecznych i remontowo budowlanych,</p> <p>c) zwiększenia ilości organizowanych akcji zbiórki odpadów niebezpiecznych i wielkogabarytowych,</p> <p>d) współdziałanie przy wdrażaniu systemów zbierania małogabarytowych zużytych baterii i akumulatorów .</p>			
5.	Współpraca przy tworzeniu Gminnych Punktów Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON).	Utworzenie mobilnego lub międzygminnego GPZON na składowisku w Bylicy.	Poszczególne gminy powiatu, firmy wywozowe		Środki własne
6.	Edukacje społeczeństwa w zakresie gospodarki odpadami.	<p>a) inicjowanie akcji informacyjno - edukacyjnych dotyczących selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych i ulegających biodegradacji,</p> <p>b) informowanie o szkodliwości niesegregowania odpadów niebezpiecznych,</p> <p>c) efektywne informowanie społeczeństwa o organizowanych akcjach z zakresu organizowanych przez gminy zbiórek odpadów.</p>	Poszczególne gminy powiatu, powiat, firmy wywozowe, szkoły, organizacje pozarządowe	ciągle	Środki własne
7.	Monitorowanie procesu usuwania wyrobów zawierających azbest ze środowiska.	Kontrola z zakresu ilości zebranych odpadów azbestowych przez poszczególne gminy powiatu.	Gminy	2011-2018	Środki własne
8.	Modernizacja składowisk odpadów.	Budowa sortowni i kompostowni odpadów na składowisku w Gwiazdowie	Poszczególne gminy powiatu, spółka zarządzająca składowiskiem	2011-2014	Środki własne, środki pomocowe UE
9.	Ochrona poszczególnych komponentów środowiska przed nieodpowiednim i niekontrolowanym składowaniem odpadów.	<p>a) likwidacja wszystkich nielegalnych składowisk odpadów na terenie powiatu,</p> <p>b) rekultywacja nieeksploatowanych składowisk odpadów.</p>	Gminy	2011-2014	Środki własne, środki pomocowe UE

Wskaźniki realizacji celu

2.1. Wskaźnik presji na środowisko (dane z gmin)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	Mg	9 744,37

2.2. Wskaźnik stanu środowiska (dane z gmin)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Liczba nielegalnych składowisk odpadów	Szt.	2
Powierzchnia niezrekultywowanych, zamkniętych składowisk odpadów	ha	5,6
Powierzchnia nielegalnych składowisk odpadów	ha	0,06

2.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych (dane z gmin)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Liczba budynków mieszkalnych objętych zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	Szt.	6 803

Cel 3. – Ochrona strefy brzegowej Morza Bałtyckiego

Tabela IV.7. Cel 3 - Ochrona strefy brzegowej Morza Bałtyckiego

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Budowa, utrzymywanie i ochrona umocnień brzegowych, wydmy i zalesień ochronnych w morskim pasie technicznym.	a) opracowywanie bieżących i długofalowych planów ochrony brzegów, b) budowa i utrzymanie umocnień brzegowych w pasie technicznym, c) prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu ochronę brzegów, d) nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących zachowania się w pasie technicznym i na wodach przybrzeżnych do odległości 0,1 km od brzegu.	Urząd Morski w Słupsku, powiat, gminy	2011-2014	Budżet państwa, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW

Cel 4. - Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Kierując się „Polityką ekologiczną państwa” i problemami województwa sformułowano główny cel do roku 2018 w zakresie ochrony gleb jako **ochronę gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacją terenów zdegradowanych.**

Tab. IV. 8. Cel 4. - Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Ochrona gleb przed degradacją.	a) promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych, b) kontrola obiektów hodowli zwierząt średnich i dużych oraz postępowania z gnojowicą, c) ograniczenie zjawisk nadmiernej eksploatacji i zanieczyszczenia gleb w innych sektorach gospodarki, d) ochrona gleb przed erozją i zakwaszeniem, e) rozwój systemu monitoringu gleb, f) kontrola jakości gleb, g) działania zmierzające do odkwaszenia gleb.	Podmioty gospodarcze, użytkownicy i właściciele gruntów, gminy, Stacje Chemiczno Rolnicze, AMiRR, ODR, WIOŚ, RZGW Izby Rolnicze	2011 – 2018	Budżet państwa, użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW
2.	Ochrona gleb .	a) optymalne zużycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, zapewnienie wzrostu poziomu świadomości ekologicznej wśród rolników, b) promowanie ekologicznego rolnictwa.	Rolnicy, ODR, gminy, Izby Rolnicze SCh-R ARiMR	2011 – 2018	Środki producentów, WODR
		Likwidacja powstających dzikich składowisk.	Władający powierzchnią ziemi i użytkownicy terenów, gminy,	2011 – 2018	Budżet, gmin, użytkowników terenu
3.	Poprawa efektywności ekonomicznej gospodarstw, realizacja zadań prog. rolno-środowiskowych.	Poprawa struktury agrarnej gospodarstw rolnych.	Producenci rolni, gminy, organizacje rolnicze	2011 – 2014	Środki producentów rolnych, budżet gmin, fundusze ochrony środowiska
4.	Przeciwdziałanie erozji, tworzenie stref ekotonowych.	Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych.	Lasy Państwowe, gminy, powiat ARiMR, właściciele gruntów	2011 – 2014	Budżet Państwa, środki właścicieli
5.	Zapewnienie	Podjęmowanie przedsięwzięć	ZMiUW	2011 – 2018	Budżet gmin,

	odpowiedniego nawodnienia gleb.	z zakresu odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych szczegółowych.	gminy		gminne spółki wodne
6.	Rekultywacja terenów zdegradowanych.	a) rozwój systemu identyfikacji i monitoringu terenów zdegradowanych, b) rekultywacja terenów uznanych za zdegradowane zgodnie z rejestrem wojewódzkim, c) ukończenie rekultywacji zamkniętego składowiska odpadów w Porzeczcu.	Właściciele terenu, powiat, gminy, Wojewoda,	2011 - 2018	Budżet państwa, środki pomocowe Unii Europejskiej

Wskaźniki realizacji celu

4.1 Wskaźnik stanu środowiska (dane z gmin)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Niezrekultywowana powierzchnia nieczynnych składowisk odpadów (składowisko w Porzeczcu, które jest w trakcie rekultywacji)	[ha]	5,60

4.2. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych (dane GUS)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2008
Grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia	[ha]	104,8

[Cel 5. - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacja ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego](#)

Tab. IV. 9. Cel 5. - Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i minimalizacji ich skutków oraz zwiększenie bezpieczeństwa chemicznego

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i ograniczenie skutków dla ludzi, środowiska.	a) wspieranie współpracy z właściwymi służbami w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, b) wyznaczenie drogowych tras transportu substancji niebezpiecznych, c) wspieranie Państwowej Straży Pożarnej w prowadzeniu działań ratowniczych, d) kontrola zakładów zwiększonego ryzyka z zakresu przestrzegania	Powiat, gminy Wojewoda, Marszałek, GIOŚ, WIOŚ, PSP, Policja	2011 - 2018	Budżet państwa, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW

		przepisów			
2.	Bezpieczny transport substancji niebezpiecznych.	Kontrola przestrzegania europejskiej umowy "ADR" o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych.	PPSP, Powiatu, gmina, Inspekcja Transportu Drogowego	2011 - 2018	Środki własne, inne fundusze
3.	Edukacja społeczności lokalnej.	Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia.	Organizacje pozarządowe, powiat, gminy	2011 - 2018	Środki własne, inne fundusze

Wskaźniki realizacji celu

5.1 Wskaźnik presji na środowisko (dane z gmin)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Ilość potencjalnych sprawców poważnych awarii przemysłowych	Szt.	4

5.2. Wskaźnik stanu środowiska (dane z powiatu)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Ilość wypadków w transporcie z udziałem substancji niebezpiecznych na terenie powiatu	Szt.	0

5.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych (WIOŚ)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2008
Ilość kontroli potencjalnych sprawców poważnych awarii	Szt.	4

Cel 6. - Ochrona złóż kopalin

Tab. IV. 10. Cel 6.- Ochrona złóż kopalin

Lp.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Identyfikacja złóż kopalin na obszarze powiatu.	Wykonanie inwentaryzacji złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska dla obszaru powiatu.	Geolog Wojewódzki	2011 –2013	Budżet państwa, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW
2.	Zapobieganie nielegalnemu wydobywaniu kopalin.	Monitoring miejsc występowania złóż kopalin w zakresie ich nielegalnego wydobywania, ze szczególnym uwzględnieniem złóż torfowych.	Powiat, gminy, jednostki zarządzające obszarami chronionymi	ciągle	Środki własne
3.	Racjonalne wydobywanie	Wydobywanie surowców uwzględniające ochronę i	Powiat, gminy,	ciągle	Środki własne

	surowców.	zachowanie cennych elementów środowiska.	eksploatujący złoża		
--	-----------	--	---------------------	--	--

Wskaźniki realizacji celu:

6.1. Wskaźnik stanu środowiska (dane z powiatu)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Ilość udzielonych koncesji na eksploatację złóż kopalin w sztukach z wyszczególnieniem, jakich kopalin dotyczą i wielkości wydobycia w tonach.	Szt.	1

6.2. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych (dane z powiatu)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Liczba kontroli w zakresie udzielonych koncesji, procentowy udział kontroli ze stwierdzonymi naruszeniami.	Szt.	0

Cel 7. - Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno - gospodarczego

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa, w tym również powiatu sławieńskiego w zakresie ochrony przyrody w perspektywie do 2018 roku jest **zachowanie równowagi ekologicznej**

w procesie rozwoju społeczno – gospodarczego.

Tab. IV. 11. Cel 7. - Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju społeczno -gospodarczego.

Lp.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą.	Tworzenie nowych obszarów chronionych.	RDOŚ, gminy	2011 – 2014	Budżet państwa, powiatu, gmin
2.	Zachowanie dla przyszłych pokoleń najcenniejszych obiektów przyrody.	Wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych na terenach cennych przyrodniczo.	Gminy, Nadleśnictwa	2011 – 2012	Budżety powiatu, gmin, państwa, fundusze UE
3.	Rozwój naturalnych form wypoczynku .	Dalszy rozwój agroturystyki.	Rolnicy/ ODR, zarząd powiatu, stowarzyszenia agroturystyczne, gminy	2011 – 2018	Rolnicy, organizacje gospodarcze i pozarządowe, budżet powiatu, gminy
4.	Udostępnienie i regulacja ruchu	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków	Nadleśnictwa, powiat, gminy,	2011 – 2014	Budżet powiatu, gminy,

	na obszarach przyrodniczo cennych.	pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych dotyczących wartości ekologicznych i osobliwości przyrody.	organizacje gospodarcze organizatorów turystyki		województwa, fundusze pomocowe UE i ochrony środowiska
5.	Zwiększenie bioróżnorodności.	Prowadzenie działań, wspomagających rozwój populacji, szczególnie rodzimych gatunków drobnej zwierzyny łownej o zauważalnym spadku ich liczebności na terenach obwodów łowieckich.	Właściwe koła Polskiego Związku Łowieckiego, Nadleśnictwa	2011 – 2018	Polski Związek Łowiecki i koła łowieckie, budżet gmin i powiatu
6.	Minimalizacja obciążenia środowiska.	Preferowanie na terenach podlegających wszelkim formom ochrony lokalizacji wyłącznie przedsięwzięć o „czystych” technologiach.	gminy	2011 – 2018	Środki własne
7.	Wdrażanie i umacnianie postawy proekologicznej społeczeństwa .	Edukacja ekologiczna najmłodszych – przeprowadzanie konkursów, promowanie działań proekologicznych, zakładanie kół przyrodniczych.	Jednostki szkolnictwa	2011 – 2018	Budżet powiatu, gmin, sponsorzy
8.	Zmniejszenie presji turystycznej na obszary cenne przyrodniczo.	Utrudnianie bezpośredniego dostępu do obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i środowiskowych, uwzględniając okresy lęgowe ptactwa chronionego.	Nadleśnictwa, powiat, gminy, organizacje gospodarcze organizatorów turystyki	2011 – 2018	Budżet powiatu, gmin, środki pomocowe UE

Wskaźniki realizacji celu

7.1. Wskaźnik stanu środowiska (GUS)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Użytki ekologiczne	ha.	92,7
Rezerwaty przyrody	ha.	453,8

Obszary chronionego krajobrazu	ha.	13 770,0
Pomniki przyrody – ogółem	szt.	155
Stanowiska dokumentacyjne	ha.	1,9

7.2. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych (dane z powiatu)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Nowe obszary chronione.	ha	0
Liczba opracowanych planów ochrony.	szt.	0

7.3. Wskaźnik do osiągnięcia w 2014 (dane własne)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2014
Użytki ekologiczne	ha.	120,0
Rezerwaty przyrody	ha.	490,0
Pomniki przyrody – ogółem	szt.	144

Cel 8. - Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów

Stan sanitarny lasów powiatu można określić jako zadowalający, nie stwierdzono istotnych szkód spowodowanych zanieczyszczeniami przemysłowymi. Należy jednak uwzględnić zapewnić ich ochronę przed pożarami, kłusownikami i nielegalnym pozyskiwaniem drewna.

Tab. IV. 12. Cel 8. - Ochrona i racjonalne użytkowanie lasów.

Lp.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych, ochrona roślin w tym roślinności na wydmach i zwierząt, ochrona siedlisk i ekosystemów oraz krajobrazu.	a) zalesianie nowych terenów, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo – krajobrazowych, b) prowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych, c) ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych.	Wojewoda Lasy Państwowe, ANR, podmioty prywatne ZODR, właściciele gruntów	Proces ciągły	Środki budżetowe, fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW Budżet gminy
2	Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych.	Realizacja planów urządzenia lasów.	Lasy Państwowe	Proces ciągły	Środki budżetowe, fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW

3	Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> a) podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa, b) udostępnienie lasów poprzez utrzymanie i rozwój posiadanej infrastruktury, rozwoju bazy edukacji ekologicznej, c) prowadzenie doradztwa dla właścicieli gruntów 	Lasy Państwowe, gminy, powiat	Proces ciągły	Środki budżetowe, fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW
4.	Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom.	<ul style="list-style-type: none"> a) monitorowanie oraz ograniczanie występowania szkodników owadzych w lasach, b) monitorowanie oraz ograniczanie zagrożenia pożarowego w lasach, c) wzmacnianie techniczne służb leśnych dla potrzeb ujawniania i zwalczania zagrożeń niszczenia przyrody przez człowieka. 	Lasy Państwowe	Proces ciągły	Środki budżetowe, fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW

Wskaźniki realizacji celu

8.1. Wskaźnik presji na środowisko (GUS)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Przeciętny wiek drzewostanu	lata	60

8.2. Wskaźnik stanu środowiska (GUS)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Powierzchnia obszarów leśnych w ha.	ha	30190,14
Lesistość	[%]	28,2

8.3. Wskaźnik reakcji działań zapobiegawczych (dane z powiatu)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Zalesienia (w ramach działania PROW)	ha	21,85

[Cel 9. - Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa](#)

Monitoring i kontrola są podstawowymi narzędziami do oceny realizacji programów ochrony środowiska.

W styczniu 2007 roku Główny Inspektor Ochrony Środowiska wydał „Ogólne kierunki działania organów Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2007 - 2013. W realizacji wszystkich tych zadań uczestniczyć będą pośrednio lub bezpośrednio organy Inspekcji Ochrony Środowiska.

Monitoring i ocena stanu środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska, według art. 25 ust. 2 ustawy - Prawo ochrony środowiska, jest systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku.

Celem PMŚ, zgodnie z art. 25 ust. 3 ww. ustawy, jest wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymanywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów,
- występujących zmian jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów
- przyrodniczych.

Informacje wytworzone w ramach PMŚ wykorzystywane są przez powiat dla potrzeb operacyjnego zarządzania środowiskiem.

PMŚ zapewnia dane podlegające udostępnianiu w myśl przepisów ustawy - Prawo ochrony środowiska, regulujących sprawy swobodnego dostępu do informacji.

Program Państwowego Monitoringu Środowiska stanowi podstawę do opracowania wojewódzkiego programu monitoringu środowiska.

Biorąc pod uwagę, że informacje wytworzone w ramach monitoringu środowiska wykorzystywane są do celów monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach zarządzania należy uznać, że jest to podstawowe narzędzie do oceny realizacji „Programów Ochrony Środowiska”.

Kontrola użytkowników środowiska

Działania kontrolne WIOŚ w najbliższych latach stanowiąc będą kontynuację działań dotychczasowych, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązków związanych z funkcjonowaniem Polski w strukturze Unii Europejskiej, dotyczących zadań w zakresie sprawozdawczości oraz wynikających z nowych przepisów wdrażanych do krajowego porządku prawnego.

W działaniach pokontrolnych wykorzystywane będą przysługujące organom inspekcji uprawnienia w zależności od stwierdzonego naruszenia w zakresie wymuszania przestrzegania wymogów ochrony środowiska.

Edukacja ekologiczna

Konieczność działań w zakresie edukacji ekologicznej wynika nie tylko ze strategicznych dokumentów polskich (Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej), EKG ONZ (Strategia Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju), ale także z konieczności kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa, która przekłada się na możliwość ograniczania degradacji środowiska. Chodzi tutaj

o kształtowanie odpowiednich postaw konsumenckich. Opracowany w 2010 roku Program Edukacji Ekologicznej dla województwa zachodniopomorskiego wyznacza wiele działań dla powiatów z zakresu edukacji ekologicznej lokalnego społeczeństwa.

Edukacja ekologiczna w powiecie sławieńskim realizowana jest poprzez powszechną edukację dzieci i młodzieży, krzewienie wiedzy ekologicznej wśród ludzi dorosłych, podnoszenie świadomości ekologicznej kadry zatrudnionej w gospodarce i administracji.

W edukacji ekologicznej ważną rolę odgrywają szkoły mimo braku podstaw programowych. Dzieje się tak w placówkach, w których działania podejmują nauczyciele - hobbyści.

Tab. IV. 13. Cel 9. – Wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem i podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

L.p.	ZADANIA	DZIAŁANIA	JEDNOSTKI I PODMIOTY REALIZUJĄCE	OKRES REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Monitoring i ocena jakości powietrza.	Aktualizacja inwentaryzacji emisji (kataster emisji).	Powiat, gminy	Proces ciągły	Budżet Państwa, WFOŚiGW
2	Kontrola przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska.	a) przestrzeganie wymagań ochrony środowiska przez podmioty prowadzące działalność w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, • ochrony zasobów wód, w szczególności podziemnych, • ograniczania zagrożeń dla środowiska wynikających z działalności rolniczej, • eliminowania lub ograniczania wykorzystywania substancji zubożających warstwę ozonową, • postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska – PCB, azbest, b) kontrola wnoszenia opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, c) kontrola wykonywania obowiązków użytkowników środowiska zgodnie z Ustawą o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.	WIOŚ, organ wydający pozwolenie, gminy, powiat	2011-2014	Budżet Państwa
3	Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji.	a) organizowanie akcji promocyjnych i konkursów w zakresie ekologii, b) szkolenie w zakresie przepisów o dostępie do informacji o środowisku, c) egzekwowanie wiedzy o środowisku i jego ochronie od wszystkich pracowników sektora	Powiat gminy, organizacje pozarządowe, Lasy Państwowe	2011-2018	Budżet Państwa, gmin, powiatu NFOŚiGW, WFOŚiGW, UE

		publicznego oraz zapewnienie doskonalenia tej wiedzy.			
4	Wojewódzki system informacji o środowisku.	Utworzenie spójnego i sprawnego internetowego systemu informacji o środowisku dla mieszkańców województwa poprzez integrację rozproszonych informacji i danych.	Marszałek, powiat, gminy	2011	Budżet Państwa, gmin, powiatu, NFOŚiGW, WFOŚiGW, UE

Wskaźniki realizacji celu (dane z gmin)

Wskaźnik	Jednostka	Stan 2009
Liczba osób: uczestników imprez w zakresie wiedzy ekologicznej. (dane szacunkowe)	Szt.	550

V. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

V.1. Zasady zarządzania programem

Program ochrony środowiska pełni szczególną rolę w procesie realizacji zrównoważonego rozwoju. POŚ stanowi narzędzie koordynacji działań podejmowanych w sferze ochrony środowiska przez służby administracji publicznej oraz instytucje i przedsiębiorstwa.

Zarządzanie realizacją programu winno się odbywać za pomocą instrumentów:

- prawnych,
- społecznych,
- finansowych,
- strukturalnych.

Do instrumentów prawnych należą głównie decyzje administracyjne:

- pozwolenia na pobór wody i wprowadzanie do środowiska substancji lub energii (np. na wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi),
- zezwolenia (np. na przewóz lub wywóz odpadów niebezpiecznych, odzysk, unieszkodliwianie odpadów),
- oceny (np. jakości powietrza, wód, oddziaływania na środowisko),
- raporty (np. oddziaływania na środowisko),
- zgody (np. na wyłączenie z produkcji gruntów rolnych i leśnych, gospodarcze wykorzystanie odpadów),
- koncesje, pozwolenia na budowę,
- a także inne decyzje wynikające z przepisów szczególnych.

Instrumenty prawne są narzędziami regulacji bezpośredniej; wprowadzają standardy o charakterze ogólnym, standardy ochrony i jakości poszczególnych komponentów środowiska oraz kontrolę ich osiągania.

Do instrumentów społecznych należą działania mające na celu wypracowanie akceptacji społeczeństwa dla realizacji celów i zadań POŚ.

Wśród instrumentów społecznych istotne znaczenie dla efektywnej realizacji POŚ posiadają:

- współdziałanie i partnerstwo, które polegać powinno na konsultacjach społecznych i debatach publicznych oraz współpracy samorządów,
- upowszechnianie w społeczeństwie informacji o środowisku zasięganie jego opinii podczas procedur prowadzonych w sprawach ochrony środowiska,
- edukacja ekologiczna, która jest jednym ze strategicznych elementów ochrony środowiska, mającym na celu kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i postaw,
- stymulacja i wspieranie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych kompetentnie i rzetelnie działających w sferze ochrony środowiska.

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- kredyty, w tym umarzalne i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dotacje z europejskich funduszy strukturalnych udzielane za pośrednictwem właściwych programów operacyjnych,
- pomoc publiczna w postaci zwolnień i ulg podatkowych, odroczeń i umorzeń,
- udzielanie gwarancji finansowych dla projektowanych zadań,
- tworzenie rynku uprawnień do emisji zanieczyszczeń.

Instrumentami strukturalnymi są:

- strategiczne i operacyjne dokumenty o zasięgu regionalnym i lokalnym, interdyscyplinarne i sektorowe, wytyczające cele i określające zadania do realizacji (strategie rozwoju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powiatu, plan zagospodarowania przestrzennego powiatu - plany miejscowe, raporty - oceny oddziaływania na środowisko itp.),
- spójny system monitoringu oraz zintegrowana baza danych o środowisku pozwalająca na cykliczną weryfikację stopnia osiągnięcia wymaganych i założonych w programie wskaźników.

Uczestnicy wdrażania programu:

- władze powiatu przygotowujące i uchwalające program oraz oceniające efektywność jego realizacji,
- powiat prowadzący działania inwestycyjne,
- organizacje pozarządowe przyjmujące na siebie rolę pośredniczenia pomiędzy administracją i społeczeństwem,
- podmioty gospodarcze, szczególnie te, które posiadają istotny wpływ na stan środowiska,

- mieszkańcy powiatu jako beneficjenci i uczestnicy realizacji POŚ.

Samorząd powiatu dysponuje kompetencjami wykonawczymi o charakterze strategicznym, opracowuje strategię powiatu, oraz programy o charakterze strategicznym, a w tym POŚ.

Obowiązkiem Zarządu Powiatu jest przeprowadzanie co dwa lata oceny realizacji POŚ, przygotowanie raportu z realizacji POŚ i przedstawienie tego raportu Radzie Powiatu.

V.2. Finansowanie programu ochrony środowiska

Warunkiem realizacji zapisów POŚ jest pozyskanie środków finansowych na realizację poszczególnych zadań.

Dostępne publiczne źródła finansowania można podzielić na:

- krajowe – pochodzące z budżetu państwa, budżetów samorządów, pozabudżetowych instytucji publicznych, udzielane w formie dotacji, grantów i subwencji,
- programy pomocowe UE, fundusze spójności, fundusze strukturalne, programy operacyjne, regionalne programy operacyjne, fundacje i inne.

Charakterystyczną cechą finansowania zadań z ochrony środowiska w Polsce jest niski udział budżetu państwa, ciężar finansowania spada więc głównie na samorządy, fundusze ekologiczne i przedsiębiorstwa.

WYKAZ ZADAŃ ORAZ SPOSÓB FINANSOWANIA.

Tab. V. 1. Nakłady na planowane przedsięwzięcia inwestycyjne do realizacji w latach 2011- 2014 w powiecie sławieńskim

A. Zadania własne powiatu

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Szacunkowy koszt w tys. złotych	Jednostki i podmioty realizujące	Źródła finansowania
1.	Utrzymanie i rozwijanie powiatowego systemu gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku	2011 - 2018	150,0	Powiat	WFOŚiGW, środki budżetowe, fundusze UE,
2.	Opracowanie Powiatowego „Programu Ochrony Środowiska” i „Planu Gospodarki Odpadami”	2011 i 2015	50,0	Powiat	Środki własne
3.	Opracowanie raportów z realizacji powiatowego „Programu Ochrony Środowiska” i sprawozdań z wykonania „Planu Gospodarki Odpadami”	2013, 2015 i 2017	24,0	Powiat	Środki własne

4.	Organizacja szkoleń dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.	2011 - 2013	15,0	Powiat	Środki własne WFOŚiGW
5.	Likwidacja „dzikich” wysypisk na terenie lasów	2011	35,0	Powiat i Nadleśnictwa	Środki budżetowe, WFOŚiGW
6.	Zakup worków i pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	2011	50,0	gminy	Środki budżetowe, WFOŚiGW
7.	Unieszkodliwianie i zakup sprzętu do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych	2011	25,0	Powiat	Środki budżetowe, WFOŚiGW
8.	Utrzymanie modernizacja i urządzenie terenów zielonych	2011	160,0	Powiat	Środki własne, WFOŚiGW
9.	Termomodernizacja i zmiana systemów grzewczych w obiektach oświatowych i wychowawczych powiatu oraz obiektów użyteczności publicznej i sakralnych	2011-2013	Brak danych kosztowych	Powiat	Środki budżetowe powiatu i UE
10.	Termomodernizacja budynku siedziby starostwa powiatowego w Sławnie	I etap- 2011-2013	2011-435,0 2012-951,0 2013-445,0	Powiat	Środki budżetowe powiatu i UE
11.	Przebudowa drogi nr 0545Z i 0546Z na odcinku Brzeście, Janiewice, Żukowo	2011-2014	6500,0	Powiat	Środki budżetowe powiatu i UE
12.	II etap przebudowy drogi Rusko-Malechowo nr 0511Z	2011-2014	5000,0	Powiat	Środki budżetowe powiatu i UE
13.	II etap przebudowy drogi Niemica -Laski nr 0400Z	2011-2014	4500,0	Powiat	Środki budżetowe powiatu i UE
14.	przebudowa drogi Korlino-Lężek nr 0533Z	2011-2014	1800,0	Powiat	Środki budżetowe powiatu i UE

B. Zadania koordynowane

Lp	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna	Szacowane Koszty (zł)	Źródła finansowania
1.	Budowa ścieżek rowerowych na terenie powiatu	Gminy powiatu	405,0	Środki własne gminy, programy pomocowe UE
2.	Likwidacja wyrobów zawierających azbest	Gminy powiatu	1400,0	Środki własne gminy, programy pomocowe UE
3.	Zwalczanie szkodników na terenach zielonych	Gminy powiatu	10,0	Środki własne gminy
4.	Realizacja Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich 2010 – 2015, DLGR w Dorzeczcu Wieprzy Grabowej i Unieści	DLGR w Dorzeczcu Wieprzy Grabowej i Unieści	38493,5	Środki własne, programy pomocowe UE
5.	Budowa kompostowni i sortowni odpadów na	MPGKiM Sławno	2 000,0	Środki własne, programy pomocowe UE

	składowisku w Gwiazdowie			
6.	Utworzenie GPZON na składowisku w Bylicy	Gmina Postomino	Brak danych kosztowych	Środki budżetowe, Środki pomocowe
7.	Termomodernizacja szkoły Podstawowej w Niemicy	Gmina Malechowo	44,0	Środki własne, Środki pomocowe UE
8.	Budowa siłowni wiatrowych zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego	Gmina Postomino	Brak danych kosztowych	Środki budżetowe, Środki pomocowe
9.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Łącko oraz modernizacja SUW w m. Postomino	Urząd Gminy Postomino	5718,4	PROW, Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej (75%), w realizacji
10.	Budowa sieci wodno – kanalizacyjnej na Nowym Osiedlu w Jarosławcu	Urząd Gminy Postomino	4360,0	RPO.WZ w planach
11.	Modernizacja przepompowni ścieków przy ulicy Leśnej w Jarosławcu	Urząd Gminy Postomino	135,0	Środki własne
12.	Budowa kanalizacji deszczowej na osiedlu Bałtycka w Jarosławcu	Urząd Gminy Postomino	785,0	RPO.WZ w planach
13.	Budowa sieci wodociągowej przy ulicy Spacerowej w Jarosławcu	Urząd Gminy Postomino	80,0	Środki własne
14.	Budowa sieci wodociągowej Staniewice – Tyń - Pieńkówko	Urząd Gminy Postomino	3100,5	PROW
15.	Sieć wodno – kanalizacyjna Staniewice – Tyń – Pieńkowo – Pieńkówko - Pieszcz	Urząd Gminy Postomino	4042,7	RPO.WZ w planach
16.	Sieć wodno – kanalizacyjna - ulica Uzdrowska oraz Naćmierz	Urząd Gminy Postomino	5770,0	RPO.WZ w planach
17.	Montaż ulicznych lamp solarnych w m. Pieńkówko	Urząd Gminy Postomino	202,4	PROW,
18.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Urząd Gminy Postomino	2631,0	NFOŚiGW
19.	Przebudowa publicznej drogi gminnej Pałowo - Nosalin	Urząd Gminy Postomino	2360,4	Środki budżetowe gminy i UE
20.	Budowa kolektora sanitarnego we wsi Sławsko	Gmina Sławno	Brak danych kosztowych	Środki budżetowe gminy i UE
21.	Budowa kolektora sanitarnego we wsi Wrześnica	Gmina Sławno	Brak danych kosztowych	Środki budżetowe gminy i UE
22.	Budowa kolektora sanitarnego we wsi Tychowo	Gmina Sławno	Brak danych kosztowych	Środki budżetowe gminy i UE
23.	Budowa wodociągu zbiorczego w miejscowości Boleszewo	Gmina Sławno	Brak danych kosztowych	Środki budżetowe gminy i UE
24.	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w m. Bobrowice, Smardzewo i Rzyszczewo	Gmina Sławno	Brak danych kosztowych	Środki budżetowe gminy i UE
25.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Rusko	Gmina Darłowo	Brak danych kosztowych	Środki budżetowe gminy i UE

26.	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Dąbkach	Gmina Darłowo	Brak danych kosztowych	Środki budżetowe gminy, środki pomocowe UE
27.	Budowa kanalizacji sanitarnej zgodnie z planem inwestycyjnym Planu Rozwoju Lokalnego gminy Darłowo	Gmina Darłowo	Zgodnie z Planem Rozwoju Lokalnego	Środki budżetowe gminy, środki pomocowe UE
28.	Przebudowa sieci wodociągowej wraz z modernizacją hydroforni w miejscowości Nowy Żytnik	Gmina Malechowo	142,0	Środki własne, Środki pomocowe UE
29.	Modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody oraz oczyszczalni ścieków	MPGK Sp. z o. o. w Darłowie	Brak danych kosztowych (szacowane na etapie projektu)	Środki własne, Środki budżetowe, Środki pomocowe UE
30.	Modernizacja ujęć wody	MPGK Sp. z o. o. w Darłowie	Brak danych kosztowych	Środki własne, Środki budżetowe, Środki pomocowe UE
31.	Realizacja wymiany i przebudowy instalacji wodno – kanalizacyjnych na terenie miasta Darłowo.	MPGK Sp. z o. o. w Darłowie	Brak danych kosztowych	Środki własne, Środki budżetowe, Środki pomocowe UE
32.	Przebudowa oczyszczalni ścieków w Malechowie	Gmina Malechowo	Brak danych kosztowych	Środki własne, Środki pomocowe UE
33.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Niemica wraz z przebudową oczyszczalni w m. Kusice	Gmina Malechowo	Brak danych kosztowych	Środki własne, Środki pomocowe UE
34.	Budowa sieci wodociągowej z Ostrowca do Kosierzewa	Gmina Malechowo	245,4	Środki własne, Środki pomocowe UE
35.	Wykonanie instalacji grzewczej w świetlicy wiejskiej w Świecianowie.	Gmina Malechowo	20,0	Środki własne, Środki pomocowe UE
36.	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Ostrowcu	Gmina Malechowo	86,0	Środki własne, Środki pomocowe UE
37.	Termomodernizacja Gimnazjum w Malechowie	Gmina Malechowo	445,0	Środki własne, UE
38.	Przebudowa drogi gminnej w Ostrowcu	Gmina Malechowo	Brak danych kosztowych	Środki własne, Środki pomocowe UE
39.	Przebudowa drogi gminnej w m. Malechówko	Gmina Malechowo	Brak danych kosztowych	Środki własne, Środki pomocowe UE
40.	Przebudowa drogi gminnej w m. Gorzyca	Gmina Malechowo	Brak danych kosztowych	Środki własne, Środki pomocowe UE
41.	Opracowanie gminnych „Programów Ochrony Środowiska” i gminnych „Planów Gospodarki Odpadami”	2011 i 2015	120,0	gminy

Szacunek kosztów związanych z planowaną realizacją programu ochrony środowiska przeprowadzono na podstawie dostępnych dokumentów planistycznych oraz analizy:

- *poniesionych nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w latach ubiegłych,*
- *danych z gminnych planów inwestycyjnych,*
- *strategii rozwoju gmin.*

V.3. Monitoring realizacji zadań

W celu oceny realizacji Powiatowego Programu Ochrony Środowiska należy zgodnie z wytycznymi zawartymi w programie wojewódzkim (WPOŚ) użyć modelu przyczynowo – skutkowego prezentacji zagadnień środowiskowych (model wskaźnikowy, uproszczony - presja, stan, reakcja) pod warunkiem użycia łatwo dostępnych wskaźników, których źródłem jest Urząd Statystyczny (obowiązkowa sprawozdawczość) oraz inne instytucje, które są zobowiązane do gromadzenia/raportowania w określony sposób swojej działalności (między innymi urzędy samorządowe, służby związane z ochroną środowiska na obszarze województwa, WIOŚ w Szczecinie, Stacja Chemiczno - Rolnicza, Państwowa Inspekcja Sanitarna i inne).

W ten sposób pozyskane informacje będą mogły być użyte do sporządzenia obowiązkowych raportów z realizacji POŚ na obszarze powiatu. Taki sposób monitorowania zadań realizowanych w ramach POŚ wymaga dobrej współpracy wszystkich zaangażowanych instytucji z centrum monitorowania POŚ – Urzędem Marszałkowskim.

Postęp we wdrażaniu programu można mierzyć wskaźnikami:

- wskaźniki presji na środowisko, które wskazują główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych (przykładowo emisja zanieczyszczeń do środowiska),
- wskaźniki stanu środowiska, odnoszące się do jakości środowiska i jakości jego zasobów (przykładowo jakość wód powierzchniowych i podziemnych). Podstawą ich określenia są wyniki badań i pomiarów uzyskane w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Wskaźniki te obrazują ostateczny rezultat realizacji celów polityki ekologicznej i powinny być tak konstruowane, aby możliwe było dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian zachodzących w czasie,
- wskaźniki reakcji działań zapobiegawczych, pokazujące działania podejmowane przez społeczeństwo lub określoną instytucję w celu poprawy jakości środowiska lub złagodzenia antropogenicznej presji na środowisko (przykładowo procent mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, obszary prawnie chronione jako procent całego obszaru).

VI. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. obliguje organ wykonawczy gminy do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska. Gminne programy ochrony środowiska winny zostać uchwalone w terminie nie dłuższym, niż 6 miesięcy po przyjęciu programu powiatowego. Program gminny sporządza się w celu realizacji na terenie gminy polityki ekologicznej państwa. Okres na jaki program jest sporządzany winien odpowiadać określonemu w aktualnej PEP.

Program gminny powinien być spójny z programem powiatowym i powinien zawierać:

- najważniejsze zmiany, jakie zaszły w gospodarce gminy w ciągu lat, jakie upłynęły od przyjęcia obowiązującego programu ochrony środowiska oraz konsekwencje tych zmian dla środowiska, zmiany w środowisku i najważniejsze problemy, jakie pozostają do rozwiązania,
- podsumowanie i ogólną ocenę skuteczności polityki ekologicznej realizowanej na terenie gminy na podstawie obowiązującego programu ochrony środowiska,
- wykaz i opis działań prowadzonych na terenie gminy na rzecz ochrony środowiska, a także zadań, których nie udało się zrealizować z uzasadnieniem przyczyn,
- wykaz powinien zawierać informację o środkach przeznaczonych na cele środowiskowe w rozbiciu na środki wydatkowane z budżetów publicznych (państwa, powiatu, gmin), wsparcie zagraniczne, w tym wspólnotowe, środki przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń oraz – jeśli istnieje taka wiedza – środki prywatne mieszkańców,
- część strategiczną, a więc cele perspektywiczne, średniookresowe i priorytetowe, a także kierunki działań i konkretne zadania,
- przyjęte cele winny mieć odniesienie do aktualnej polityki województwa i powiatu w zakresie ochrony środowiska,
- część finansową, z określeniem źródła finansowania planowanych zadań,
- informację o zarządzaniu programem, w tym wskazanie uczestników, określenie sposobów monitorowania realizacji programu oraz terminów sprawozdawania i aktualizacji,
- dla zachowania spójności z programem powiatowym należy przestrzegać stosowania przyjętych w programie mierników (wskaźniki presji, wskaźniki stanu środowiska, wskaźniki reakcji).

Programy gminne powinny się składać z dwóch części:

- zadań własnych (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy);
- zadań koordynowanych (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego).

Zadania własne powinny być w programie ujęte z pełnym zakresem informacji niezbędnej do kontroli ich realizacji (opis przedsięwzięcia, terminy realizacji, instytucja odpowiedzialna, koszty, źródła finansowania). Zadania koordynowane powinny być w programie ujęte z takim stopniem szczegółowości, jaki jest dostępny na terenie gminy.

Jest rzeczą niezbędną, aby do prac nad gminnym programem ochrony środowiska były włączone wszystkie właściwe ze względu na zasięg swojej działalności instytucje, związane z ochroną środowiska i zagospodarowaniem przestrzennym oraz przedsiębiorstwa oddziałujące na środowisko, oraz przedstawiciele społeczeństwa. W tym ostatnim przypadku rozumie się, że są to organy samorządu terytorialnego, samorządu gospodarczego (jeśli istnieją na terenie gminy) i ekologiczne organizacje pozarządowe obejmujące zakresem

swej działalności daną gminę.

Gminny program ochrony środowiska powinien być skoordynowany z:

- lokalnym, miejscowym planem (planami) zagospodarowania przestrzennego;
- lokalnymi planami rozwoju infrastruktury (jeśli są): mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w energię, itd.;
- gminnym planem gospodarowania odpadami sporządzonym zgodnie z ustawą o odpadach;
- obejmującym teren gminy programem ochrony powietrza, programem ochrony środowiska przed hałasem i programem ochrony wód, jeśli takie programy (dla obszarów obejmujących teren danej gminy) zostały lub zostaną opracowane w związku z wymaganiami wynikającymi z ustawy Prawo ochrony środowiska (zgodnie z tą ustawą naprawcze programy ochrony powietrza opracowuje się dla obszarów, gdzie zostaną stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, natomiast programy ochrony wód – dla wchodzących w skład dorzeczy obszarów, na których nie są osiągnięte wymagane poziomy jakości wód);
- programami ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Sporządzając programy ochrony środowiska dla swojego terytorium poszczególne gminy, kierując się interesem swoich mieszkańców, mogą ustalić własne limity gminne, wzorowane na wskaźnikach:

- zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle);
- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB);
- ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i 25% w stosunku do 2000 r. również w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB);
- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.;
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych;
- pełna (100%) likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych;
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%;
- ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do

stanu w 1990 r.;

Wymienione wyżej wskaźniki przyjęte w polityce ekologicznej powinny zostać ujęte (wybiórczo lub w pełnym pakiecie), w zależności od specyficznych warunków danej gminy.